

A koreai testvérek

Elbeszélés a koreai keresztényüldözés idejéből

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

A koreai testvérek
Elbeszélés a koreai keresztényüldözés idejéből

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv „A Szív” kiadásában jelent meg évszám nélkül, a második világháború előtt.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Bevezetés	4
I. fejezet: A hatvan sárkány	5
II. fejezet: A főmandarinnál	8
III. fejezet: Az Ég Urának tana	12
IV. fejezet: A nagy terv.....	17
V. fejezet: Pekingben.....	20
VI. fejezet: A hazatérés.....	25
VII. fejezet: A bonzok kolostorában.....	28
VIII. fejezet: Az első keresztény hitközség	31
IX. fejezet: A búza és a konkoly.....	36
X. fejezet: Az első vértanú.....	40
XI. fejezet: Az anya halála.....	44
XII. fejezet: A temetés	48
XIII. fejezet: A küzdelem és korona.....	52

Bevezetés

Kína észak-nyugati határán fekszik Korea félsziget. Alakja és nagysága hasonlít Olaszországhoz. A hegylánc azonban, mely észak-déli irányban keresztülhúzódik rajta, magasabb és zordonabb az Apennineknél. Még fővárosa is hasonlít a Tiberis mellett fekvő Rómához, a nyugati part közepe táján a Hankang folyó mellett, de össze sem lehet hasonlítani a héthalom városának szépségével. Éghajlata sem olyan enyhe, mint Itáliáé, a kelet-szibériai tengerről jövő jéghideg szelek gyakran hajtanak ide sötét felhőket, amelyek beárnyékozzák a szép kék eget... Déli és nyugati tartományai mégis termékenyek és ásványi kincsekben bővelkednek. A természeti szépségekben oly gazdag vidéket erős, egészséges, egyszerű nép műveli.

Korea kedvező földrajzi fekvése és gazdagsága az oka annak, hogy a két szomszédos birodalom: Kína és Japán már hosszú idő óta viszálykodik egymással.

Néhány száz esztendővel ezelőtt, véres küzdelmek után, Korea kénytelen volt a kínai császár uralmát elismerni, de azután annál féltékenyebben zárkózott el a világtól. Bizonyos függetlenséget élvezett s ezt arra használta, hogy mereven elzárkózott az idegenektől. A keresztény hithirdetők is csak a múlt század elején tudtak behatolni Koreába, jóllehet Kínában és Japánban már két századdal előbb kezdett terjedni a kereszténység. Hogy Krisztus országa hogyan árasztotta el kegyelmeivel és békéjével a pogányságnak ezt a bevehetetlen sziklavárát, azt az elbeszélés folyamán fogjuk látni, melyet Korea félsziget missziójának történetéből vettünk.

I. fejezet: A hatvan sárkány

Egy barátságos nyári napon 1782-ben rá sem lehetett ismerni Han-jangra, Korea fővárosára, amelyet ma Szöulnak neveznek, ünneplőbe öltözött az egész város. Még a szegény napszámosok és koldusok negyedében is, zöld ágakkal díszítették fel a szűk sikátorokat, a szemben fekvő ablakokat pedig erős zsinegekkel kötötték össze s azokra aggatták a tarka lampionokat és rikítóan festett feliratokat. Hát még a gazdagabb polgárok városrészében és a főutcában, mely a király palotájához vezetett, milyen gazdag és szemkápráztató volt a díszítés! A fény és pompa egyre növekedett, amint a főmandarin lakásához közelebb ért. A környékbeli erdőkből tövestől kiszedett bokrok álltak sorfalat, a színes virágok valósággal elborították a falakat, tarka lobogók fényes serege lengedezett az enyhe szellőben, és fantasztikus alakú papírlámpások egész sorozata várta az alkonyt, hogy kigyúljanak. Mindenütt rikító színű üdvözlő iratok lobogtak a zászlók erdejében s a virágfüzerek között. Mindenik egy üdvözlő, dicsőítő költemény, mely áldást és boldogságot kér az istenek kedveltjére, a király legbölcsebb, legigazságosabb mandarinjára, „Kim-mun”-ra, aki ma ünnepelte hatvanadik születése napját. A hatvanegyedik év megkezdését Koreában még talán nagyobb pompával ünneplik, mint Kínában.

Han-jang lakosai általában nem sokat törődtek ruhájuk tisztaságával, most azonban, mintha összebeszéltek volna, ékes bő ruházatuk ragyogott a fehérségtől, dolmányaik új fényben tündököltek, s úgy ragyogtak, mintha az égboltozat csillagjait aggatták volna rájuk. Széles karimájú sárga és fekete kalapjaik is új ragyogást kaptak.

Koreában a megvetett táncosnőket és énekesnőket leszámítva, az asszonyok nem szoktak az utcára lépni világos nappal, csak a házak beolajozott papírablakai mögül leskelődtek ki, alig észrevehető lyukacsokán keresztül, hogy vajon mi történik az utcán? Ez alkalommal azonban ők is, legalább a fiatalabbja, ott nyüzsgött pazarul díszített ruhájában az utcákon, nem kis megbotránkozására az öregeknek, akik az olajos lyukakon keresztül lesték a történeteket. A fiatalság minden időkből hajlandó volt az újításokra, míg az öregek akkor is féltve őrizték szokásaikat.

Új látványosság érkezett a királyi palota előtt levő hatalmas térre, melynek egyik oldalán, a palotával szemben Kim-mun, a főmandarin lakása állt. Lármázó, nevető gyermekcsereg hosszú rudakon rikítóan színezett piros alapú sárkányokat hozott magával, éppen hatvan darabot. Minden sárkány egy-egy évet jelentett. Magukon viselték az év jelét, melynek képviselői voltak. A koreabelieknél éppen úgy, mint a kínaiaknál, megvan a 60 esztendőből álló évkör, s az évek mindenikének külön neve van, mint nálunk a hét napjainak. Ezért ünneplik náluk olyan nagy pompával a betöltött 60 esztendőt, különösen, ha olyan magasállású személyről van szó, mint Kim-mun, a főmandarin. A 60 év betöltése után bizonyos tekintetben új életet kezd a halandó ember, aki a 61. évét elkezdette.

A fiúknak most az volt a legfőbb gondjuk, hogy a sárkányokat szép rendben, ahogyan az éveket egymásután jelentették, a Sárga tengerről jövő erős nyugati szélben feleresszék. Úgy tervezték, hogy a zsinegeket a királyi palota külső kapuboltozatának erős cikornyáihoz erősítik, és olyan hosszúra eresztik, hogy a tarka sárkánytábor éppen Kim-mun háza felett lebegjen, diadalmasan hirdetve az egymásután következő hatvan esztendőt.

A fiúk ruhája már maga látványosság számba ment, mert az előkelő nemesi családok kitétek magukért, hogy fiacskáik lehetőleg a legválasztékosabb ruhában pompázzanak e ritka alkalommal, mutatva a család régiségét és gazdagságát. Kivétel nélkül mind selyemruhát viseltek s kalapjukról lecsüngő selyemszalag, mely álluk alatt díszes csokorban volt kötve s egészen a térdekig lógott alá, mutatta, hogy a legjobb családok gyermekei a kiválasztottak, akik az évkört megszemélyesítő sárkányokat feleressztik.

– Meglátod, öcsikém, hogy az én sárkányom szökik elsőnek a magasba! – mondta egy eleven tizenkét év körüli fiúcska büszke öntudattal a nála 1–2 évvel fiatalabb öccsének, aki szolgálatkészen cipelte mögötte a nagy tekercs zsineget.

– Mikor tegnap próbarepülést tartottam a nyaralónkban, tudod, hogy felvázolta a kezemet, még most is érzem!

– Oh, bárcsak győznél, Yn. Ha tudnék neked segíteni! Csak a nagy La-men közelébe ne kerüljünk, mert az nem is régen úgy összekuszálta Ya-he és Ke-un zsinegét, hogy nem lehetett kibogozni. Azután nevetve szétvágta a csomót, úgyhogy a sárkány a földre esett...

– No, azt nálam ugyan nem meri tenni! – kiáltotta heves szemvillanással Yn – különben meglátnád, hogy elbánok én vele, ha egy fejjel nagyobb is nálam!

– Mi-it, Yn, te kis csöppség, te bánsz el énvelem? – Egy rosszindulatú, sandaszemű fiú jelent meg a két kis testvér kedves ártatlan gyermekarca mellett. – Ha mindjárt térdenállva nem kérsz tőlem bocsánatot, rögtön darabokra tépem a te nagypofájú sárkányodat, azután röpítheted őket a levegőbe, ahogy neked tetszik!

Yn szinte megkövülve bámult a rosszindulatú fiúra, de mielőtt elégtételt szerzett volna magának, ott termett a fiúk tanítója, aki a hatvan sárkány látványosságát kigondolta.

– La-men! – kiáltotta fenyegető arccal a tisztos férfiú, – ne merd a játékot zavarni, mert, ha százszor a legfelsőbb törvényszék mandarinjának a fia vagy is, ez egyszer nem kerülöd ki a bambusznádat! – Rajta, kezdjük! Adjatok helyet, jó emberek!

Néhány katona hosszú lándzsájával hátraszorította a kíváncsiakat, úgyhogy Kim-munnak ünneplő díszben öltözött háza és a királyi palota között üres térség maradt, ahol a sárkányokat tartó fiúk segédjeikkel kényelmesen elhelyezkedtek. Csak a tanító jeladását várták, hogy a szél ellen futva, a sárkányokat a levegőbe eresszék. Ynnek igaza volt, az ő szép, pirosszemű zöld sárkánya volt az első, amely arany szárnyait kiterjesztve, néhányszor jobbra, balra himbálózott, hirtelen a szelek szárnyára ülve, a magasba szökkent. A nép tapsolt, mikor a hosszúfarkú, 12. életévet jelentő sárkány lágyan ringatódzva a magasba emelkedett. Yn ujjongott örömeiben, Ku-an pedig, az öccse, gyorsan gombolyította le a zsineget, hogy bátyja zavartalanul ereszthesse a sárkányt.

Yn nem látott semmit maga körül, mert arcát a diadalmasan ívelő sárkányra szegezte. A középső kapuív felé futott, már majdnem el is érte, mikor öccse rémült „vigyázz!” kiáltásával szinte egy időben a földre zuhant, a ravasz La-men úgy intézte, hogy a legizgalmasabb pillanatokban a közelébe férkőzzék és lábával gáncsot vessen neki. Úgy tett, mintha csak véletlenül került volna oda, felsegítette Ynt, miközben kicsavarta annak kezéből a zsineget. A sárkány, mintha csak megérezte volna a rosszindulatú kéz kormányzását, bizonytalanul kezdett imbolyogni a levegőben, talán le is zuhan, ha Ku-an villámgyorsan meg nem ragadja a zsineget, miközben lábával úgy belerúgott La-men gyomrába, hogy az egész hosszában a földre terült, még saját sárkányának zsinórját is kiejtve kezéből.

La-men dühtől tájtékozva ugrott fel a sárból, mely éktelenül elcsúfította drága selyemruháját, Ku-anra akart rohanni, de a tanító még idejében közbelépett s mivel nem tudta megfékezni a dühöngő fiút, egy erős markú katonának az őrizetére bízta.

– Majd később számolunk, – mondotta keményen, de arcán csakhamar lágy vonás húzódott végig, mikor lehajolt Ynhez, hogy vérző fejét letörölje. Yn megsédült egy kissé, mert teljes erejével egy hegyes kőbe zuhant, de amikor látta, hogy sárkánya vígan emelkedik felfelé, csak mosolygott, fel sem vette a balesetet s alig engedte, hogy sebét a közeli kútnál kimossák és bekössék. Azután kis testvérehez futott, aki a sárkányt szerencsésen a bejárathoz kormányozta.

– Te valóságos hős vagy, Ku-an! Ahogy ezzel a gonosz La-mennel elbántál, az nagyobb fiúnak is díszére vált volna!

– Szót sem érdemel az egész, – mondta Ku-an piruló arccal, de most készek lehetünk minden rosszra, mert La-men biztosan bosszút esküdött ellenünk.

– Ne törődj te La-men bosszújával, nagybátyánk Kim biztosan megvédelmez bennünket, meg azután én sem ijedek meg a magam árnyékától! – Mondta a kis Yn dagadozó önbizalommal.

– Yn, ne hívjak segítséget, hogy segítse megkötni a sárkányt? Hiszen te most tulajdonképpen sebesült vagy, ha felmászol a magasba, még le is szédülhetsz!

– Oh, ne hidd, hogy én olyan tehetetlen lettem attól a kis sérüléstől, az igazi háborúban még nagyobb sebekkel is tovább harcolnak az emberek. Majd meglátod, milyen jól csinálom a dolgot, csak ügyesen dobd a zsineget, ha már fent leszek! – És a kis Yn már futott is fel a kapulépcsőn, s pillanatok múlva megjelent önérzetes kis arca az épület parkanyzatán. A helyzet nem volt egészen veszélytelen, mert az alacsony párkányzat mögül meglehetősen előre kellett hajolni, hogy a kőre csavart zsinórvéget elkap hassa és ha a dobó nem elég ügyesen hajítja fel a követ, a lendület következtében könnyen egyensúlyt veszítve zuhanhatott volna le Yn a magas párkányzatról. Csakhogy a követ Ku-an dobta, aki ügyességben és bátorságban nem maradt bátyja mögött. Egypárszor próbaképpen meglendítette karját, mintegy méregetve a távolságot és magasságot, azután fellendítette a követ Yn-nek, aki a korlát mögül előre hajolva nézte öccse mozdulatait s kapásra készen tartotta tenyerét. Jól számítottak, a kő pontosan Yn tenyerébe hullott, mintha nem is történhetett volna másként. Mindkét fiú örvendezve felnevetett. Hát mégis az ő sárkányuk lesz az első Kim-mun háza felett! Elfeledkeztek a sok aggodalomról, küzdelemről, amely csak az imént is betöltötte gyermeklelküket, és csak örülni, nevetni tudtak, a győzelem boldoggá tette őket. Most már csak éppen hogy a zsineget kellett a kellő helyre odaerősíteni, ezt a műveletet Yn fürgé kézzel végezte el. A sárkány ott állott a kijelölt helyen, biztosan ringatódzott a levegően, miközben a kíváncsiak tömege tapssal és üdvözlő kiáltásokkal jutalmazta a győzteseket.

Koreában még ma is olyanformán vannak a sárkányjátékkal, mint nálunk a futballmérkőzésekkel. Egyformán érdekli a gyermekeket és felnőttek nagyrészét is.

Nemsokára a többi sárkány is odasorakozott Yn sárkánya mellé, de mire az utolsó sárkány is a helyére került, egy teljes óra múlt el. A legutolsó sárkány ... bizony az La-men sárkánya volt, melyet összetörve találtak meg az egyik udvarban. Nagyhirtelen összefoltozták azt is, már ahogyan lehetett, mert a hatvan darab sárkányból nem hiányozhatott egy sem. De mi volt La-men sárkánya, összetákolt bordáival a többi, diadalmasan ragyogó sárkány között! És az az egy órai késés, amellyel La-men sárkánya elmaradt Yn sárkánya mögött! Hát meg lehet ezt bocsátani? Vagy el lehet feledni valamikor? La-men úgy gondolta, hogy minden keserűségének és szégyenének egyes-egyedül a két testvér az oka. Hogy mit gondolt magában, nem árulta el, de vérbenforgó szemei és összecsikorított fogai eléggé elárulták, hogy mi forr benne. Már maga a szégyen, hogy utolsó lett, túlságosan sok volt kevély, rosszindulatú természetének, de még fokozta keserűségét az a körülmény, hogy míg a többi fiút meghívták a főmandarin ékesen feldíszített kertjébe s ott fogyaszthatták a pompás cukrozott csigákat és gilisztákat, addig ő megkapta a jól megérdemelt bambusznád adagját s ráadásul az ünnepség végéig az iskolába zárták.

II. fejezet. A főmandarinnál

A nap már magasan járt az égen, jelezve, hogy már útjának jó negyedrészt megtette a mai napon, amikor a bonzok ünnepélyes menetben a város közepén álló alacsony toronyhoz vonultak, hogy megkondítsák a nagy „gong”-ot, melyet csak ritka kivételes alkalmakkor szoktak megszólaltatni. A hatalmas Gong tompa zúgása tudtára adta mindenkinek, hogy elérkezett az áldott óra, melyet az istenek és emberek egyformán vártak. A harang szava mintegy jeladás volt. Minden irányból elindultak a küldöttségek, hogy a főmandarinnak szertartásos üdvözlések és szerencsekívánatok között átadják a gazdag ajándékokat, melyekkel az egyes társadalmi osztályok egymást akarták túlszárnyalni. Ott voltak a bonzok hosszú menetben, a nemesek díszküldöttsége, a polgárság, a „Ti” pártbeliek, a birodalmi tartomány hivatalnokai, a tudósok, a kereskedők, az iparosok, a tigris vadászok, a pór népnek, halászoknak, hajósoknak képviselői, sőt még a koldusok küldöttsége is. Az egyes csapatok élén zenészek haladtak és torkuk szakadtából fújták trombitáikat és harsonáikat. A zenészek után ünneplőbe öltöztetett gyermekek emelték magasra a virágokból font diadalívek között a pirosra festett deszkákat, melyre aranybetűkkel írták fel a főmandarin címer jeles tulajdonságait és a himnuszokat, melyekkel kifogyhatatlan változatokban dicsőítették a nagy férfiút. Azután következtek az ajándékok, amelyeknek befogadása és elhelyezése nem csekély gondot fog okozni a főmandarin udvarmesterének.

A kíváncsiak tömege sorfalat állt az utak szélein s nagy érdeklődéssel számolgatták és becsülgették a kincseket érő ajándékokat. Gyakran lehetett hallani csodálkozó felkiáltásokat és csendes sóhajtásokat... „ha én csak századrészt kapnám, ha 60 éves leszek!” No, de hát nem lehet mindenki főmandarin!

Már attól meghízik a szegény ember szeme, hogy láthatja ezt a sok kincset és szépséget. A hegyvidék lakói festői pásztor viseletükben 150 darab felpántlikázott szarvú hízott ökröt hajtának, az állatok szarvai mindkét oldalon erősen ki vannak pányvázva s a pányva végét keménymarkú legények tartják egyik kezükben, míg a másikon bokrétás pásztor botjukat szorongatják. Az északi tartományokból felcifrázott kocsikon 400 darab hízott sertést szállítanak, persze a legszebbeket, a legjobbakat. Nyugatról tíz társzeker rizs érkezett a nagy napra. A déli tartományok métermázsa számra hozzák a szebbnél szebb szőtt selymeket, amelyek ez alkalomra készültek. De ezeken a nagy ajándékokon kívül ott van még a különböző mesterségeknek beláthatatlan tömege, akik mind elhozták a maguk remekben készült ajándékaikat. Ott a csizmadiák emelik magasra a selyemmel bélelt piros és sárga szattyánból készült csizmákat. Vajon mit fog velük csinálni a főmandarin? Akár minden nap másikat húzzon a lábára! De a kalaposok sem maradnak hátra: selyem párnán emelik a drágakövekkel megrakott csodás fényű szertartáskalapot. S büszkén néznek maguk elé, mert hát hiába, az ő ajándékuk mégis csak a főmandarin fejére kerül, nem pedig a lábára, mint a csizmadiák ajándéka. Minden férfi szeme megakad azokon a drága művű kardokon, melyeket bársony vankosokon hoznak s magasra emelve büszkén visznek a fegyverművesek. Hát az aranyművesek ajándéka! Látott-e már valaki ennél csodásabb láncot, melynek minden egyes szeme más mintára van kikalapálva, mégis, ahogyan egybefonódik, olyan, mint egy csodálatos arany rózsakoszorú. A takácsok selymével ugyan ki vetekedhetnék! El sem tudja képzelni az ember, hogyan lehet a vékony selymet így egybefonni az aranszálakkal, de ki tudná felsorolni mindazt a sok ékességet, szépséget, amely a báméskodók szeme előtt felsorakozik. A gyerekek mégis legjobban megcsodálják a halászok ajándékát, az óriási zöldselyem hálóba emelt óriási teknősbékát, melyet markos legények hatan visznek a vállukon, azután azt a rózsavörös és égszín kék szalagokkal kipántlikázott ezüstszerű nagy halat, mely alatt még az emelőrudak is meghajolnak. A gyerekeknek más kívánsága nincs is,

csak annyi, hogy legalább egy pikkelyt kapjanak ebből a vízi csodából, a nagy nap emlékére. A sok csodálni való között alig veszik észre azt a pár aranszalaggal összekötött könyvet, amelyet a tudósok ugyanolyan büszkeséggel emelnek a vállukon, mint a halászok a halat, vagy a kalaposok a felékesített szertartáskalapot.

Ki tudja, talán ez a pár könyv kedvesebb lesz Kim-mun előtt, mint a többi kincseket érő ajándék, hiszen azt beszélnek róla, hogy a világ összes könyvét kiolvasta, sőt egyesek éppen arról vitatkoznak, hogy nemcsak olvasta, hanem kívülről is tudja. Mivel e ponton a vélemények nem igazodnak egy mederben, végre mégis abban a jövődőlésben egyetértenek a vitatkozók, hogy majd a sok ajándékvívő közül mégis csak a tudósokat marasztalja magánál a főmandarin és talán a bonzok fejét. Ők lesznek a kiváltságosak, akik az ünnepek után estebéden a főmandarin vendégei lesznek.

*

A küldöttségek csoportjai rang és méltóság szerint léptek be a főmandarin házába, ahol díszruhás szolgák vezették őket a termék egész során keresztül Kim-mun fogadótermébe. A terem fénye és gazdagsága még az előkelőségeket is meglepte, az egyszerű emberek pedig nem tudtak hová lenni a bámulattól s akadozva mondták el a jóelőre betanult köszöntőket. Kim-mun maga méltóságához és a nagy naphoz illő ünnepi díszben fogadta a hódolatokat. Ragyogó fehér selyem, drágakövekkel ékesített ruhájában valóban felemelő látvány is volt, amint aranyos székében dagadó selyempárnákon ült az alacsony arany verettel ékesített rózsafaasztal előtt, melyen a legdrágább és legválogatottabb ételek állottak.

Amikor az egyes küldöttségek elmondták üdvözlőszavaikat s kifejezték legmélyebb hódolatukat a nagy mandarin előtt, s jelezték ajándékaik számát és minőségét, vagy ott mindjárt lábaihoz rakták a drágaságokat, a főmandarin szertartásosan meghajtotta fejét s röviden megköszönte a jókívánságokat és ajándékokat. Miután beszédjét befejezte, ismét meghajtotta fejét, ami azt jelentette, hogy a kihallgatás véget ért s ekkor az ajtón álló szolgák az üdvözlők csoportját egy másik ajtón keresztül az udvarra vezették, ahonnan a palota azon részébe jutottak, hol a vendégeket rangjuk szerint külön termekben megvendégelték a főmandarin rangjához és méltóságához képest a legfényesebben.

Egyik küldöttség a másik után tűnt el az udvarra vezető ajtón, csak a tudósok kis csoportját vezették a főmandarin intésére az egyik mellékszobába, ahol a főmandarin és legbensőbb barátai számára terítették. Tehát a szemfüles koreaiknak igaza volt, a tudósok a kiválasztottak közé tartoztak.

A nap már régen elhagyta a második negyedét, a delelő pontot s a nagy gong is jóideje elharangozta már a delet, amikor végre a küldöttségek hosszú sora elvonult a nagy mandarin előtt s felemelkedhetett szertartási székéről. Szokásához híven most is ebéd előtt még sétát tett a kertben s ez alkalomra magához hívatta legkedvesebb vendégeit, a tudós Kim-et, a nagy Lau-lut és a bölcs Tsai-pet. Ezt az időt arra akarta felhasználni, hogy érdeklődjék a könyvek után, melyeket a tudósoktól kapott.

Kim nagybátyja volt a két kis testvérnek, akik a sárkányeresztésnél úgy kitüntették magukat. Meglett korú, nyugodt tekintetű, komoly, szép férfi volt, akinek okos szemei, barátságos arca mindenkiben rokonszenvet ébresztett. Lau-lu, a fő-bonz körülbelül egykorú lehetett Kim-mel, de bozontos szemöldökei alól rosszindulatú kis sárga szemei néha különös villámokat szórtak, ha a legkisebb ellenkezéssel találkozott is. Beszéd közben többnyire kerülte az emberek tekintetét, ami még kevésbé rokonszenvesnek tűntette fel arcát, amelynek jellegzetessége volt még az erősen előreálló állkapocs, mely ritka erélyességet árult el. A bonzok sárga öltözetében különben nagyon jól festett magas erőteljes termete s most, mivel jókedvűnek látszott, arcán is nyájasság ragyogott. Tsai-pe ősz hajú, ősz szakállú, hajlott hátú aggastyán Kim-mun karjára támaszkodott, ajkai mindig mosolyogtak, kékes hályogosodó

szemeivel csak nehezen látott már, ezért járása is bizonytalan volt. Pár udvarias szó váltása után Kim-mun nagy érdeklődéssel kérdezősködött a könyvek után, melyeknek most birtokába jutott. Lau-lu büszkén tárta fel azok tartalmát.

– A nagy Terra (így nevezik Buddha templomait) könyvkincséből állították össze bonzaim számódra ezen isteni művet. Csak kivonatosan tartalmazza Buddha tanának elterjedését és történetét, de mégis 12 vaskos kötetet tesz ki, és minő köteteket! Ilyen könyveket még nem látott Korea! Nagy Buddhát és Sakya-munit, kit a japánok Siakának neveznek, képekben is ábrázolták. A nagy bűnbánók, akik a szent helyeken oldalbordáiknál fogva magukat vaskampókra akasztották, szintén láthatók e könyvekben. Különösen figyelmedbe ajánlom a koreai első kolostorunk isteni alapítójának képét, amely úgy ábrázolja őt, amint tüzes sárkányon az égbe repül.

Kim-mun, miközben udvariasan meghajolt és ismételve megköszönte a ritka ajándékot, alig észrevehető gúnyos mosolyt nyomott el ajka körül.

– Fogadd legnagyobb köszönetemet bölcs Lau-lu és bonzaidnak is tolmácsold hálámat, már régi vágyam volt, hogy összefoglalva lássam nagy Buddha tanait, hiszen nem titkoltam előtted, hogy hitem bizonyos dolgokban ingadozik. Lau-lu elnézően mosolygott, miközben fölényesen mondta:

– Tudom, szándékosan foglaltattam össze számódra szent hitünk csalhatatlan tanait és sajátmagam ügyeltem arra, hogy minden tekintetben feleletet kapj kételkedéseidre, melyeket a gonosz szellem ültethetett szívedbe.

Kim-mun nem akart vitatkozni, azért a karjára támaszkodó aggastyánhoz fordult:

– És te bölcs Tsai-pet, te mit hoztál számomra?

– Én már öreg ember vagyok, a földön már rövid időm van hátra, azért megváltam legdrágább kincsemtől, attól a kis könyvecskétől, mely évek óta a legdrágább nekem. Pekingből hozták egyszer naptárakkal együtt. Azért adom neked, mert tudom, hogy te megbecsülsz, nyugati tudósok írták ezt a könyvet...

– Nyugati ördögök, vágott közbe szikrázó szemekkel a bonz, követelem, hogy azt a könyvet azonnal tűzbe vessétek!

– Csillapodjál, bölcs Lau-lu, mondta nyomatékkal az agg, gondolj csak arra, hogy Buddha tanai is messziről jöttek hozzánk, mi lett volna, ha azt is elégetik, mielőtt megismerték volna. Az okos ember először jól megfontolja a dolgot és csak akkor mond ítéletet. Én ezt a könyvet sokszor áttanulmányoztam, de mondhatom neked, hogy többre becsülöm mindazon könyveknél, melyeket életemben olvastam. Nem válnék meg tőle most sem, ha nem érezném, hogy közel van hozzám a halál.

Lau-lu tehetetlenül rágta ajkait, miközben Tsai-pe szeretettel Kim-munhoz fordult s remegő hangon mondta: „Neked adom a legdrágább kincsemet, tudom, hogy nálad a legjobb helyen lesz az ó-tudós Kim-mun, hiszen te voltál a kedves Kim-mel az én legjobb tanítványom.” Közben sétájuk véget ért s visszatértek abba a terembe, ahol a könyvek, Kim-mun legkedvesebb barátai állottak. Az agg Tsai-pe végigsimogatta a szóban forgó kis könyvet s Kim-munnak nyújtotta:

– Íme, vedd és olvasd!

A főmandarin örömmel vette kezébe a könyvet, melynek előlapján aranybetűkkel kínai nyelven állott a cím: „Az Ég Urának tana.” A misszionáriusok szerkesztették ezt a katekizmust s Kanghi császár alatt, aki a keresztények iránt rokonszenvvel viseltetett, ki is nyomtatták Pekingben, s a roppant nagy kínai birodalomban néhány ezer példányban el is terjedt. Így tehát ritka könyvnek lehetett nevezni.

– Mihelyt időm engedi, szólott Kim-mun, tanulmányozni fogom, de tudjátok, hogy most néhány hetet igénybe vesz, amíg a tartományok mandarinjainak és az összes magasabbrangú személyiségeknek illőképpen viszonzom látogatásaikat és ajándékaikat, hogy méltóan viszonzzam gratulációjukat „hon-kap”-omhoz.

Kim, aki eddig szerényen hallgatott, most megszólalt:

– Ha Méltóságodnak most nincs ideje e mű tanulmányozására, úgy kérem, engedje meg, hogy e ritka könyvet a saját számomra lemásoltathassam. A nagy kínai tudósok Kon-fu-tse és Lau-tse legújabb magyarázóinak, kiknek értelmezését most neked legbölcsebb Kim-mun ajándékaul átnyújtom, mint írásművészetem csekély ajándékát, már sokszor találtam az „Ég Urának tanára.” A tudós kínaiak meg akarják cáfolni e tanokat, de reám azt a benyomást tették érvelésükkel, hogy kísérletük csak erőlködés. Régóta vágytam ismerni e munkát, hogy tisztán lássam a helyzetet.

– Kész örömmel bocsátom rendelkezésedre ezt a könyvet, amely már most is oly kedves nekem, majd ha áttanulmányoztad és én is időhöz jutok, a mi kedves öreg tanítókkal együtt megvitatjuk a nyugat bölcs férfiainak tudományát. Vizsgálódásainkhoz a tudós Lau-lut is meghívjuk.

A főbonz, aki eddig is csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudott haragján uralkodni, most indulatosan tört ki.

– Tiltakozom, hogy azt a könyvet igazhívó fületekkel olvassátok, hogy magatokat az ördögök tanaival beszennyezzétek! Tűzbe az átkozott könyvvvel, mielőtt Koreát a pusztulásba és nyomorba dönthetné! Isteneink már előre megjósolták, hogy milyen kárhozatos következményei lesznek, ha idegen tanokat határainkon átengedünk. Én tiltakozom, tiltakozom, tiltakozom s az isteneknek minden átkát szórom azokra, akik ellenem mernek cselekedni! ...

Lau-lu szinte tájékozott a dühtől s sárga apró szemei vérben forogtak.

Kim-mun és társai fölényes nyugalommal és sajnálkozva tekintettek a dühöngőre, és Kim-mun hidegen mondta: „Sajnálom, hogy a nagy Lau-lut nem hívhatom meg asztalomhoz, mivel nagyon ingerült, az ételek most ártanának neki.” Hidegen meghajtotta magát a fő-bonz előtt, aztán Tsai-pehez és Kim-hez fordult barátságosan: „Itt az ideje, barátaim, hogy az ünnepi lakomához menjünk!” – s kedvesen vezette a két tudóst az ünnepi díszben ragyogó terem felé, Lau-lut pillantásra sem méltatva többé.

A főbonz egy pillanatig kővé dermedten állt ott, de aztán öklei a magasba emelkedtek s miközben gyilkos pillantásokat lövelt a távozók után, átkozódva elrohant.

III. fejezet: Az Ég Urának tana

Kim független és gazdag ember volt. A város főutcáján művészi módon berendezett emeletes palotája várta, ha kutatásai a városba szólitották, de legszívesebben a várostól alig egy órányira fekvő gyönyörű birtokán tartózkodott, ahol ízlésének megfelelően rendezkedett be a festői villában, amely a birtok legszebb pontján épült. Nyáron rendszerint itt tartózkodtak nővére és ennek gyermekei is.

Az egyemeletes főépület homlokzatáról igen szép kilátás nyílt a környező vidékre. Keleten a látóhatáron hatalmas hegyek szöktek a magasba, míg északon és délen kisebb magaslatok sorakoztak egymás után s szelíd hullámzással ereszkedtek a völgybe. Nyugaton a tenger felé húzódott a völgy termékeny síksága. A tengert nem lehetett innen látni, de a széles Hankang folyó, mely a völgyben hömpölygött, kanyarulataival és szigeteivel igen változatos és eleve tette a különben is festői vidéket. Már messziről látszottak a kétárbocos koreai dzsunkák, amint legyezőalakban kifeszített vitorláikkal gyorsan síkznak fel- és lefelé a bambuszokkal övezett partok között. Különösen a város közelében könnyű halászcsonakok százai lepték el a vizet. A főváros, Kim kertjéből szemlélve, érdekes látványosságot nyújtott. A távolság lekicsinyítette a nagy méreteket, az utak és utcák fővonalai egybeolvadtak s csak a buddhista pagodák és középületek emelkedtek ki hatalmas falaikkal és tornyaikkal. A város falain kívül, a dombok oldalain lombos fák és kertek között, nyaralók pompáztak, de Kim villája, amely magasan kiemelkedett az erdős háttérből, messziről magára vonta a szemlélő figyelmét s szépségben felülmulta valamennyit.

A főmandarin Hoan-kap ünnepe után két hónap múlt el és Koreában beállott az ősz. Kim falusi birtokán narancsszüret volt éppen. A víg munkához Yn és Ku-an pajtásait és iskolatársait is meghívták. Víg folyt a munka, csak úgy hangzott a vidék a daltól és nevetéstől. Gyorsan teltek a kosarak, de emellett a zamatos, édes gyümölcsből bőségesen lakmározott a víg gyermekcsereg. Amikor megunták a szüretelést, ugrándoztak, szaladgáltak s amikor ebbe is belefáradtak, letelepedtek a ház előtti lugasba, ahonnan nagyszerűen lehetett látni a továvitorlázó és közeledő dzsunkákat. Eleinte terveket kovácsoltak a jövőre, mert hiszen az ifjúság mindig a jövőbe tekint, azután az iskolára, feladataikra tért át a beszéd. Mindannyian egy véleményen voltak abban, hogy mily nehéz elkészíteni az írásbeli feladatokat, hiszen valóságos tudósnak kellene lennie, hogy a kínai betűket mind megtanulják s azt alkalmazni is tudják. Volt olyan is, aki azt mondta, hogy a kínai könyvek mind ostobaságokkal vannak tele; hiszen a magyar gyerekek között is akad egy-kettő bizonyára, aki például a latint meg a geometriát úgy tekinti, mintha egyenesen kízóeszköznek szánták volna. Hiába, a tudománynak mindenütt nagy ára van, keleten és nyugaton egyaránt.

Amikor arról beszéltek a kis bölcsek, hogy a könyvekben mennyi ostobaság van és hogy éppen ezért nem érdemes megtanulni az írás, olvasás művészetét, Yn, a sárkányeresztés győztese, hirtelen közbeszólt:

– Én elhiszem, hogy sok felesleges van a könyvekben, de mégis azt állítom, hogy vannak másforma könyvek is!

A többi fiú egy pillanattal bámulva nézett Yn kipirult arcára, aztán kérdezősködve, kötekedve fordultak hozzá:

– Persze, te tudós akarsz lenni, mint a nagybátyád, azért véded a könyveket! No hát nevez meg csak egyet is a könyvek közül, amelyiket érdemes megtanulni!

Yn égő szemekkel tűrte az ostromot, aztán bátran kihúzta magát.

– Igenis, megnevezek nektek egy könyvet, amelyért, hogy olvashassam, szívesen tanulnék éjjel-nappal, mert olyan szép és szent dolgok vannak benne. – Amikor körülnézett és látta, hogy a többiek kíváncsian lesik a szót ajkáról, szelídebb mesélő hangon folytatta: –

Tudjátok, hogy anyáknak legszebb írása van az egész városban; a nagybátyám számára most egy könyvet másol, melyet az öreg Tsai-pe a főmandarinak a Hoan-kap alkalmával ajándékozott. Ebből a könyvből olvasott nekünk anyánk és olyan gyönyörű dolgok vannak benne a jó Istenről, a mi célunkról, az Isten szeretetéről, meg a halál utáni életről, hogy éjjel-nappal csak erre tudok gondolni és azóta sokkal szorgalmasabban tanulom az írást, olvasást, hogy magam is elolvashassam ezt a szent könyvet és leírjam magamnak, hogy mindig velem legyen.

Az egyik fiú hirtelen közbeszólt:

– Nem értem, hiszen mi Buddháról egészen mást tanulunk és a többi istenről sem hallottam ilyeneket.

Yn arca hirtelen elhalványodott s gyermekalakja fölemelkedett a többi fiú fölé s valami furcsa átszellemült hangon mondta:

– Csakhogy ez a könyv nem Buddháról szól, az a könyv egészen új és csodálatos, de mégis egyszerű, ezt mindenki megérti és megdobban tőle a szíve, mert az Isten maga szól hozzá ebből a könyvből, az Isten, aki szeret minket, akinek gyermekei vagyunk. Ebben a könyvben nincsenek olyan hihetetlen históriák, mint amilyeneket a Ta-lapin-ok (buddhista papfélék) mesélnek nekünk. Ezt az Istent csak szeretni lehet, amíg Buddha csak ijeszt.

– Vigyázz Yn, megbüntetnek az istenek, magadra vonod a hatalmas Buddha haragját, ha így mersz beszélni róla! – mondta az egyik kisfiú megszeppenve.

– Oh, nemcsak én beszélek így, mert mióta a tudós Tsai-pe könyvét olvasták, így beszél nálunk mindenki, még a nagybátyám és unokabátyám is! – mondta Yn védekezve.

– Meséld el, Yn, amit anyánktól hallottunk az isteni gyermekről, aki eljött, hogy az embereket boldoggá tegye a földön – szólt közbe Ku-an kérő hangon.

– Mesélj, mesélj! – hangzott minden oldalról, hiszen a mese mindig gyenge oldala volt a gyermekeknek, és várakozva kuporodtak Yn köré, mert Koreában nem ismerték még a széket akkor s azt gondolták, hogy azon nagyon kellemetlen lehet ülni.

Yn gondolkozott egy kicsinyt, aztán komolyan beszélni kezdett:

– Hogy megértsétek ezt a történetet, tudnotok kell előbb, hogy a tudós Tsai-pe könyve azt állítja, hogy csak *egy Isten van*.

A fiúk megdöbbenve néztek össze s az egyik keménytekintetű fiúcska haragosan felugrott:

– Nem igaz! Hazugság az egész! – kiáltotta s a többiek helyeslően bólintgattak, vagy tétovázva néztek egymásra, míg az egyik értelmes arcú fiú korholóan szólt Ynhez:

– De kedves Yn, micsoda mesének ültél te fel? Hát nem tudod, hogy több ezer, sőt több millió istent imádunk! Hiszen csak a mi pagodánkban több száz istennek a képe van! – szólt közbe egy félénk kisfiú.

– De micsoda istenek! Valóságos szörnyetegek, akiktől az ember irtózik, akkire rá sem merek nézi, mert még álmomban is fojtogatnak! – mondta Yn bátor elszántsággal. Amikor a fiúk nem tudtak válaszolni, mert hiszen titokban mindenik félt az istenektől, Yn hevesen folytatta:

– Igen, azok az istenek, akikről eddig hallottunk, még egymásközt is veszekednek és egyik sem mindenható közülük. A tudós Tsai-pe könyvében pedig az Isten mindenható és jóságos. Ő teremtette az egész világot, csak annyit mondott, hogy „legyen” és már meg is lett! Azelőtt nem volt semmi, de semmi, de amikor Isten azt mondta, hogy „legyen”, akkor meglett az ég és föld, aztán leszállt a nap, hogy világítson és melegítsen nappal; a hold és a csillagok pedig éjjel világítanak. Aztán elrendezte az Isten a földet, a szárazföldet meg a hegyeket kiemelte a vizekből. De nem elégedett meg ennyivel sem: a folyókat és tengereket telerakta halakkal és víziállatokkal, a levegőt madarakkal, a földet virágokkal, fákkal és más növényekkel, aztán csúszómászó meg szaladgáló állatokkal. A legeslegvégén pedig teremtett egy gyönyörűsége szép kertet, amelyik nagyobb és szebb volt, mint a mi királyunké,

beléültette a legszebb fákat, amelyek tele voltak édes gyümölcsökkel és ezt a gyönyörű szép kertet odaajándékozta az első embereknek, egy férfinak és egy asszonynak.

– De hát maga az Isten teremtette az embereket is? – kérdezte az egyik fiú.

– Igen, Ő teremtette őket, de nem úgy, mint az állatokat, hanem a férfi testét agyagból gyúrta, aztán a saját lelkét lehelté belé és akkor megmozdult az agyag és élni, meg beszélni kezdett. Amikor az ember meghal, akkor ismét agyag lesz, nem mozog és nem beszél többé, de a lélek, amit a jó Isten lehelt belé, nem hal meg, hanem visszatér Istenhez, ahonnan jött. (De a test sem halt volna meg, ha az első emberek szót fogadtak volna a jó Istennek.)

– De ha az az Isten olyan jó, miért engedi, hogy meghaljanak az emberek? – szólt közbe ismét a félénk arcú kisfiú.

– Isten nem akarta, hogy az emberek meghaljanak, de az emberek nem fogadtak szót neki. Ő azt mondta az embereknek, hogy minden fáról szabad enniük, csak egyről nem, és ők éppen erre az egyre voltak kíváncsiak, mert a gonosz ördög erre bízta őket.

– No látod, hogy nincs új tudomány Tsai-pe könyvében, hiszen a mi bonzaink is tanítják, hogy vannak ördögök!

– Hát ha az Isten olyan jó, miért teremtett ördögöket is?

A közbeszólások nem tudták a kis Ynt megzavarni, nyugodtan válaszolt a kérdésekre és olyan hangon, hogy a fiúk nem igen mertek ellenkezni vele.

– Igen, Isten teremtett minden lényt az égen és a földön. Ő csak szépet teremtett, meg jót, de a legszebb égi szellemek között, akik legközelebb álltak az Isten trónjához, voltak olyanok, akik irigykedtek az Istenre és fellázadtak ellene, ezért ördöggé lettek a hálátlanok és Isten a pokol lángjaiba vetette őket, mert a bölcs Tsai-pe könyvében, melynek címe „Az Ég Urának tana” ez mind meg van írva.

– Várj csak Yn – szólt közbe Yn egyik rokona. – Koang-tsin-ban a pagodában az egész pokol a falra van festve, amikor végignézttem, hogy az átkozottakat a tigrisek szétmancangolják, az elefántok összetapossák, a kígyók körülcsavarják, a sárkányok elnyelik, a csúnya ördögök sütik, főzik, hetekig nem tudtam aludni rendesen, mert mindig arról álmodtam és sírtam, meg sikoltoztam, úgyhogy minden éjjel felköltöttek. Tsai-pe könyvében is így van leírva a pokol?

– Az van a könyvben, hogy a bűnösök az örök tűzre vetettek; az első emberek is oda jutottak volna, ha Isten Fia el nem jött volna a világra és meg nem hal értünk.

– De hiszen az előbb azt mondtad, hogy csak egy Isten van, most ellent mondasz magadnak! – mondta egy nagyobb fiú.

– Igenis egy Isten van, de három személyben: Atya, Fiú és Szentlélek. Anyám azt mondta, hogy mi ezt nem érthetjük meg, de ezen nem szabad csodálkoznunk, mert hiszen még azt sem tudjuk megérteni, hogy miképpen nő a piszkos fekete földből illatos, színes virág, hát a hatalmas Isten létét hogyan tudnánk mi befogadni a mi szűk kis koponyánkba?

Így ment tovább a beszéd még sokáig. Yn beszélt a gyermekeknek egyszerűen, természetesen, úgy, ahogyan édesanyjától hallotta, és hívő, szomjas, kis gyermeklelke feldolgozta a nagy igazságokat. A fiúk nagy figyelemmel hallgatták a soha nem sejtett dolgokat, és hullott, hullott a mag a kis hithirdető ajkáról, ahogyan az isteni Magvető mondotta, némelyik tövis közé, másik útfélre, egyik-másik köves helyre, de volt olyan is, amely jó földre talált, hogy megteremje gyümölcsseit a mennyország számára ... Mesélt Szűz Máriáról, Szent Józsefről, Betlehemről, hogy az Isten Fia miként született istállóban, és hogyan keresték fel az egyszerű pásztorok, hogy imádják Őt.

A legtöbb gyermeknek ez nem fért a fejébe. Különösen egy elkényeztetett úrifiúcska fintorgatta az orrát.

– Milyen Isten lehet az, aki az istállóban születik, azután meg koldusokkal imádtatja magát? Ilyen Isten nekem nem kell! Ezt imádd csak te, ha akarod, meg a rokonaid!

– Én hiszek is Benne, – mondta Yn büszkén – mert Ő azért hagyta el a mennyországot, hogy köztünk lehessen, azért lett szegény, hogy megmutassa, hogy Ő a szegényeket is szereti, mert azoknak is lelkük van!

– Hát nem hallottad, mikor Yn elmesélte, hogy az angyalok, az égi szellemek jöttek le énekelni az Ő tiszteletére? – kérdezte Kuen méltatlankodva a hitetlentől.

– És messze országból három hatalmas király jött hozzá, akiket csillag vezetett és sok, drága ajándékot hoztak az isteni Gyermekeknek – folytatta tovább Yn az elbeszélését. Azután elmondta, hogy Üdvözítőnk hogyan hirdette később a szent hitet, hogyan gyógyította a betegeket, miként támasztott fel halottakat és végül, mivel a Mennyei Atya úgy akarta, a legszönyűbb kínok között halt meg a mi bűneink miatt, hogyan függött a keresztfán, miket mondott ott, míg végre kiadta szent lelkét. Mindezt azért tette, hogy kinyissa az elzárt mennyországot.

A hallgatók közül többen sírtak, amikor Yn fájdalmas hangon elmondotta a nagy passiót; Ku-an valósággal zokogott, pedig már többször hallotta ezt a történetet. A hengegő fiú pedig, aki ellenkezéseivel többször félbeszakította Yn elbeszélését, azt állította, hogy ez az egész csak mese, mert ha Jézus csakugyan Isten lett volna, akkor egyetlen villámcsapással megsemmisítette volna ellenségeit és nem ő halt volna meg, hanem azok.

– Igen, ellenségei is ezt mondták, akik nem akartak benne hinni, – mondta Yn szomorúan, aki nagyon jól megjegyezte édesanyja magyarázatát – így kiáltottak neki a kereszt alól: ha te vagy a nekünk ígért Isten, szállj le a keresztről és akkor hiszünk neked. De Jézus meg akart halni, hogy még sokkal nagyobb csodával mutassa meg, hogy Ő valóban Isten volt. Szívét átdöfték lándzsával, holttestét eltemették és három nap múlva feltámadt a sírból, a teste ragyogóbb volt, mint a nap, és beszélt, élt és megjelent azoknak, akik hittek benne. Azután pedig felszállt az égbe, ahol az Isten trónján ül jobb felől, és majd eljön a világ végén nagy dicsőségében, és megítéli az embereket. Akik hittek benne, azokat magához veszi az égbe, ahol örökké boldogok lesznek, akik pedig nem hittek benne, azokat megbünteti. Így hangzik az ég Urának tana a bölcs Tsai-pe könyvében.

– No és ha nem hiszünk, akkor talán el kell kárhoznunk, – nevetett gúnyosan a kötekedő fiú – ugyan menj, Yn; csak nem vagy olyan ostoba, hogy komolyan elhidd ezt a mesét? Hol született volna az a csodálatos Isten? Hol feszítették keresztre? Itt Koreában senki sem hallott erről, de még a központi országban sem történhetett ilyen dolog, mert tanítómesterünk a kínaiak legkülönbözőbb vallásairól magyarázott nekünk, de felfeszített Istenről soha sem hallottam. De még a felkelő nap országában sem élhetett, mert a japánoktól hallottunk volna róla.

– Ez az Isten messze nyugaton született, ezt a könyvet is tudós nyugati férfiak hozták át a középpont országába, onnét kapta Tsai-pe naptárakkal együtt. Eddig azért nem hallottunk róla, mert a mi országunk minden idegen előtt szigorúan zárva van, – ismételte Yn, amit erre vonatkozólag nagybátyjától hallott.

– És nagyon jó, hogy el van zárva, mert mindig kívülről jön a veszedelem, – mondotta tovább a vitatkozó fiú – atyám is mindig ezt mondta. Nekem ezért sem kellene soha ilyen Isten és ilyen esztelen vallás! Én csak az ősi Kamito-mitsi (szellemek útja) könyvhöz ragaszkodom, amely Japánból került hozzánk. Hát nem sokkal szebb az, ahogyan ez a világ eredetét elmondja? Hét Isten uralkodott az égben, egy napon a hetedik így szólt a feleségéhez: kell valahol száraz földnek lenni, jöjj, keressük meg! És drágakövekkel kirakott kardját a levegőbe dobta, melynek markolatján vízceppecske képződött, a csepp megszilárdult és nőtt, növekedett, míg végre sziget lett. Ezen a szigeten élt aztán az Isten feleségével együtt, de mert unatkozott, meghívott erre a gyönyörű szigetre 8 millió embert, akik aztán az egész világot benépesítették. Te tudod, hogy ez a sziget Japán és hogy innen terjedt el az emberiség az egész földre. Így mondja ezt az isteni Komito-mitsi könyv! Hát már csak jobban hiszek ennek, mint a nyugat ördöge minden tudományának és mesterkedésének?

– De hát honnan hívta a te istened azt a nyolc millió embert? Honnan szerezte kardjához a vasat és a drágaköveket, amikor a föld nem is létezett? – kérdezte Yn.

– Hát azt ő biztosan jobban tudja, mint te, te képzelődő, – mondta Yn ellenlábasa – de engem nem fogsz megbolondítani, mert vedd tudomásul, hogy én soha, de soha idegen istent nem imádok! No fiúk, – szólt harsányan a többihez – hadd lássam, ki áll mellém?

A fiúk egy része rögtön köréje csoportosult, mások húzódoztak, nem tudták magukat elszánni, szívük vonzódott az új tanok felé, de szégyenlették volna azt megvallani. Egy kis csoport azonban rögtön Yn mellé állt, és megmondták nyíltan, hogy nekik jobban tetszik az Ég Urának tana minden eddig hallott történetnél és szeretnék még róla sokat hallani.

– Nem gondoljátok, hogy az a nagy úrnő, aki ennek az Istennek édesanyja volt, sokat segíthetne nekünk, ha őt tisztelnék? – kérdezte a kis Ku-an bátortalanul. – Kérjük őt, hogy az Ég Urának tanát egészen megismerjük!

Yn pártjának tetszett az eszme, de a másik tábor csúfondárosan nevetett, gúnyolódva búcsúztak tőlük, ostobáknak, hiszékenyeknek nevezték őket, akiket a nyugat ördögei megrontottak. A saját maguk okosságának örülve, vígan haladtak a város felé.

Yn szomorúan nézett utánuk, kis szívének igen fájt a kudarc, ő úgy képzelte, hogy minden fiú szíve olyan fogékony minden szép és jó befogadására, mint az övé. Azokat sajnálta, akik elmentek, hiszen a jó Pásztor is elhagyja a kilencvenkilenc igazat, hogy kövesse az eltévedett bárányt. De aztán eszébe jutott, hogy csapatát erősíteni kell, nehogy azok is hátat fordítsanak neki. Eszébe jutott valami, s azt közölte is rögtön a többiekkel.

– Fiúk! Ku-annak igaza van, nekünk az Isten Anyját kellene kérnünk, hogy segítsen bennünket és az egész országot, hogy megismerjük mindannyian az ő szent Fiát, aki biztosan az igaz Isten! Én a nagybátyám ritkaságai között láttam egy pénzdarabot, amelyre egy imádkozó nő van kivésve, sugarak veszik körül, a lába alatt pedig a hold van. Nagybátyám nem tudta kifürkészni, hogy kit akar ez a kép ábrázolni, csak annyit tudott meg, hogy abból az időből származik, amikor Taikosama, Japán ura Korea ellen háborút viselt. Arra gondoltam, hogy hátha ez az érem az Isten Anyját ábrázolja.

– Ha megengeded, Yn, én mindjárt elkérem nagybátyánktól azt az érmet – ajánlkozott szolgálatkészen a kis Ku-an és már futott is, ahogyan csak rövid lábai bírták. Amikor a futástól lihegve visszatért a társasághoz, örömmel mutatta a markában szorongatott kis ezüst érmecskét, mely ugyan kopott volt, de világosan látszott rajta az imádkozó női alak, akiről Yn beszélt. A fiúk tisztelettel nézegették, Ku-an még meg is csókolta, aztán egy szederfa oldalára erősítették s a kert őszi virágaival megkoszorúzták.

A fiúk letérdeltek a kép elé és a kis Ku-an hangosan imádkozta: „Ó nagy úrnő, ha csakugyan te vagy az Isten Fiának Anyja, küldj nekünk férfiakat messze nyugatról, hogy megtanítsanak minket az igaz Isten tiszteletére!” A többiek is egyetértettek Ku-an kérésével, akik valahányszor meglátogatták kis barátait Kim nyaralójában, mindanyiszor térdenállva kérték az Isten anyját, hogy segítse őket. Yn és Ku-an pedig naponta felkeresték tiszteletük tárgyát s buzgón kérték pártfogását.

Valóban a szeplőtelen fogantatás érme volt Kim birtokában, aki nagy előszeretettel gyűjtötte a ritkaságokat. Taikosama seregében sok keresztény japán harcolt, valamelyik elesett hős szíve fölött lehetett egykor a kis érem, mely most a gyermekek tiszteletének tárgyát képezte.

IV. fejezet: A nagy terv

King tanító úr házikója a város mellett épült. A ház mögötti kertecskéjében szokta kipihenni a tanítás fáradalmait. Most is a virágzó lugas hűvösében pihent az öreg tanító, az asztalkára lerakta szemüvegét és a kényelmetlen koreai kalapot, s így nem látszott olyan méltóságosnak, mint egyébként. Pihenni szeretett volna, ezért, mint máskor is, hosszúszerű kis pipájára gyújtott s közben kellemes illatú teát szürcsölgetett.

De gondolatai minduntalan visszatértek a nap kellemetlen eseményeihez. Hiszen minden napnak megvolt a maga baja, a kis haszontalanok bizony sokszor gyötörték csínytevéseikkel, vagy hanyagságukkal szegény öreg tanítójukat, de ez a mai nap szokatlanul nehéz volt a jó öregnek.

– Legalább ez a semmirekellő La-men eltakarodott az iskolából, – morogta maga elé – hiszen egymaga több gondot és bosszúságot okozott nekem, mint az egész iskola! De az anyja milyen gorombaságokat vágott a fejemhez, börtönt meg kínzást emlegetett. No, ezért bajlódtam annyit drágalátos fiacskájával! És még beváltaná fenyegetését, ha a főmandarin oltalmába nem venne... No szerencsémre vannak másforma tanítványaim is mint La-men. Milyen jól nevelt, szorgalmas gyerekek például a kis Yn meg az öccse, menyit tudásvágy van ezekben a gyermekekben, igazán öröm velük foglalkozni. Aztán a legnagyobb növendékeim között ott van pl. Kim-y és barátja Pirki. De jól látnak szemeim? Hogyan lehet az? Hát csakugyan ti vagytok gyermekeim? Éppen most gondoltam rátok, és ti már itt is vagytok, mint a mesében!

A kert bejáratánál csakugyan két vidámarcú fiatalember jelent meg; mosolyogva közeledtek öreg tanítójukhoz, aki sietve, amennyire tőle tellett, ment ifjú tanítványai elé.

– Reméljük, hogy nem gondolt rólunk rosszat, tudós King, ámbár megérdemelnénk, mert bizony mi is sok csintalanságot engedtünk meg már magunknak az iskolában – mondta Kim-y nevetve.

– No, az már igazán nem jut eszembe – mondta barátságosan a tanító – ha olyan tanítványaim lennének, mint ti ketten, no meg a kis unokatestvéreitek, Yn és Ku-an, akkor öröm lenne nekem a tanítás. De üljetek le mellém, gyújtsatok pipára, olyan jól esik itt a hűvösön egy kis pihenés, beszéljessünk kissé.

– Éppen azért jöttünk, – szólt Pirki – úgy hallottuk, hogy a tudós King azt az új könyvet az égi tanról a gyermekekkel olvastatja az iskolában; szeretnénk tudni, hogy mi a véleménye a könyv felől? A mi tengeri rózsza egyesületünkben mi egytől egyig rajongói vagyunk e könyvnek. Mióta Kim-y édesatyja megszerezte mindannyiunk számára e mű másolatát, egész más véleményünk van az életről és az Istenről.

– Az egészen természetes is! Soha egyszerűbbet, érthetőbbet nem olvastam még az Istenről és az emberekről. Éppen ezért kezdtem olvastatni e könyvet az iskolában, hadd nemesedjék meg a szívük ezektől a mennyei igazságoktól.

Valaki talán kérdezni találja, hogy hogyan olvastathatott ez a jó tanító kínai könyvet a koreai fiúk előtt, mikor a kínai nyelv eltér a koreaitól. Ennek a magyarázata abban rejlik, hogy a kínai írás nem betű-írás, hanem rajz-írás. A mi számainkat pl. megérti úgy a német, mint az olasz, vagy a francia, vagy akár más európai nemzet, még ha egy betűt sem tud magyarul, de a számot mindenki másként ejti ki. A 10 számot mi „tíz”-nek ejtjük, a német „cén”-nek, az olasz „decse”-nek, a francia „disz”-nek, az angol „ten”-nek stb. De azért mindenki megérti azt, ha azt írjuk, hogy „10”. Így például, ha egy jegy mennyországot jelent, egyaránt megértik a japánok meg a koreaiak is, jóllehet, más és más szót mondanak. Ez tehát annak az oka, hogy a kínai könyveket japánok és koreaiak is olvashatják, ha egy szót sem értenek is kínaiul.

– Tegnap kezdtük az olvasást, – mondotta King – és ma reggel La-men, a legfőbb ítélőszék mandarinja azt üzenete nekem, hogy az ő fia többé nem lépi be az iskola küszöbét – amiért hálát adok az égnek. Azután annak a könyvnek az olvasását, mely a nyugat ördögeinek a műve, azonnal szüntessem be, mert ha nem teszek eleget parancsának, ítélőszéke elé idéztet és börtön, meg kínzás vár reám.

– Szörnyűség! – kiáltott fel Kim-y és mit tett az én jó tanítóm?

– Az olvasást nyugodtan folytattam, de aztán elmentem a főmandarinhoz és kikértem tanácsát. Kim-mun megnyugtatót és kifejtette véleményét „Az ég Urának tana” című könyvről. Azt mondta, el sem tudta képzelni, hogy ez a vékony kis könyv ilyen erkölcsi kincseket tartalmaz. Még Kon-fu-tse Kína legelső tanítója sem írt ahhoz foghatót, mint például az „Isten tíz parancsolata”. Eddigi összes olvasmányai meg sem közelíthetik azt a bölcsességet, amely e könyv olvasásakor kitarult előtte.

– Igen, – szölt Pirki, – lehet-e elképzelni magasztosabbat az összes dolgok eredetéről szóló tannál? Azok a vallások, melyeket eddig ismertünk, milyen rendszertelenek és bonyolultak ehhez képest! Maga a nagy világ tudós Lao-tse állításai ehhez képest valóságos esztelenségnek tűnnek fel. Úgy látszik, mintha eddig sötétben tapogatóztunk volna és most egyszerre vakító fényességgel találkozánk. Egyetlen egy Isten van, mert Isten nem is lehet több; mennyire új fogalmak ezek nekünk! És milyen magasztos és egyszerű egyszersmind az is, hogy Isten tiszta szeretetből, egyetlen szavával teremtette az egész világmindenséget.

– Igazad van – jegyzé meg Kim-y, – de mégis meg vannak e tannak is a nehézségei. Hogyan érted meg például a Szentháromságot? Vagy az Isten Fia megtestesülését, és mit gondoljunk arról a megfoghatatlan áldozatról, amelyet a nyugatiak az Istennek bemutatnak?

– Maga a főmandarin is említette ezeket a nehézségeket – felelt King, – de bizonyos benne, hogy ezeket a titokzatos tanokat is meg tudnák magyarázni nekünk nyugat tanítói, mert lehetetlennek tartja, hogy e világos és magasztos tanokban ellentmondások lehessenek. Megkérdeztem tőle, vajon annyira lehetetlen lenne az, hogy a nyugat tanítói közül egyet álruhába öltözve, például mint kereskedőt idehívnanék, aki megmagyarázná nekünk az érthetetlen részeket? Kim-mun azonban sajnálkozva rázta a fejét és azt mondta, hogy ez teljesen lehetetlen. A hatalmas Pick párt, ha a legcsekélyebb gyanús dolgot észrevenné, rögtön letennék őt hivatalából a bonzok segítségével.

– És mit szólna bölcs King a mi eszménkihez, amelyről tegnap a tengeri rózsa egyesületben beszéltünk? – kérdezte Pirki. – Mi is arra a véleményre jutottunk, hogy egyes dolgokat magyarázat nélkül abból a nagyszerű könyvből nem fogunk megérteni. Arra gondoltunk, hogy a legközelebbi követséggel, mely királyunk hódolatát az Ég fiának átviszi Pekingbe, valaki közülünk a követséggel utazhatna s így alkalma lenne arra, hogy a nyugati tanítókat megkérdezze.

Évenként ugyanis három magasabbrangú mandarinból álló követség, akiket maga a király jelöl ki, megy Pekingbe, hogy az udvart meglátogassa, és ott hódolatát kifejezze az Ég Fia, vagyis a kínai császár előtt. Ez alkalommal ajándékokat visznek és kapnak. Ily alkalmakkor szokták hozni a kínai naptárakat is. A három követ azonban esküvel kötelezte magát minden egyes alkalommal, hogy sem üzérkedést nem folytat, sem pedig magánszemélyekkel érintkezni nem fog.

King egy kevés ideig gondolkozott, aztán így szólt:

– Az teljesen atyátoktól függ és a főmandarintól. Ha atyátok kívánja, úgy Kim-mun föltétlenül előterjeszti őt a királynál követ-jelöltnek és én szinte biztosra veszem, ámbár még nagyon fiatalok vagytok, hogy ti is megkapjátok az engedélyt, hogy vele menjetek, hiszen a jövő héten teszitek le az utolsó vizsgát a mandarini méltóságra.

– Igen, de kérdés, hogy sikerül-e?

– Hogyne sikerülne! Fényes eredménnyel fogjátok letenni! Aztán pedig a szokás úgy kívánja, hogy a főmandarinnál és a többi méltóságoknál tett kötelező látogatásoknál egy-egy

kérést terjesszettek elő. Kérjétek tehát Kim-munt, hogy jelölje atyátokat, és nektek útlevelet állítson ki, hogy elkísérhessétek őket a nagy útra.

– A gondolat nagyon jó, – szólt Pirki – de ha te, bölcs King, megígérnéd a főmandarinnak, hogy megszerzed számára a nyugati tudósok ritka könyveit Pekingben és egyéb ritkaságokat, akkor bizonyára megengedi, hogy mint a követség titkára, velünk tarthass.

– Hát megkíséreljük, – fejezte be Kim-y – legfeljebb nem sikerül. De ha egyszer Pekingben leszek, meg fogom szerezni a feleleteket a kérdésekre, melyek még nem egészen világosak előttem. Hanem most már búcsúzzunk, mert a nap leáldozik, és nekem még egy jó órácskát kell megtennem, hogy nyaralónkban legyek.

A két jóbarát elbúcsúzott az öreg tanítótól, aki buzgón imádkozott az „ismeretlen” Istenhez, hogy tervük sikerüljön.

És tényleg minden kívánságuk szerint történt. A fiatal Kim-y fényesen vizsgázott a mandarinok előtt. Amikor az ember eredetéről és a világ teremtéséről kérdezték, valósággal bámulatra ragadta a jelenlevő tudósokat tiszta és átlátszó feleleteivel. Meglepődve hallgatták, hiszen hozzá voltak szokva, hogy ezekre a kérdésekre még a bonzok is csak zavaros feleleteket tudnak adni. Mik voltak ezek Kim-y logikus fejtegetéseihez képest! A mandarinok egyhangúlag nagy jövőt jósoltak a fiatalembernek, s nem tudták megérteni, hogy honnan veszi bölcsességét. Egyedül a főmandarin mosolygott, mert ő tudta, hogy honnan ered Kim-y bölcsessége. Az ünnepségek végén Kim-y az elsőfokú kitüntetést nyerte el, s ezzel együtt azt a jogot is, hogy mint elsőrangú mandarin lépjen az állam szolgálatába. Ősrégi koreai szokás szerint tintával és liszttel bekenték, s így doktorrá avatták. Az ünnepelt nagy lakomát rendezett barátai és a mandarinok számára, ezután kérte atyjától és a főmandarintól azt a kegyet, hogy Pekingbe utazhassák. Az atyja beleegyezett, Kim-mun pedig némi vonakodás után megígérte, hogy elő fogja terjeszteni a királynak ezt a szokatlan kívánságot. Azonban figyelmeztette Kim-yt:

– Jegyezd meg jól magadnak, engem csupán tudományos indítókok vezetnek, amikor meg akarom ismerni a nyugati bölcs férfiak vallásrendszerét. Hozzánk ezt behozni és általánosítani nem lehet, mert a legnagyobb nyugtalanságot idézné elő, amelyet én magam csírájában elfojtanék.

V. fejezet: Pekingben

Amint a főmandarin megígérte, úgy lett, Kim-et követnek választották, és fia megkapta az engedélyt, hogy atyját Pekingbe kísérheti, ám bár La-men, az ítélőszék mandarinja, a királynál kifogást emelt és Lau-lu, a főbonz, a haragvó istenek bosszúját emlegette az uralkodó előtt. Ők ketten sejtették Kim-mun szándékát, aki nem is igyekezett előttük titkolni, hogy nem hisz Buddha tanaiban, s az egészet ostobaságnak tekinti. Attól féltek, hogy Kim-mun nagy tekintélyével még képes lesz a buddhisták által gyűlölt idegen tanokat meghonosítani Koreában. A király azonban édeskeveset törődött a kormányzással, és feltétlenül bízott a főmandarinban. Az egyszer kiadott rendeletét pedig semennyiért vissza nem vonta volna. La-men és Lau-lu áskálódásaikkal azonban mégis elértek annyit, hogy figyelmeztette a főmandarint:

– Kim-mun, te és barátaid valósággal faljátok a könyveket. Én nem bánom, akárhogy gondolkoztok is, azt higgyétek, amit akartok, de a nép régi hitébe bele ne merjetez harapni, mert én nem akarom a bonzok haragját magamra zúdítani!

Kim tehát és fia, Kim-y megtették előkészületeket a nagy útra. Yn és Ku-an valósággal lázban voltak, szinte jobban örültek, mint unokabátyjuk.

– Oh, de boldog vagyok, hogy Pekingbe mehetsz, – szólt Yn – szívesen odaadnám az életemet, ha veled mehethék, hogy a saját szememmel láthassam a nyugat nagy férfiai és ajkukról hallanám hirdetni az ég Urának tanítását. De azért nagyon örülök, hogy legalább te mehetsz és majd tőled fogom hallani az igazságot. Biztosan a nagy úrnő hallgatta meg imánkat, akihez anyánk, Ku-an meg én mindennap imádkoztunk...

Aztán el ne feledkezz megkérdezni, hogy miként kell a vizet önteni, hogy a lelket tisztára mossa, azután mit jelent az, hogy „vasár- és ünnepnapokat szentelj” (mivel Koreában az évet nem osztják fel hetekre, így fogalmuk sincs a vasárnapról) és mi a szentmiseáldozat, meg a lélek eledele?

– Jól van, jól, kis öcsém, – szólt Kim-y már kissé türelmetlenül – megkérdezek én mindent tőlük, de a nyugat bonzainak tanításában már sokkal több nehézséget látok, mint eleinte, amiről neked sejtelled sem lehet. Magamnak is lesz éppen elég kérdezni valóm.

– De Kim-y, hát ne haragudj, én jól tudom, hogy nem vagyok olyan tudós, mint te, de az ég Urának tanát nemcsak a tudósoknak írták. Hiszen a pásztorok is tanulatlan emberek voltak, az isteni gyermek mégis angyalokat küldött értük. Utazzál békességben Kim-y és hozza el az ég Ura tanának teljes ismeretét. Mi mindennap imádkozunk majd érted és a bácsiért a nagy úrnő képe előtt, amíg vissza nem tértek.

Így beszélt a kis Yn az utazás előtti estén s a vágyakozás majd felemésztette kis szívét, hogy bárcsak ő is a követséggel mehetne, de tudta, hogy kívánsága áthidalhatatlan akadályokba ütközik.

Koreai szokás szerint az utazás előestéjén nagy lakomát csaptak a kitüntetettek, s megvendégelték a rokonokat és ismerősöket, mert ki tudja, hogy mit rejteget a hosszú és fáradtságos utazás, hátha nem is látják egymást többé. Szívélyes búcsúzás után a vendégek korán eltávoztak, a házbeliek pedig megtették az utolsó előkészületeket az utazásra s rövid pihenőre tértek, hogy másnap reggel útra keljenek.

Sokan kikísérték őket a főmandarin házatól egészen a város kapujáig, de voltak olyanok is, akik félnapi járóföldre elmentek velük észak felé, hogy annál tovább együtt maradjanak. A kis Yn a vállalkozók eme csoportjához tartozott, s majd nagybátyja, majd pedig unokatestvére gyaloghintójához szaladt. Végre, mikor már legalább százszor lelkükre kötötte, hogy csak alaposan megtudakoljanak mindent, miután már nem akadt társa, aki tovább

kísérte volna a követséget, ő is szomorúan visszafordult, vágyódó sóhajokat küldve a távozók után.

A követség észak felé haladt. A könnyű gyaloghintókat babusznádakon emelték az izmos és gyakorlott hordárok, ketten-ketten. Szoktak ők ennél sokkal nagyobb terheket is cipelni, úgy hogy szinte gyermekjáték volt nekik ez a munka, ezért jóformán futva tették meg az utat, úgy hogy a nehéz fegyverzettel felszerelt katonaság, mely két oldalukon haladt, csak lihegve tudott velük lépést tartani, míg ők nevettek az őrség fáradtságán.

A fegyveres kíséret fontos tényezője volt a követségnek, mert az esetleges rablótámadások miatt egyébként bizonytalan lett volna az utazás. Az utazó társaságot útközben a tartományi mandarinok és falusi bírák mindenütt a legnagyobb előzékenységgel fogadták, amint az a királyi követséget megillette, de az utazás mégis igen fárasztó volt. Fokozta a nehézséget az a körülmény, hogy rossz időjárás volt. Erősen havazott és az utazók hiába burkolóztak be meleg ruháikba és vastag bundáikba, a szellős gyaloghintó mégis csak hideg volt. Néha esténként egészen megdermedve érkeztek valamely tanyára, hol felmelegedhettek. A hordárok azonban egészen vígan voltak, ők megszokták már az idő viszontagságait, bezsírozott nagy esőkalapjuk alól vígan nevettek kifelé, mert gyors mozgásuk miatt igazán nem fáztak s a hűvös időjárás inkább felvillanyozta őket, mert örültek neki, sokkal inkább, mint a melegnek, amely ellankasztotta volna őket.

Egy teljes hónapi utazás után a Yalu folyóhoz, Korea északi határához érkeztek. A nagy hideg miatt a folyó teljesen be volt fagyva, így a követség a folyó közepén várta be az eléjük küldött kínai lovascsapatot, amely tovább kísérte hegyen-völgyön keresztül, míg végre négyheti utazás után a nagy kínai falhoz értek. Nyolc nappal később már Peking bástyáit és tornyait is megpillantották.

A koreaiak egészen odavoltak a bámulattól, amikor az óriási kínai város forgatagába jutottak. Soha nem tapasztaltak ilyen tolongást, ilyen lármát odahaza a csendes Koreában. Hát még a buddhista pagodák pompája, csodálatosan alkotott toronyépületei, hogy meglepték őket! A cifra tetőzetten számos csengő és harang himbálódzott és erősebb szélben mind elkezdtek csengeni. Ilyent még csak képzelni sem tudtak volna. Csodálkozásuk tetőfokára hágott, amikor a Kon-fu-tse ragyogó templomába vezették őket, hát mikor a császár palotájába jutottak! Még álmukban sem láttak soha olyan kertet, pompás tavakkal, hidakkal, lépcsőzetekkel és barlangokkal. Hát még a berkek, erdők és virágágyak között elrejtett pagodák és nyaralók, melyek mind a császár palotájához tartoztak. Egyik-másik koreai bizonyára megcsípte magát, hogy meggyőződjön róla, hogy ébren van és nem álmodik.

A fiatal Kim-y valósággal beleszédült a sok új, gyönyörűsége dolog látásába és majdnem elfelejtette útjának tulajdonképpeni célját, de a harmadik napon sétálás közben történt valami. Ya-men a külügy hivatalnokai látták el őket ottartózkodásuk alatt és ők mutogatták meg a város nevezetességeit is. Egy ilyen séta alkalmával Kim-y egy érdekes alakú épületet látott s megkérdezte:

– Micsoda pagoda az ott?

A hivatalnok udvariasan felelt:

– Az nem pagoda, hanem az Ég Urának temploma, melyet Ka-nghi, a nagy császár a nyugat tanítóinak építtetett. Azt az arany feliratot az ajtó felett ő maga fogalmazta és még hozzá írást is adott nekik, amelyben elismeri, hogy tanításuk jó és minden kínainak jogában áll azt elfogadni, ha akarja.

– Be szabad lépni a templomba és lehet beszélni a nyugat tudósaival? – kérdezte Kim-y izgatottan, mert egyszerre eszébe jutottak vágyai és kívánságai.

– Hogyne, holnap, holnapután, amikor csak akarsz. Ők szívesen látnak majd téged és biztosan sok érdekeset fogsz náluk tapasztalni, ámbár ezek már nem olyan tanítók, mint aminők itt Ka-nghi idejében éltek. Azok ismerték a csillagok járását, előre megmondták a nap- és holdfogyatkozások idejét, pontos órákat készítettek és általában minden tudományban

felülmúlták a mi tudósainkat, azért a császár előtt igen nagy volt a tekintélyük, szinte barátainak tekintette őket.

Akik most itt élnek, bár igen kiváló és jámbor férfiak, de az udvarnál semmi befolyásuk nincs, mert soha sem nyúlnak azokhoz a csodálatos csövekhez, meg eszközökhöz, amelyekkel elődjeik a holdat, meg a csillagokat vizsgálták, azért nem is hívják őket soha az udvarhoz, mint a régiekkel tették. Ha beszélni óhajtasz velük, holnap rendelkezésedre bocsátom a mi tolmácsunkat, ma azonban már nincs idő a látogatásra, mert már várakozik ránk a hatalmas Li-hung, az első mandarin, aki a Ya-menek élén áll.

A következő reggel tehát a fiatal Kim-y a tolmáccsal együtt a hithirdetők házához ment. Franciskánus szerzetesek voltak ezek, akik az előbbi jezsuita misszionáriusok működését nagy buzgósággal és sok áldozat árán tovább folytatták.

A barátságos öreg kapustestvér csak nagy nehezen tudta Kim-yt és tolmácsát megérteni, de amikor valamicskét mégis csak megértett, futott, amilyen gyorsan csak bírták öreg lábai, hogy hívja a gvárdiánt, meg a püspököt s egy szuszra elmondta nekik, hogy itt van valaki, maga sem tudja milyen hercegnek a fia, aki a nyugat vallásában oktatást szeretne nyerni.

A gvárdián rögtön a portára sietett, és az idegent a püspök egyszerű szobájába vezette. A püspök, Govea Sándor, ez a kiválólelkű, jámbor, buzgó férfiú a legmelegebb szeretettel és barátsággal fogadta az ifjút, aki először csak félelemmel és elfogódottan nézett a nyugat tudósaira. A szeretet és szelídség azonban, mely a tiszteletreméltó aggastyán szemeiből feléje ragyogott, csakhamar eloszlatták zavaradottságát. Kim-y, miután a püspököt mély meghajlással üdvözölte, nagykarimájú kalapjával a fején leült a földre, koreai szokás szerint. A püspök hiába kínálta székkal vendégét, az megértette vele, hogy neki így sokkal kényelmesebb.

A bevezető beszélgetés után Kim-y a tolmács segítségével megértette a püspökkel, hogy honnan jön és mi a kívánsága. De nem volt könnyű dolog egymást megérteni, mert a fiatal Kim-y nagyon keveset tudott kínai nyelven, de a kínai írásjegyeket egész jól ismerte, mivel azok azonosak, amint már említettük is, a koreaiakkal. A misszionáriusok természetesen nem ismerték a koreai nyelvet, és a tolmács sem volt abban elég jártas, amint később kiderült, amikor a hittani kérdések magyarázatára került a sor. A püspök és Kim-y nem tehettek mást, mint írásban beszéltek egymással, ami igen hosszadalmas volt és a püspökre nézve pedig fárasztó is, mert a rendkívül nehéz kínai írásban nem volt meg az a gyakorlottsága, mintha gyermekkorától kezdve tanulta volna. De a főpap öröme oly nagy volt, hogy buzgósága legyőzött minden akadályt és nehézséget, hiszen Kim-y közlése alapján egy egész ország megtérését remélhette.

Hogyan csodálkozott a jó püspök s vele együtt a többi misszionárius is, hogy a régi jezsuita misszionáriusok rövidke kis nyomtatványa, melyet a híres kölni P. Schall Ádám szerkesztett, milyen csodálatosan jutott el a féltékenyen elzárt Koreában, és hogyan hintette ott el a keresztény hit magvait. Egész véletlenül, úgy látszott, pedig az Isten csodálatos és kifürkészhetetlen végzése folytán.

Már az első, meglehetősen hosszúra nyúlott beszélgetés folyamán észre lehetett venni, hogy Kim-y meglehetősen helyesen fogta fel a keresztény vallás igazságait; persze nagyon sok mindent még alaposan meg kellett volna neki magyarázni és tárgyismeretét alaposan ki kellett volna bővíteni, de a rövid pekingi tartózkodás ideje erre semmiképpen sem volt elég.

Az első beszélgetés végén a püspök a templomba vezette az ifjút, és megmagyarázta neki az ott látottakat. Mindenekelőtt a nagy feszület előtt állott meg, hogy megmutassa a megfeszített haldokló Megváltót. Úgy látszott, mintha Jézus isteni szeme határtalan szeretettel tekintett volna le az ifjúra, aki megindultságában térdre esett és homlokával a földet érintette. Magyarázatképpen ezt mondta:

– Tudom, hogy kit ábrázol ez a kép, – mondta – ez az Isten Fia, aki érettünk a kereszten meghalt.

- És te hiszel Benne? – kérdezte a püspök.
- Igen, én hiszek.
- Hát keresztény akarsz lenni és meg akarsz keresztelkedni?
- Igen, én akarok és népemet is az igaz hitre fogom téríteni.
- Csak Isten segítségével, – mondta a püspök, – mert ember erre önmagában képtelen.

Kérd az Istent, hogy alkalmas eszköze lehess e nagy munkában. – Azután megmutatta a többi képeket, a Boldogságos Szűz Máriáét, Xavéri Szent Ferencet, Páduai Szent Antalét és megmagyarázta, hogy kik voltak ők és milyen nagy tiszteletet érdemelnek.

Így múltott gyorsan óra óra után s végül eljött az idő, hogy Kim-y-nek búcsúznia kellett. Nehéz szívvel ment el, de a kötelesség hívta, hogy atyjával és a követekkel még idejében jelen lehessen Ya-mennél az ünnepélyes fogadtatáson. Megígérte azonban, hogy másnap, vasárnap elmegy az ünnepélyes áldozatra, melyet a nyugat tudós férfiai szentmisének neveznek.

Eddig nem érzett izgalommal várta a szent áldozat idejét, s amikor végre ott volt az ünnepélyesen feldíszített oltár közelében, önkéntelenül is térdre hulott. Szívét megragadta a soha nem hallott orgona hangja, a magasztos ének, a papi öltönyök szépsége s maga a fenséges áldozat, melyet a tiszteletreméltó püspök papjaitól körülvéve mutatott be az oltáron. Úgy látszik különösen az Úr Jézus jelenlétéből származó rendkívüli hatás annyira eltöltötte az ifjú lelkét, hogy szentmise után sürgetve kérte a szent keresztséget, amely majd a fenséges vallás gyermekévé teszi.

Az elutazás napja bizonytalan volt. A püspök tehát teljesítette kérését, hiszen Kim-y e szentség felvételére elegendőképpen elő volt készítve. Ha biztos lett volna abban, hogy a követség hosszabb ideig tartózkodik még Pekingben, akkor alaposabban foglalkozhatott volna tanítványával, de a császári fogadtatás idejét a csillagjósok szokták meghatározni, hogy a kihallgatás mindkét félre szerencsét hozzon, azt pedig bajos lett volna kiszámítani, hogy a csillagok állásából mit fognak a jósok meghatározni. Amikor aztán a követség megtette a császárnál a szokásos hódoló látogatását és átnyújtotta ajándékait és a császár sajátkezéből fogadta a jövő év naptárait és egyéb ajándékokat viszonzásul a király és főemberei számára, az volt a koreaiak szokása, hogy azonnal elutaztak. Mivel a püspök mindezt tudta, minden tétovázás nélkül feladta Kim-y-nek a szent keresztséget, s mivel úgy látta, hogy Kim-y első talpköve lesz az Anyaszentegyháznak Koreában az Isten hívása szerint, azért a szent keresztségben Péter nevet adott neki. Az ifjú katolikus nagyon meghatódott, s megígérte, hogy amíg Pekingben tartózkodnak, minden nap eljön, hogy további oktatásban legyen része, és ha lehet, atyját is elhozza, aki talán megtalálja módját, hogy egy kínai katolikus papot magával vigyen Koreába.

Még nem fejezték be beszélgetésüket, amikor egy hírnök jött futva Ya-mentől, hogy az udvari csillagászok szerint a követségnek azonnal meg kell jelennie a császárnál az ünnepélyes fogadtatáson. A püspök és a misszionáriusok nem tehettek mást, teleraktak egy nagy ládát imakönyvekkel, katekizmusokkal és egyéb keresztény iratokkal, jámbor képekkel, érmekkel, keresztekkel és más szent tárgyakkal, és azokat az újonnan megkereszteltnek sok jó buzdítás és intés mellett átadták.

Az ifjú a császári fogadtatás után még gyorsan felkereste a püspököt, hogy búcsút vegyen. Govea püspök mély megindultsággal adta rá főpásztori áldását, fájó szívvel nézte az ifjú hitűjontcot s buzgó szívvel kérte a mennyei atya áldását reá. Tapasztalt lelkipásztor lévén, nem kerülte el figyelmét, hogy az ifjú sok jó tulajdonsága mellett kissé szeles természetű, s aggódva állapította meg, hogy tanítványa még nem járta ki a keresztény alázatosság iskoláját, s hiú önbecsülése még veszélybe döntheti őt és az ügyet, amelynek bajnokává szegődött. Feltette magában, hogy imádsággal és áldozatokkal fogja támogatni az ifjút, akit oly korán kell elbocsátania. Mégegyszer lelkére kötötte, hogy nagyon szeresse az imát, akkor majd

Isten meg fogja neki mutatni mindig a helyes utat. Végre annak a reménynek adott kifejezést, hogy nemsokára katolikus papot küldhet Koreába.

Így távozott Péter Pekingből, megkeresztelése napján.

VI. fejezet: A hazatérés

Yn és Ku-an várva-várták a követség hazatértét. A kemény hideg tél elmúlt már s az 1784. évben korán köszöntött be a szép tavasz. A langyos szellő s a meleg napsugár előcsalogatta a fák rügyeit és bimbóit, s virágdíszben állt már a nyaraló, mintegy felékesítve, legszebb pompájában várta messziről jövő gazdáját. A két testvér legkedvesebb tartózkodási helye a nyaraló mellett emelkedő domb teteje volt, mert innen lehetett legmesszebbre látni a Hankang folyó tükrére, egészen odáig, amíg a nagy kanyarulat után először tűnik elő a parti bozótok mögül. Bevett szokás volt ugyanis, hogy a követség visszafelé nem Mandzsúrián keresztül, hanem a Pei-ho folyón lefelé Tien-tsinig, innen a Sárga tengeren és a Hankang folyón vitorlás dzsunkán tették meg az utat. Hányszor vezette félre a két fiút egy-egy nagyobb jármű, mely a meleg nyugati szélben a folyón felfelé vitorlázott, hányszor csalódtak és reménykedtek újra, de azért nem veszítették el türelmüket, mert tudták, hogy egyszer mégis csak fel fog tűnni az a dzsunka is, melyet ők annyi reménységgel várnak. Ma is, midőn a kanyarulatnál hatalmas dzsunka tűnt elő, azt hitték először, hogy tévednek, de miután Ku-an kezét szeme elé tartva élesen figyelt, hirtelen felkiáltott:

– Látom a sárga zászlót! Ők azok!

És tényleg a követség dzsunkája közeledett. A két fiú csak éppen, hogy harsányan kiáltott anyja felé, hogy „jönnek!”, s azután már futottak is, ahogyan a lábuk bírta, a part felé. Szinte a lélegzetük is elfogyott, s ziháló mellel álltak a kikötő előtt, amikor a hatalmas dzsunka a part felé közeledett, hogy kikössön. Megpillantották kedveseiket s ugrálva, kiabálva integettek nekik, hogy észrevetessék magukat. Már behúzták a vitorlákat is, s néhány pillanat múlva a hajó megállt, s a hídon keresztül a partra léptek a várva vártak. A viharos üdvözlések után, amellyel a két fiú a nagybácsi és unokatestvér nyakaiba szakadt, Kim-y, akit ezután Péternek kell neveznünk, rendelkezve mondta kis öccseinek:

– Jó, hogy mindketten itt vagytok! Ku-an, siess hamar a nyaralóba és hozz néhány szolgát, hogy ezt a nagy ládát felvigyék. Te pedig Yn őrizni fogod, nehogy valaki hozzáférjen, amíg a szolgák idejönnek. – Aztán kiesve fölényes szerepéből, közlékenyen mondta, hogy egész sereg keresztény könyvet, meg egyebet tartalmaz ez a láda. – Majd meglátod, mennyi örömed lesz benne!

– Ó, kedves Kim-y, ugye téged már mindenről kioktattak az Ég Urának tanából?

– Nemcsak, hogy kioktattak, hanem tudd meg, hogy már fel is vettem az Ég Urának tanát. De ezt majd holnap elmesélem és sok mindenfélét. Tudod, most sietnünk kell a főmandarinhoz, hogy felvegyük a szertartási ruhákat. Azonnal tiszteletünket tesszük a király palotájában s átnyújtjuk a kínai császártól kapott naptárakat és más ajándékokat.

Ezalatt nagy embertömeg gyűlt össze a parton, hogy lássák a hazatérő követséget. A legközelebbi kapuórság egy csapat katonát, a főmandarin pedig, akit igen gyorsan értesítettek jövetelükről, a királyi zenekart küldte elibük tiszteletükre.

A teherhordók és gyaloghintó-szállítók, akik a főváros utcáin nagy számmal találhatók, hívás nélkül siettek a kikötőbe, hogy ott segítkezzenek. A menet csakhamar megindult a főmandarin háza felé. A lárma, a zeneszó, a bódító tam-tam-ütések egyre több és több embert csalt az utcára, akik mind csatlakoztak a menethez, hogy lássa majd az ünnepélyes felvonulást a királyi palotához.

Yn a kincsesládára ült, melyet a hajósok a partra tettek ki, s onnan nézett a távozók után; nemsokára egészen egyedül maradt, mert a kíváncsiak mind a látványosság után siettek. De nem sokáig maradhatott magában, mert váratlanul kellemetlen vendég jelentkezett, a bandzsa szemű La-men, aki úgy tett, mintha csak véletlenül tévedt volna erre, s meglepetést színlelve, kiáltott fel:

– Ni-ni, a nagy sárkányvezér! Mit kuporogsz itt, Yn? Hiszen neked most a nagybácsika meg a tudós unokatestvér mögött kellene lenned! Biztosan sok szép dolgot hoztak ennek a kedves kis öcsikének, mi? – Közben gúnyosan vigyorgott, s kerülgette Ynt, aki nem akarta figyelembe se venni a kötekedőt. – Tyűh! az ítélőszék mandarinjának nevére mondom, talán bizony ezt a nagy ládát mindenféle jóval a drága kis öcsikének hozták? Ugyan, menj csak le arról a ládáról, hadd nézzem meg én is azt az izét közelebről, hiszen talán jó barátok lennénk, vagy mi?!

– Hagyj békében, La-men, nem akarok veled kikezdeni! – mondta Yn haragosan.

– Ha-ha-ha, azt elhiszem, mert most nincs a közeledben senki, aki pártodat fogja, ugye, most nem mersz legénykedni? Tudd meg, hogy nekem most már senki sem parancsol, azt teszek, amit akarok! Mehetsz Kinghez panaszra, most már fittyet hányok a szavára. Elhiszem, hogy nem akarsz velem kikezdeni, mert nincs hozzá bátorságod, de, babuskám, én akarok veled kikezdeni, én! Azért megegyeszer mondom, hogy mássz le a ládáról, különben kapsz tőlem egyet olyat, hogy mindjárt a halak közé esel!

Yn közvetlenül a folyó partján teljesen egyedül volt a sokkal nagyobb, erősebb fiúval, akinek jól ismerte ravaszságát és gonoszságát. Hiába nézett körül segítség után. Megpróbálta hát a békülést La-mennel, s szépen kezdett hozzá beszélni, hogy amazt kiengesztelje. Amikor azonban látta, hogy La-men csak csúfondárosan nevet kísérlétén, haragosan mondta:

– Tényleg bedobhatsz a folyóba, de gondold meg, hogy ha belefulladás, akkor te gyilkos leszel és az Isten nagyon meg fog büntetni. De azt mondom neked, hogy ehhez a ládához, melyet unokabátyám bízott rám, addig hozzá nem nyúlsz, amíg én élek! ..

– Azt majd mindjárt meglátjuk! – kiáltotta dühösen La-men és a kisfiúra rohant. Yn azonban olyan ügyesen ugrott félre ütései elől, hogy La-men elvesztette egyensúlyát és káromkodva a láda éles élére esett és alaposan megütötte magát. Amíg föltápászkodott, szeme megakadt a láda nagy kínai állampecsétjén, mellyel csak azokat a ládákat szokták megbélyegezni, melyek a kínai császár ajándékait tartalmazták. Egyszerre abbahagyta a káromkodást és megfélemedett fájdalomról, s torkaszakadtából kiabálni kezdett:

– Tolvajok, tolvajok, segítség! Ellopták a császár ajándékát, melyet királyunknak küldtek!

Miután senki sem jött kiabálására, diadalmasan mondta Yn-nek:

– Várj csak, most már elkapod méltó büntetésedet az egész pereputyoddal együtt.

Mindjárt hívom atyám törvényszolgáit, hogy a ládát házukba vigyék és átvizsgálják. Majd aztán számoltok ti is, tolvajok!

– Micsoda! Te az én nagybátyámat, meg unokatestvéreimet tolvajnak mered nevezni! – kiáltott a kis Yn, s haragjában elfeledkezett róla, hogy La-men sokkal nagyobb és erősebb, mint ő, s mivel La-men az egyik megrongált deszkát beszéd közben kiszakította, s már be is nyúlt, hogy valamit kivegyen onnan, olyan erővel rohant ellenfele oldalbordái közé a fejével, hogy egy pillanat múlva már mind a két fiú a homokban hentergett. A dulakodás nem sokáig tartott, mivel La-men csakhamar felülkerekedett, és azon volt, hogy kis ellenfelét a folyóba taszítsa, ez azonban, mivel észrevette ellensége szándékát, görcsösen kapaszkodott annak ruhájába, miközben lábait igyekezett megvetni a part fűvényében. Fuldokló kiáltásait senki sem hallotta, s ereje is jóformán elhagyta már, s veszedelmesen közeledtek a víz partjához. Szinte az utolsó pillanatban érkezett meg Ku-an a szolgálakkal s gyorsan átlátva a helyzetet, kiszabadították Ynt a dühében fogait csikorgató La-men körmei közül, aki dühösen fenyegetődött atyja hatalmával, de a markos szolgálakkal már nem mert szembeszállni, azért csak távolabbról szórta feléjük szitkait. A ládát saroglyára emelték, s már meg is indultak a nyaraló felé, mikor La-men torkaszakadtából kezdett utánuk kiabálni:

– Csak menjetek, majd megtalálnak benneteket ott is a törvény szolgálai! Itt a bizonyíték a kezemben, hogy idegen jószágot csempésztetek be Koreába! – Erre a rózsafüzért, melyet a ládából kihúzott, magasra emelte, és a legközelebbi városkapu felé rohant.

A szolgák letették a saroglyát, hogy La-men után szaladjanak, de Yn megakadályozta őket szándékukban.

– Hagyjátok, hadd szaladjon, ez a láda, amely szent tárgyakkal és könyvekkel van teli, az Ég Urának tanáról a főmandarin tudtával került ide Pekingből, így a gonosz bandzsál szemű semmit sem árthat nekünk.

VII. fejezet: A bonzok kolostorában

A következő napon a főváros legelőkelőbb bonz kolostora előtt díszes gyaloghintó állott meg, melyet négy feltűnően öltözött szolgál emelt. Az emberek tisztelettel tértek ki az útjukból s egymásnak hangosan mondták: „A legfőbb törvényszék mandarinja”, azután tiszteletteljesen meghajoltak, s kíváncsian félreálltak, hogy szemlélhessék a nagy úr kiszállását.

A gyaloghintóból nagyokat fújva és lihegve egy alaktalan kövér tömeg, a nagy La-men szállott ki. Büszkén nézett végig az ácsorgókon és fölényesen biccentve fogadta a polgártársak hódoló üdvözléseit, miközben gyanúsán vörös, tüzes arcán, mely a rozspálinka gyakori élvezetére mutatott, önelégült mosolygás játszadozott. Szívesen fogadta a hódolatot, és minden kínálkozó alkalommal szívesen mutogatta magát. Nagy méltósággal, úgyhogy a körülállók is hallhassák, odaszólt bandzsaszemű fiához, aki utána lépett ki a gyaloghintóból, hogy adja tudtára Lau-lunak, a főbonznak az ő megtisztelő látogatását. Nagyon jó az, – úgy gondolta – ha az egyszerű nép itt-ott lát és hall valamit az előkelők életéből, legalább van miről beszélgetniük. La-men pedig szívesen beszéltetett magáról.

Miután fiát előre küldte, egyik szolgálójára támaszkodva, hangosan pihegve és nyögve felment a pagoda lépcsőjén, ahol a félelmetes sárkányablakokkal díszített hatalmas bejáraton keresztül eltűnt a kíváncsiak tekintete elől. Lassan tipegve haladt csak előre, mert heveréshez szokott lábai nehezen tudták vinni túlhízott alakját. A pagoda csarnokában pedig istenek és félistenek, ördögök, rémalakok, harcosok és királyok, táncolók és bonzok, állatok és madarak ezerféle alakja nézett le a falakról rája, mintha csodálkoznának a ritka vendég látogatásán. A nagy La-men hol jobbra, hol balra hajolt meg valamelyik bálvány előtt, hogy oltalmába ajánlja magát. Amikor azonban a főképhez ért, amely óriási nagyságban, tunya guggoló helyzetben ábrázolta Buddhát, megállott a mandarin, és a bonznak, aki a szolgálatot teljesítette, arany szelencéből, melyet szolgálja nyújtott felé, néhány szem tömjént nyújtott át hódolata jeléül. A bonz a tömjént a parázsserpenyőbe dobta, mely éjjel-nappal égett a bálvány előtt. Amikor a tömjénfüst felhőcskék felfelé szálltak a tetőzet gazdagon aranyozott gerendázata felé, a bonz szertartásosan meghajolt La-men előtt és alázatosan mondta:

– Teljesítse az isteni Buddha Méltóságodnak minden kívánságát.

– Abból csak neki lenne haszna, – mormogta fogai között a mandarin, s méltóságteljesen sétált tovább, mint aki eleget tett kötelességének, a padogán azon ajtó felé, mely a szomszédos bonz-kolostorba vezetett. Az ajtónál már várakozott rá fia néhány bonzzal és jelentették, hogy Lau-lu azonnal a nagy La-men fogadására siet. Addig a mandarint a kertbe vezették s leültették a virágzó lugasba, mely a kert legszebb helyén, a tó partján állott, melynek közepén köszörnyetegek minden oldalra okádták a vizet.

– No, ezek a bonzok, – mondta La-men tréfálkozva – pompásan be tudnak rendezkedni, ilyen vezeklésre már én is vállalkozom! – Azzal kényelmesen elhelyezkedett a váncosokon s barátságosan pislogott a terített asztalkára, mely valószínűleg az előkelő vendéget várta.

– Add csak ide azt a sakit, gyerek; látom, hogy Buddha szolgálai szívesen szánnak nekem néhány cseppet ebből az isteni italból. – Azzal a rozspálinkás korsót ajkára helyezte, s hatalmas kortyokban üdítette fel magát a szokatlan hosszú mozgás után. Aztán szakértő szemmel nézegette a terített asztalkát, s csettintett nyelvvel, mikor meglátta a puhára főtt tengeri rákokat s a kemény galambtojást. La-men nem kínáltatta magát, hanem otthonosan nekilátott a csemegék fogyasztásához, miközben arca egyre jobban felderült.

Buddha törvényei tiltják ugyan az állatok megölését és húsának élvezetét és követőinek csak növényi táplálékot szabad magukhoz venniük, de Koreában a bonzok a törvényekből csak annyit tartottak meg, amennyi nekik éppen kellemes volt, és különben is nagyon jól

ismerték magas vendégük jó étvágyát és olthatatlan szomjúságát, azért, mikor hírül vették jövetelét, a kéznél lévő inyenc ételeket és részegítő italt sietve helyezték el a kezeügyében, hogy jókedvre derítsék a különben haragos természetű mandarint.

La-men, amint fesztelenül tüntette el az ízletes falatokat, szemmel láthatólag egyre jobbkedvű lett, és amikor néhány perccel később Lau-lu megjelent a kertben, hogy üdvözölje a mandarint, az olyan barátságosan üdvözölte, hogy Lau-lu még nem is látta ilyen jókedvűnek. Már messziről nevetve kiáltotta:

– A ti sakitok nem is olyan rossz! A tengeri rákok pedig kitűnőek! De mit szól majd ehhez Buddha? Hiszen azt tanítjátok, hogy az állatokban a meghalt emberek lelkei laknak és bennük tisztulnak. Hát mi lesz most ezeknek a szegényeknek a lelkével, akik ezekben a rákokban laktak? Hova mentek azok, amikor ti forró vízbe dobtátok őket?!

– A tudós és szent Ja-tse magyarázata szerint, aki száz évvel ezelőtt élt ebben a kolostorban, a teste pedig ott a nagy pagoda alatt nyugszik, – ezzel Lau-lu a kert hátulsó része felé mutatott, ahol hatalmas harangalakú síremlék állott – mondom ez a szent Ja-tse azt tanította, hogy a buddhisták lelkei, ha egyenesen a mennyei Nirvánába nem szállnak, ahol az istenségbe beleolvadnak, vagy ha legnagyobb vétkeik miatt nem taszítatnak a pokolba, akkor csak nagyobb és tökéletesebb állatokba vándorolnak. Így például a királyok lelkei az oroszánokba, a mandarinoké tigrisekbe és medvékbe, a jámboroké tehénekbe és tevékbe, de az alacsonyabb állatokba, mint a férgekbe, rákokba és más efféle lényekbe, csak azoknak lelkei kerülnek, akik nem hittek Buddhában, így tehát egészen jogos, sőt jócselekedet az, ha ezeket a tökéletlen állatokat forró vízzel megöljük, mert ezáltal ezek a lelkek tökéletesebb lényekbe kerülnek és több ezer esztendő múlva talán már buddhistának, pláne valamely bonznak testében ismét napvilágot látnak.

– Így hát egészen jámbor dolgot műveltek, ha ezeket az állatkákat megfőzitek, hogy valamely nemes szívű bonz megegye és én hasonlóképpen irgalmasságot cselekszem, ha ezeket az ételeket jó étvággal magamhoz veszem, amiért az isteneknek ezennel köszönetet is mondok, miközben La-men újra a pálinkás korsó után nyúlt, hatalmasat nevetett, úgy, hogy csak úgy csörömpöltek mellén a kis amulettek, amelyeket mindenféle betegség, rontás, meg szenvedés ellen a nyakában hordozott. Mégis csak legjobb dolog az okos magyarázat! Azt kívánom neked, hogy ha halálod után nem száll lelked egyenesen a Nirvánába, amit kötve hiszek, akkor egy szép tevébe vándoroljon!

– A te lelked pedig dicső mandarin, egy hatalmas medvébe!

– De mi lesz akkor, ha te, mint tevé teherrel a hátadon keresztül jössz az én erdőmön, és én pedig, mint medve irgalmatlanul felfallak szőröstől-bőröstől? De mond Lau-lu nem találod, hogy mégis csak esztelen tan ez a mi hitünk a lélekvándorlásról? Hát lehet ebben kételkedés nélkül hinni?

– De ez az isteni Buddhának a tana, amely Koreában államvallás! – mondta homlokát összeráncolva, nyomatékos hangon a főbonz. A legfőbb törvényszék fenséges mandarinjához igazán nem illenék, ha ilyen beszédet, még ha tréfából is, mások előtt mondana.

– Van eszembe ilyeneket nyilvánosan mondani, – válaszolt La-men nevetve. – Hogy lásd, mennyire szívemen hordom én vallásunk fennmaradását, akár Istentől, akár ördögtől van is az, mindjárt elmondom látogatásom célját. És a mandarin ekkor elmondta részletesen, hogyan tudta meg fiától, hogy Kim nyaralójában új vallást tanítanak. Már a pekingi követség elutazása előtt King valami tiltott nyugati könyvből akarta tanítani az ifjúságot, hogy megmételje annak lelkét. Kim pedig nem is csinál belőle titkot, hogy mennyire érdeklík ezek az új tanok.

– Ismerem azt a könyvet – kiáltott fel Lau-lu és szemei csak úgy villogtak a gyűlölettel, melyet a kellemetlen emlékek idéztek fel benne. – Szereztem magamnak egy másolatot róla, mert a főmandarin Hoan-kapjától, ahogyan te is észrevetted, Kim házából az ő nővére útján terjesztik ezt a veszedelmes iratot. A nyugat ördögeitől ered ez a tévtanítás, amely a mi

tekintélyünket teljesen alá akarja ásni, pedig semmit sem tartalmaz az elragadtatás három fokáról, a négy felsőbb igazságról, az öt életútról, a legmagasztosabb bölcsesség hat alakjáról, a hét szent anyagról, a felszabadult gondolat nyolc formájáról, egyszóval semmi, de semmi nincs benne Buddha isteni tanításából! Tsai-pe, az öreg bolond, ezt az ördögi könyvet tiltott úton-módon becsempészte, és egyik-másik gyengeelméjűnek egészen megzavarta a fejét vele. Régen emeltem volna már panaszt ellene, meg a tudákos Kim ellen, fenséges ítélőszéked előtt, hogy büntesse meg őket Buddha gonoszságukért a pokol legmélyebb fenekével, ha halálos ellenségünk, a főmandarin, nem lappangana mögöttük és védő karját nem emelné a gonosztevők felé, hogy Buddha külön kínokat eszeljen ki ezért a számára.

– Ezt kívánom neki én is halála után, – szólta La-men – de még azt is szeretném, ha már a földön meglakolna kevélységéért. Tudod, azt merte nekem írni a múltkor, hogy a saki élvezete, amelyben nekem egy kicsiny kedvem tellik, nem illik a bírói méltósághoz! Ezt merte nekem írni! Ezért már csak lakolni kell neki!

– De hát nem tehetünk semmit! A királynál ő mindenható!

– Hm. Attól függ, hogy bizonyos dolgokat hogyan mondunk majd el a királynál. Éppen ezért jöttem én ide, hogy bölcsességedtől tanácsot kérjek.

Miután még jókorát húzott a sakiból, elmesélte a figyelő bonznak a láda történetét, melyből nagyreményű csemetéje tegnap a rózsafüzért kiszakította. Az ifjabb La-ment, aki ez idő alatt a kertben szórakozott néhány bonzzal, előhívták a tanúság okáért, aki újra elmesélte a történeteket a főbonznak, persze úgy állítva be a dolgokat, hogy az ő hősiessége minél kedvezőbb színben tündököljön a hallgatók előtt, végül bizonyosság okáért előhúzta zsebéből a bűn kézzelfogható jelét, a rózsafüzért. A főbonz rémült arccal hallgatta végig a történeteket és amikor a rózsafüzért megpillantotta, az ég felé emelte kezeit, és különösen a rózsafüzér végén függő kis rézkeresztetől iszonyodott. Semmiért a világon hozzá nem nyúlt volna a varázsszerhez, hanem rögtön szentelt rizspapírt hozatott, hogy a fiú abba csavarja a különös tárgyat. Megparancsolta, hogy a fiú kilencszer mosakodjék meg a templom tavában, hogy megszabaduljon minden fertőzéstől, csak ezután vehet részt a lakomában, amelyet az előkelő vendégek tiszteletére rendeznek.

– Jámborságod hiszi vajon, hogy a követség utálatos visszaélése és a császári pecsét megszenteltelenítése rábírná majd a királyt, hogy a főmandarint és társait példásan megbüntesse? – kérdezte végre La-men.

– Hiszem. Különösen, ha azt mondjuk, hogy Kim és fia a főmandarin tudtával egy drágaságokkal teli ládát, amelyet a császár küldött királyunknak ajándékkul, elsikkasztottak, hogy aztán megosztozzanak rajta. Aztán, most jutott valami eszembe: mi lenne akkor, ha ennek a varázsszerzőnek a mintájára, amit a fiad kihúzott a ládából, finom arany sodronyból és valódi gyöngyökből egy hasonlót készíttetnénk? Az ékszert aztán felmutatnánk a királynak annak bizonyítására, hogy a láda valószínűleg ilyen drágaságokkal volt tele ...

– Hm. Nem rossz gondolat! De ugye, ha rákerülne a sor, a fiamnak meg kellene esküdni, hogy ezt az aranyos gyöngyözsinórt zsákmányolta a ládából? Kissé bajos a dolog, de ...

– De a legbiztosabb mód arra, hogy a főmandarint az egész pártjával együtt tönkretegyük és téged barátom, az ő helyébe ültessünk!

Mire a harang a lakoma kezdetét jelezte, a két cinkostárs teljesen megértette egymást.

Szerencsés gondolat volt a bonzoktól, hogy a mandarin gyaloghintáját valamelyik csendes utcácskába rendelték, ahova a kolostorból a hátsó ajtón keresztül lehetett kijutni, mert különben furcsa látványosságban gyönyörködhetett volna az újdonságra mindig éhes publikum. A fényes lakomának, melyet a hűvös csarnokban szolgáltak fel, gyászos befejezése lett. A sok pohár saki, melyet a jövőre sikerre ürítettek, megtette hatását. Korea első bírája már nem tudta saját lábán elhagyni a bonzok kolostorát, hanem a szolgák vonszolták a gyaloghintóig s a mellékutcákon szinte lopva vitték haza, hogy senki se sejtse a mandarin állapotát.

VIII. fejezet: Az első keresztény hitközség

Kim nyaralójában gyönyörűség volt az élet. Péter nem fáradt belé a mesélésben, hiszen annyi újat, szépet tudott mondani a rokonoknak és ismerősöknek Pekingről, a tiszteletreméltó Govea püspökről, a buzgó hithirdetőkről, a Kanghi császár által építtetett keresztény templomról, a magasztos áldozatról, amelyen ő is jelen volt, hogy a rokonok és az ismerősök nem unták meg Péter valóban szívhez szóló előadásait hallgatni. Persze híre ment Péter különös elbeszéléseinek és sokan már azért is felkeresték Kim nyaralóját, hogy saját füleikkel hallják az újdonságot, amilyenről eddig Koreában senki sem hallott.

Péter az újonnan kereszteltek első buzgóságában nagyon jól használta fel a kínálkozó alkalmakat s mivel atyja sokat időzött a városban a főmandarinnál, azért az ő látogatóit is ő fogadta. Nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem, hogy a kiváló tudós férfiak figyelmét fel ne hívja az Ég Urának tanára, akik érdeklődéssel hallgatták a kedves beszédű, okos ifjú lelkes magyarázatait, aki, hogy szavainak nagyobb eredményt biztosítson, jól felhasználta a magával hozott szemléltető képeket és ismeretterjesztő könyveket is. Az eddig soha nem sejtett igazságok szemléletes képekben nagy hatással voltak a csodálkozó koreaikra. Péter pedig nem sajnálta a fáradságot, hogy sorra mutassa és magyarázza a szép képeket: a világ teremtése, a paradicsom, a bűnbeesés, őszüleink kiűzetése a paradicsomból, azután Jézus Krisztus születése, élete, halála, mennybemenetele, mind igen nagy hatással voltak hallgatóira és gyakran jó földbe hullott a mag. Nemsokára a főváros minden körében beszéltek az Ég Urának tanáról, a fiatal hithirdetőről és a Koreában még soha nem látott képekről, melyek alaposan felcsigázták a nézők fantáziáját. Nem csoda, ha új és új látogatók jöttek, akik mind hallani és látni akartak. Sokan a nyugati vallás erkölcsstanával is meg akartak ismerkedni, ezért kérdezősködtek a katekizmusban röviden említett kegyelemeszközök után, melyek által az Isten Fia erőt ad az őt követőknek, hogy a magasztos törvényeket követni tudják. Jól lehet, Péter kiképzése hiányos volt, mégis a legtöbbször egész helyes feleleteket adott. A szentségek magyarázatában is nagy segítségére voltak a hét szentséget ábrázoló szemléletes képek. Végre sokan kijelentették, hogy az Ég Urának tana sokkal szebb, magasztosabb, észszerűbb, mint Buddha tanítása, ezért készek voltak az Ég Urának követésére és vágyódtak a szent keresztség után.

Az elsők, akik a szent keresztség által a jó Isten gyermekei lettek, nem lehettek mások, mint Yn és Ku-an az édesanyjukkal együtt. A két fiú már lélekben elő volt készítve teljesen a szent hit befogadására, édesanyjuk pedig tökéletesen ismerte a katekizmust. Mindhárman telve voltak gyermeki hittel és jámborsággal. A Szeplőtelen Szűz érmecskéje előtt, ahol oly sokat imádkoztak, buzgón készültek a szent keresztségre. Midőn eljött a pillanat, hogy hangosan elmondhatták: „ellene mondok az ördögnek, minden cselekedetének, minden pompájának ...” és fennszóval elmondták a hitvallást és Péter „az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek nevében” homlokukra öntötte a vizet, mely elmosza a lélek bűneit, nem volt náluk boldogabb senki egész Koreában. Örömeikben egymást átölelve sírtak a kimondhatatlan nagy boldogságtól... A szent keresztségben az édesanya Mária, Yn Pál és Ku-an Jakab nevet kapott. Amikor könnyeik között mosolyogva néztek egymásra, édesanyjuk csendesen mondta: „Most már úgy kell élnünk, mint Isten gyermekeihez illik és készen legyünk arra is, hogy a hitünkért meg is haljunk.”

Péter barátai is többen kérték a szent keresztséget; közülük legbuzgóbb volt Pirki. A Tengeri Rózsa egyesület tagjai eleinte nagyon fontoskodtak, valahogyan akartak is, meg nem is keresztények lenni, kételyekkel hozakodtak elő, hogy nem értik eléggé a Szentháromság tanát és egyéb hittitkokat. Amikor Pirki észrevette húzódozásukat, bejelentette kilépését a Tengeri Rózsa egyesületből, amit nagy megdöbbenéssel fogadtak, mert ilyen eset még nem

fordult elő. Pirki ez alkalommal olyan szép beszédet mondott az egyesület tagjainak, hogy azok belátták, milyen oktan dolgot kívánnak, amikor Istent teljesen fel akarják fogni eszükkel. Pirki kifejtette előttük, hogy milyen természetes az, hogy az Isten lénye az emberek előtt kifürkészhetetlen és felfoghatatlan és hogy a hitnek jóformán semmi érdeme sem volna, ha annak tanait értelmünkkel teljesen felfoghatnánk. A heves és lelkes beszéd nagy hatással volt a hallgatóságra, ehhez járult, hogy ünnepélyesen kérte Pétertől a szent keresztséget. Az egyesület tagjai igen kérték, hogy maradjon köztük s Pirki példáján felbuzdulva, többen is kérték a szent keresztséget. A kételkedőknek azonban még várniok kellett, hogy előbb fontolgassák elhatározásukat, nehogy az a vád érhesse a keresztényeket, hogy úgy csalogatják magukhoz a híveket. Egyelőre tehát csak Pirkit és társát Rumot keresztelte meg Péter. Pirki János nevet nyert, Kum pedig Xavéri Szent Ferenc nevét kérte, aki mint India és Japán nagy apostola akkor halt meg, amikor már Kínának akarta hirdetni az igaz hitet. Kum az ő példájára egész életét Krisztus tanának akarta szentelni. Érdekes volt King, az öreg tanítómester esete, aki szinte az elsők között ismerte meg az Ég Urának tanát s annyira gyönyörködött a logikus és mégis annyira természetfölötti tanításban, hogy szemben mert helyezkedni az ország törvényeivel és szokásaival és nyíltan az iskolában foglalkozott eme tanokkal. Ez az őszinte és becsületes, minden jóra, nemesre annyira fogékony King egyszerre megváltozott: kételkedő, bizonytalan lett és szinte az ő hatása alatt vált a Tengeri Rózsa egyesület is kételkedővé. Mintha a gonosz lélek kerítette volna hatalmába ezt a kiváló embert, hogy zavart keltve benne, eltérítse útjáról s így a kiválasztott lélektől elragadja a mennyországot. King valósággal szenvedett kételkedése idején s fizikailag is elgyöngült, mert sem enni, sem aludni nem tudott a bizonytalanságtól és szomorúságtól, de nem tudott magán segíteni. Amikor a kis Yn és Ku-an észrevették mesterük ingadozását, segíteni akartak tanítójukon. Ők nem tudtak érvekkel harcolni, és az nem is sokat használt volna, hanem elkezdtek imádkozni a Szűz Anyához, és pedig nagyon buzgón, hogy a jó King megszabaduljon a kételkedéstől. Imájuknak csodálatos hatása volt. King, amikor Péter Pirkit és Kumot keresztelte, jelen volt a szentség kiszolgáltatásánál és amikor Péter a keresztség szent szavait mondta, úgy érezte, hogy egyszerre megnyílnak szemei s azok a dolgok, amelyek azelőtt nehézségnek tündek fel előtte, most semmivé törpülnek s boldog, áradzó lélekkel kérte ő is a szent keresztséget. Hite annyira megragadó volt s annyira szemelláthatólag működött lelkében az isteni kegyelem, hogy nem tagadták meg kérését, hanem ott nyomban elnyerte a szentséget, és saját kérelmére Tamás, az apostol nevét kapta, hogy ez a név mindig emlékeztesse kételkedésére és az Úr Jézus könyörületére, amellyel kivezette hűséges szolgáját a hínárból, melyből saját erejével soha sem tudott volna kiszabadulni. King, azaz Tamás megtérése után a Tengeri Rózsa egyesület tagjai szinte mindannyian keresztények lettek. Néhányan félelemből nem mertek csatlakozni a többiekhez, mert féltek a törvényes következményektől, hogy esetleg valami bajuk származhat abból, hogy az ország törvényei ellenére idegen vallást fogadnak el. Mivel ezek a félénkek otthagyták az egyesületet, így a Tengeri Rózsa egyesület, mivel tagjai csupa keresztények voltak, tulajdonképpen hitterjesztő egyesületté alakult.

Tudnunk kell, hogy a koreaiak igen szeretik az egyesületeket, és büszkék arra, ha minél több egyesületnek tagjai lehetnek, ez a körülmény igen kedvezett a keresztény vallás elterjedésének, mert a Tengeri Rózsa Egyesület tagjai más egyesületekbe is elvitték buzgalmukat, és tág terük nyílt az apostolkodásra. Pétert, Jánost és Xav. Ferencet, mint a legelőkelőbb nemesi családok gyermekeit szíves-örömezt látták minden egyesületben, és ők buzgalmukban egyetlen alkalmat sem mulasztottak el, hogy a keresztény vallást terjesszék.

Oly ügyesen és annyi buzgósággal végezték munkájukat, hogy nemsokára nemcsak az előkelő családok férfi tagjai, hanem még a nők is, akik pedig nagyon szigorú, zárt életet éltek, megismerték a keresztény vallás alapigazságait, mert a megkereszteltek édesanyjai, nővérei, hamarosan elvetették előítéleteiket s ők is az Úr Jézus táborához csatlakoztak. Különösen

nagy hatással volt rájuk az Isten-Anya fogalma s a Boldogságos Szűz ellenállhatatlanul vonzotta magához akkor is a szíveket, ahogyan megteszi most is. Csakhamar sok apostola támadt az evangélium szívnemesítő tanának a nők között is, úgyhogy a fiatal vetés gazdag aratást ígért.

Jól lehet, a gazdagok és előkelők révén jutott az Úr igaz ismerete Koreába, de azért ott is teljesültek a Szentírás szavai, hogy „a szegényeknek hirdettetik az evangélium”. Hiszen az Úr maga is szegény volt születésének pillanatától utolsó lehelletéig, hogyan feledkezett volna hát el az ő szegényeiről?

King Tamás egyszerű családból származott, s rokonait és ismerőseit mindig szerette, s velük az érintkezést akkor is fenntartotta, mikor kiváló tehetsége folytán elnyerte a tanítómesteri rangot, amely hivatal megnyitotta előtte az ajtót a magasabb társadalmi osztályok felé is. Tamás valósággal égett a vágytól, hogy minél több lelket nyerjen meg Krisztus országának s szabadítson ki a pogányság bálványimádásából. Nem sajnált időt és fáradságot, hogy széleskörű ismeretségét felhasználja, mely nemcsak a városi halász és szatócs nép körében volt általános, hanem kiterjedt még a parasztságra és hegylakókra is. Nemsokára lelkes követői voltak az igaz vallásnak a polgárok és parasztok között is és pedig nemcsak a fővárosban, hanem Chemulban, a kikötőben, a határos tartományok kisebb városaiban, sőt a távolos hegyi falvakban is. King Tamás elveszettnek tekintett minden percet, melyben nem oktatott valakit, nem mélyítette hitét beszélgetéssel vagy olvasással. Nagyon jó szolgálatot tettek most a Pekingből hozott könyvek, különösen a szent evangélium örök szép példázatai és történetei. Nem mulasztotta el King azt sem, hogy tanítványait a szent vértanúk példájára ne figyelmeztesse s ezért különösen a szentséges Istenanya gyermeki tiszteletére buzdította őket, hogy az ő segítségével erősítse lelküket a bekövetkező üldözések idejére is, amely biztosan el fog jönni, hiszen a bonzok már is nagyon tüzeltek az új vallás ellen.

Egyelőre azonban még biztonságban voltak, mert La-men terve, amelyet a főkonzul olyan lelkiismeretlenül kieszelt a nagy mandarin ellen, dugába dőlt s erre éppen La-men maga szolgáltatott okot. Röviddel a bonzok kolostorában tett látogatása után meghívta a főbonzot magához és még néhány hozzá hasonló előkelőséget. Igyekezett lehetőleg túltenni a bonzok vendéglátásán. A nagy eszem-izomnak aztán az lett az eredménye, hogy a sok sakitól La-men egészen elveszítette ítélőképességét, megfeledkezett a ravaszok alattomoságáról, és mivel önérzetét nagyon bántotta, hogy a nagymandarin ismételen levélben figyelmeztette a józan életmódra és ez a levél éppen lakoma közben érkezett. A mámoros ember annyira felbőszült ezen, hogy dühében rögtön elégtételt akart szerezni magának, ezért az utcára rohant, hogy a nagymandarint, akit halálos ellenségének tekintett, kérdőre vonja a sértésért és a királynál feljelentést tegyen az elkobzott láda miatt. Isten azonban megghiúsította gonosz szándékát. A dühöngő, hadonázó részeg embert, aki mindenkibe belekötött az utcán, valószínűleg nem ismerték meg, és valaki egy pocsolyába taszította, ahol éktelen ordítózásba kezdett, mert a lába kificamodott, de senki nem törődött vele, ő maga pedig nem tudott kikecmeregni a kellemetlen helyzetből s végre a szesztől s fáradságtól elaludt. Így találták másnap reggel az utcaseprők a bírót iszonyú állapotban. Reggel nem sokan járnak az utcán, mégis hatalmas csődület támadt, s a szörnyülködést hamarosan gúnykacaj váltotta fel. A mandarint óriási tömeg gúnyolódása és szitkozódása közben vitték haza. Természetesen az esetnek híre ment, úgyhogy a legfőbb ítélőszék mandarinja teljesen lehetetlenné tette magát Koreában. Ezek után mi sem természetesebb, hogy a nagymandarin megfosztotta a gonosz La-ment hivatalától, aki dühös fogcsikorgatással hagyta el fiával együtt a fővárost és az összes istenekre esküdözött, hogy egyszer véres bosszút áll a nagymandarinon a rajta esett sérelemért.

Így a kereszténység egy időre békésen terjedhetett, mert bár a főbonz tőle telhetőleg lázított ellenük, de nem árthatott, mert az udvarnál semmi tekintélye nem volt. La-men nélkül

pedig a szépen kigondolt hazugsággal sem állhatott elő, mert ugyan ki adott volna hitelt a történetek után La-men szavainak?

A kereszténység növekedett Koreában, de ahhoz, hogy megerősödjék és általános legyen, az kellett volna, hogy maga a főmandarin és az idősebb, tekintélyesebb mandarinok is csatlakozzanak Krisztus követőihez. De a főmandarin, ámbár kiváló okosságú, nemesszívű és tudós ember volt, és a keresztény vallás tanai is megnyerték tetszését, nem mert nyíltan színt vallani. A keresztény tanokat is csak úgy tekintette, mint egyéb tudományokat, nem akart meghajolni a keresztény hittitkok előtt, és mivel csak az juthat az igaz hit birtokába, aki alázatos, így bár a keresztény tanok minden tudománynál jobban érdekelték, mélyebben járóknak, alaposabbaknak és a szívnek megfelelőbbnek találta azokat, mint Buddha vagy a kínai tudósok tanait, még sem juthatott az igaz hit birtokába. Nem tudta átadni egész szívét Krisztusnak, a világ bölcsessége is visszatartotta őt a keresztény vallás elfogadásától, mert Buddha vallása államvallás volt, s mivel nem hevítette az igaz hit ereje, veszélyesnek látta, hogy a régi rendszer ellen állást foglaljon. Azt hitte, hogy eleget tesz, mikor szemet huny és engedi, hogy mások a keresztény tanokat kövessék.

Előre látta, hogy nagy küzdelem következik és nem lehet tudni, hogy ki lesz a győztes. Biztosítani akarta hát magát minden eshetőségre: ha a keresztények győznek, mint legfőbb pártfogójuknak lesz még elég ideje hozzájuk csatlakozni, ha pedig veszítenek, miért kockáztatná miattuk magas állását és tekintélyét? Kim, a tudós fia és nővére nagy fájdalomra teljesen a főmandarin véleményén volt... Ez volt a világ bölcsessége régen is, most is keleten és nyugaton egyaránt, ahol megalkuvó, számító emberek voltak és vannak ...

*

Félévre a pekingi küldöttség visszaérkezése után az ifjú keresztény hitközségnek már többszáz tagja volt, az oktatásokat pedig, melyeket Péter és társai tartottak, jóval ezren felül látogatták, azzal a legtisztább szándékkal, hogy meg fognak keresztelkedni. Az eredmény nagyon szép volt. Csak legalább egyetlen pap lett volna köztük, aki bemutatta volna a szent áldozatot, aki meghallgatta volna a hívek gyónását és kiszolgáltatta volna az Oltáriszentséget, mindenekfölött pedig fölülbírálta volna Péter és barátainak tanítását. Ha a pekingi rövid és hiányos oktatást tekintetbe vesszük, nem csodálkozunk, hogy Péter bizonyos dolgokban tévedésekbe keveredett. Hozott ugyan magával egy sereg könyvet, de azok kellő magyarázat híján érthetetlenek maradtak előtte. Így például nem tudta megérteni a püspöki és papi hatalmat a maga teljes egészében, nem foghatta fel a pappá és püspökké szentelést, azt hitte, hogy a ruha és a külső jelvények nyújtják a papi méltóságot és adják a jogokat, éppen úgy, mint a mandarin hivatalos ruhája vagy a katonák fegyverei teszik őket mandarinná és katonává. Mivel a pekingi ünnepélyes istentisztelet olyan mély hatással volt rá, előterjesztette társainak, hogy válasszanak egy püspököt és egy áldozó papot maguk közül, hogy a szentmisét bemutathassák. Az indítvány igen tetszett az új keresztényeknek, csak King Tamás vélekedett másként, ő úgy látszik jobban megértette a hatalom átadásának törvényét és nem tartotta helyesnek a választást. De a többség nem hallgatott rá, annyival is inkább, mert maga Péter, aki mégis csak részesült oktatásban, volt az indítványozó. Előrelátható volt, hogy püspökké Pétert fogják megválasztani, pappá pedig Jánost és néhány társát jelölték ki nagy lelkesedés közepett.

Péter azonnal készítettett magának megfelelő ruhákat, amilyeneket Pekingben látott, azonkívül mellkeresztet, gyűrűt és infulát, meg püspökbotot. Mikor minden készen volt, a keresztények gyülekezete előtt Jánost és kijelölt társait kézretétellel, ahogyan a papszentelést ábrázoló képen látta, ünnepélyesen papokká avatta. Azután szerzett valami értékes serleget, amelyet kehelynek nevezett ki, a falusi lak nagytermében pedig valami oltárfélét állítottak

össze és kihirdette a keresztények között, hogy az első szentmisét a közelgő karácsony szent ünnepén fogja bemutatni, addig elkészül még a hiányzó miseruha és egyéb apró felszerelések.

Ha Péter és társai nem a legjobb szándékkal csinálják mindezt, természetesen a legcsunyább bűntény lett volna eljárásuk, de ők azt hitték, hogy amit tesznek, megengedett dolog és Istennek tetszik az ő buzgóságuk. A Mindenható Isten, aki mindent tud és mindent lát, aki nemcsak a cselekedetet nézi, hanem a szándékot is, bizonyára kimentette tudatlan tapogatózó gyermekeinek tévedését, és az Úr Jézus, ha nem is valóságosan, lelkiileg bizonyára szívükbe szállt azoknak, akik a szentáldozásban magukhoz akarták venni az Ő Szent Testét.

Az istentiszteletet a legnagyobb fényvel és pompával végezték. A Koreában ismeretlen gyertyákat színes kínai lámpákkal helyettesítették, és hogy a gyertyák hiányát biztosan pótolják, ezért sokkal több kínai lámpát függesztettek fel az oltár köré, úgyhogy az valósággal fényárban úszott. Pál és Jakab és még néhányan a kisebbek közül gyönyörű ruhákban ministráltak és aranyláncokra függesztett parázstartókat himbáltak, különböző fűszereket és tömjént szórva rá, hogy az édesillat se hiányozzék a szertartásról. King Tamás az énekkart vezette, melyet fuvola és kürtfélék és az elmaradhatatlan Tamtan kísértek. Mindent egybevéve, az ünnepély nagyszerűen sikerült. A fiatal keresztény hitközség tagjai boldogok voltak, amint ők hitték, ilyen ünnepélyes keretek között mutatták be az áldozatot az Ég Urának. János beszéde pedig, mellyel a karácsonyi evangéliumot magyarázta, valósággal elragadta őket. A betlehemi istálló előtt pedig, melyet Péter édesanyja készített fia magyarázata és egy képecske után, valósággal sírtak az emberek a meghatódottságtól, egész napon keresztül egyik csoport a másik után, felnőttek és gyermekek egyaránt jöttek a jászolhoz, hogy letérdelhessenek az isteni Gyermek előtt s imádhassák Őt szegénységében és alázatosságában.

– Oh anyám – mondotta Péter karácsony estéjén anyjának, amikor mindannyian együtt voltak – milyen boldog vagyok, most már egész biztos, hogy Korea keresztény lesz.

– Igen, fiam, de előbb még kiontott vérünkkel kell megpecsételnünk az igaz hitet. Nem olvastad-e a történeteket a kereszténység terjedéséről? Krisztus vetése csak vérrel áztatott földben nő nagygyá. Mi eddig békeességben éltünk. A jó Isten időt adott, hogy megerősödjék ez a gyenge kis palánta, de talán nem is sokára eljön az üldözések ideje, ha máshol így volt, így lesz Koreában is, azért csak imádkozzunk, gyermekeim, hogy a harcot dicsőséggel kiálljuk és elnyerhessük a vértanuság koronáját.

Péter lecsüggesztett fejjel hallgatott, Pál és Jakab pedig ragyogó szemmel néztek anyjukra s Jakab csendesen, de határozottan mondta:

– Igen, anyám, mi is azt óhajtjuk, hogy vérünket onthassuk az Úr Jézusért, mint ahogyan Ő is meghalt értünk a kereszten.

IX. fejezet: A búza és a konkoly

A következő 1785-ik évben a nagymandarin Kim-mun rövid betegség után meghalt. Nem keresztelkedett meg, mert az igaz hit kegyelme, amelyet könnyelműen eljátszanak, ritkán jelentkezik másodízben is. A nagymandarin halála a fiatal keresztény hitközségre súlyos csapást jelentett. Koreában két párt volt, a Pick-párt és a Ti-párt, a király csak úgy tudta megóvni országát a pártvillongásoktól, hogy a nagymandarin méltóságát felváltva, hol egy Ti-pártbeli, hol pedig egy Pick-pártbeli vezető férfiúra ruházta. Kim-mun a Ti-párthoz tartozott, most tehát a Pick-párt uralma következett.

Mivel Kim-mun a keresztény vallást pártolta, utódja az új nagymandarin szinte kötelességének tartotta, hogy egész pártjával együtt a keresztény vallás ellen foglaljon állást. Ezért a főbonz Lau-lu szíves meghallgatásra talált nála, amikor az új vallás és annak követői ellen panasszal lépett fel. Lau-lu elérte célját, mert a nagymandarin felhatalmazást adott a legfőbb törvényszék mandarinjának, hogy a keresztény vallás követőit tetszése szerint megfélemlítse, hogy azok visszatérjenek Buddha hitére.

La-men a megszégyenítő állásvesztés után a Pick-párthoz szegődött, s újra ő töltötte be a főmandarin hivatalát a legfőbb törvényszéken. Amikor a nagymandarintól ezt a megbízatást kapta, ujjongani és táncolni szeretett volna örömeiben, hogy a gyűlölt keresztényeken bosszúját töltheti. A legszívesebben rögtön összefogdostatta volna valamennyit, hogy börtönbe vetesse s kivégeztesse, de mivel az ellenpárt nemes családjai jó részben érdekelve voltak, és ezekkel nem akart rögtön ujjat húzni, úgy gondolta, hogy egyelőre a nép köréből idéz valakit a törvényszék elé, hogy ha a nemesség látja, hogy miként lépnek fel az új vallás követőivel szemben, magától is elpártol majd az Ég Urának tanától, és így népszerűsége megmarad a Ti-pártbelieknél is, mert elvégre nem lehet tudni, hogy az új nagymandarin meddig él és akkor ismét szüksége lehet a Ti-pártbeliek jóindulatára is ...

Fia, az ifjabb La-men, ekkor már valami rendőrtiszti hivatalt töltött be atyja mellett, a vele való megbeszélés után elhatározta, hogy Kinget, a tanítót fogatja el elsőnek. Tudjuk, hogy az ifjú La-men a sok megérdemelt büntetést, de különösen az elhunyt nagymandarin ünnepélye alkalmával kapott fenyítést nem tudta elfelejteni, és már régen bosszút esküdött öreg tanítója ellen. Gonosz lelke valósággal ünnepelt, hogy atyja elfogadta az ő ajánlatát és vad örömmel vállalta magára King elfogatását. Hozzá hasonló ifjakat vett maga mellé, s azoknak élén büszkén vonult Kim nyaralója felé, mert tudta, hogy ez idő tájban King ott szokott tartózkodni. Társait pedig tüzelte a keresztények és az öreg tanító ellen.

– Az a bolond tanító, aki minden büntetést megérdemel, ilyenkor Kim falusi nyaralójában szokott tartózkodni, gaz cimboráival, hogy ördögtiszteletüket ima és énekszó mellett elvégezzék. Majd meglátjátok, milyen arcokat fognak vágni, ha mi meghívó nélkül megjelenünk, már előre nevetek a gyönyörű társaság rémületén, ha a hatóság embereit meglátják!

A díszes társaság persze hangosan helyeselt La-men beszédje közben, s vad nevetéssel készültek a páratlan fogásra.

La-men nagyon jól értesült a keresztényekről, mert csakugyan Kim falusi lakásán szoktak összegyűlni. Éppen nagybőjt volt, s Péter egyik könyvből olvasta, hogy ezt az időt az Úr Jézus kínszenvedésének emlékére szokták szentelni a keresztények, ezért minden este elimádkozták közösen a fájdalmas rózsafüzért, King Tamás pedig az Evangéliumból olvasott fel egy részt az Úr Jézus keserves kínszenvedéséről. Azon az emlékezetes napon, melyen La-men oly nagy gyönyörűséggel sietett társaival Kim háza felé, hogy a „fogást” elintézte, King Tamás éppen az Úr Jézus elfogatásáról szóló részt olvasta fel s a többiek nagy áhítattal

hallgatták, amikor egyszerre óriási lárma támadt a folyosón, az ajtó hirtelen felnyílt és La-men a fegyveresek kíséretében megjelent a teremben.

Döbbenetes csend támadt, s La-men diadalmasan nézett körül, majd pedig hivatalos képet erőltetve, kárörvendezve szavalta:

– Itt van hát az a gyönyörűséges banda, mely az isteni Buddhát káromolja, Korea törvényeit lábbal tiporja és a nyugat ördögeinek ocsmány vallását ide csempészte! ... Most egytől-egyig nyakon csíphetnék benneteket! Ha csak tőlem függne, meg is tenném, hogy a hóhérnak adjalak benneteket, de a nagymandarin szelíden akar veletek bánni, időt akar adni, hogy visszatérjete az isteni Buddhához, azért egyelőre csak egyet fogat el közületek, hogy azt példásan megbüntesse az üzérkedéséért és lássátok, milyen sors vár rátok és családotokra, ha az idegen kuruzslást nem hagyjátok abba. Becsületekre mondom, hogy a kínzó mester tanít meg benneteket törvényeink megtartására, majd ahogy holnap King mesteren tapasztaljátok. – E szavak után King Tamást szakállánál fogva megragadta s lerántotta a székről, ahonnan az Evegéliumot olvasta.

– No, vén méregkeverő! – kiáltotta gúnyos nevetéssel – most majd kamatos kamataival visszakapod a botokat! Ne félj, La-men nem maradt még senkinek sem adósa! Húzzátok rá hamar a kang-ot! Kötözzétek meg!

A jelenlevők szinte megdermedtek a váratlan támadástól s lábuk a földbe gyökerezett, hogy mozdulni sem tudtak, mint mikor valami nagyon rosszat álmodik az ember és hiába erőlködik, még szólni sem tud, de La-men csakhamar meggyőzte a jelenlevőket, hogy nem álmodnak. Csúfondáros nevetéssel nézett körül s ismételte előbbi kijelentését.

– La-men még senkinek sem maradt adósa, ezt elhigyjétek! – vagy ha valaki kételkedne, mindjárt előlegezem tanúk előtt ennek a vén madárijesztőnek a foglalót!

Ezzel a durva suhanc a tiszteletreméltó öregnek, aki pedig ellenkezés nélkül hagyta magát megkötözni, s nyugodtan tartotta oda nyakát a kang alá, olyan hatalmasat ütött öklével az arcába, hogy szegény King Tamásnak orrán, száján kibuggyant a vér.

A keresztényekből kitört a felháborodás és méltatlankodás, egyesek előre tolakodtak, hogy Kinget megvédjék, mások visszahökkentek és hátrahúzódtak, szívesen menekültek volna a terem földszintig érő ablakain keresztül, csakhogy azok előtt fegyveresek álltak.

Azok között, akik Kinget védelmükbe vették, ott volt a kis Pál és Jakab is. Még gyermekek voltak koruknál fogva, tizenkét, tizennégy esztendősek, de szemükben már a felnőttek elszántsága égett.

– Nem szégyenled magad, La-men! – kiáltotta Pál haragtól remegő hangon – hogy kezet emelsz arra a férfiúra, akinek csak hálával tartozol! Azért, mert most a hatalom a kezébe adta őt, úgy mersz vele bánni, mintha gonosztevő lenne! – Amikor látta, hogy La-men csak szemébe nevet, elkeseredett és kemény szavakat mondott még neki, majd pedig öccsével, Jakabbal együtt erélyesen követelték, hogy őket is vezesse King Tamással együtt a börtönbe. La-mennek mód felett tetszett a helyzet s gúnyolódva felelt az elkeseredett gyermekek kérésére:

– Hiszen, ha csak tőlem függne, igazán nem tudnék ellentállni megható kéréseteknek és nemcsak ti, hanem ez az egész lázadó banda velünk jönne még ma, hogy méltó helyére kerüljön, de hát a nagymandarin túlságosan türelmes és elnéző ... No, de várjatok csak, drága kis madárkám! Ha nem tértek észre, rátok is kerül még a sor, marad még a ti számotokra is egy-két barátságos simogatásom. Társai hangos gúnykacajjal kísérték vezérük viccelődését, a két fiú pedig tehetetlenségében, hogy nem segíthetnek jó tanítójukon, minden erejüket összeszedték, hogy sírva ne fakadjanak.

La-men aztán felvette ismét hivatalos ábrázatát s feljegyezte a jelenlevők neveit, magához vette Péter arany püspökkeresztjét és gyűrűjét, elkobozta a többiek értékeit, jóllehet, erre semmiféle felhatalmazása nem volt, de biztos volt a dolgában, hogy a kifosztottak nem mernek panaszt emelni ellene, az ítélszék mandarinjának fia ellen. Azután, mint aki a

legjobban végezte dolgát, ismét csúnyán szidalmazta a keresztényeket, és fenyegette őket, hogy majd ők is King sorsára jutnak, ha vissza nem térnek az isteni Buddhához. Aztán szegény King Tamást előre lökte, úgyhogy hosszában végigterült a földön, aki a lökéstől vagy eséstől, amely a nyakát szorító kangban még veszedelmesebb volt, erős zúzdásokat szenvedett és úgy kellett felemelni a földről, hogy tántorogva folytassa útját a durva katonák fáklyái között a főváros felé, ahol már várta a börtön a tisztességben megöszült tanítómestert

...

Hogy mit jelentett Koreában a börtön, azt Ridel püspök feljegyzéseiből tudjuk, aki saját szemével látott tapasztalatait írta le. Mint pestises undokságot emlegeti, ahol a keresztényeknek zsványokkal, gyilkosokkal együtt kellett feküdniük.

„Közel harmincan – írja a hitvalló püspök – feküdtek itt éjjel-nappal megláncolva, jóllehet mindnyájan már betegek voltak. Undorító bőrbetegségek sorvasztják őket; sebeik megfekélyesedtek; éhség gyötri őket; egyesek élő csontvázakká száradtak össze ... Mindent elkövetnek, hogy a foglyokat lassan elpusztítsák. Még az alvást sem engedik meg nekik; éjjelenként az örök korbáccsal verik fel őket. Hányszor hallottuk, amint a berúgott sihederek olyan foglyokat ütlegeltek, akik már a halállal vívódtak! Ha aztán tényleg belehaltak, egyszerűen kijelentik, hogy valami betegség emésztette el őket. A napi étkezés reggel és este kis csésze rizsből áll és teljesen élvezhetetlen; még az egészségesek is húsz nap alatt csontvázvá soványodnak le. Időről-időre láttuk, hogy éhenhaltak, vagy más betegségekben pusztultak el, s holttesteiket kihurcolták. A betegeknek semmi reményük nem lehet sem orvosságra, sem pedig jobb bánásmódra, sőt még a bilincseket sem szedik le a haldoklókról ... Aztán micsoda emberek azok a ravasz, dühös, kegyetlen börtönőrök! Láttam, amint nevetve hajtották végre hóhér munkájukat; egy ember megfojtása csupa mulatság volt számukra.

Ha semmi okuk sincs rá, akkor is kínozzák a szegény foglyokat. A börtönőröknél még gonoszabb, elvetemeltőbb emberekből kerülnek ki az ő szolgálk, a tulajdonképpeni hóhérok. Ezek nyúzzák, ostorozzák, törik, zúzzák a szerencsétlen foglyok kéz- vagy lábszárait, hangosan röhögve az agyonkínzottak fájdalomfacsarta jajgatása felett, és gonosz tréfáikkal még fokozni igyekeznek a szegények kínjait. Pusztá megjelenésük a börtönben mindenkit borzalommal tölt el. Hogyan sülyedhet az ember az állat színvonala alá a kegyetlenségben? Méltán nevezték a koreai börtönöket a pokol képmásának.”

Így jellemezte a tiszteletreméltó Ridel püspök néhány évtizeddel ezelőtt Korea börtöneit. Száz egynéhány esztendeje bizonyára nem voltak jobb állapotok azokban a szörnyű börtönökben ...

Ez a sors várakozott tehát a derék King Tamásra. Ő ismerte a koreai börtönöket, tudta, hogy nem remélhet kíméletet, de nem is akart könnyíteni sorsán. Inkább választotta a kínok helyét, ahol koreai szokás szerint több hónapon keresztül kell gyötrődnie, de elhatározta, hogy Üdvözítőjét semmi áron meg nem tagadja.

Pál és Jakab könnyes szemekkel néztek jó mesterük után, ameddig csak láthatták a fáklyák fényét, és még azután is jóideig bámultak a sötétségbe, amíg Pál meg nem szólalt:

– Hát nem olyan ez, mint ahogyan az előbb a jó mester a Szentírásból olvasta? A gonosz hordák az Üdvözítőt megkötözve a kertből a városba hurcolták fáklyafény mellett ...

– De egészen olyan, – válaszolt Jakab – holnap megkérjük, hogy elmehessünk a törvényszékre, ha szegény Kinget előállítják, mert egész biztosan vele nem várnak sokáig, mivel La-men is sürgetni fogja elítélését. Te egész biztosan el fogsz menni, ugye, Péter? Hiszen te vagy a püspök! Aztán János, meg a többiek... milyen jó nektek, nagyoknak! Titeket már mindenki komolyan vesz... – Aztán kérdően nézett Péter felé.

– Én? – rezzent fel Péter elmélázásából, akit a kegyetlen elfogatás, a börtön és a kínzás gondolata egészen megzavart és félelemmel töltött el.

– Én?... majd megfontolom. Ugyan mit segíthetünk mi szegény Kingen, ha elmennénk is a tárgyalásra? Talán még árthatnánk is neki ... És magunknak biztosan ártanánk ... Inkább nyújtsunk be kérvényt a királyhoz, meg a nagymandarinhoz, hogy engedje meg vallásunk gyakorlását ...

Péter indítványát többen elfogadták, míg mások sajnálkozva mosolyogtak gyávaságukon, s elérkezettnek látták az időt, hogy megmutassák: Krisztus mellett utolsó lehelletükig kitartanak, mert betartják a keresztségnél tett ígéretüket.

Már most, a veszély közeledténél, kezdett elválni a konkoly a búzától.

X. fejezet: Az első vértanú

Másnap reggel tíz órakor King Tamást La-men törvényszéke elé vezették. Fáradtan vánszorgott a rövid úton, amely a börtöntől a törvényszékig vezetett, mert az egész éjszakán át a kangban kellett feküdnie rothadt szalmán s a börtön egyéb borzalmi nem hagyták aludni. Az álmatlan éjszaka, a nyomorúságos fekhely és egyéb szenvedések egészen összetörték az öreg embert, de szeméből mégis bátorság és elszántság látszott. Az éjszaka nagyrészt imádkozva s elmélkedve töltötte el, mert tudta, hogy nehéz harc vár reá. Bár a kísértő megkönyékezte, szabadsággal kecsegtetve a szegény foglyot, de az Úr Jézus megerősítette öreg szolgáját, s elhalmozta kegyelmeivel.

A törvényszék udvara zsúfolásig megtelt emberekkel, és künn az utcán százával ácsorogtak a kíváncsiak, mert az a hír, hogy az új vallás egy követőjét törvényszék elé állítják hitéért, az egész fővárost megmozdította.

A bonzok, meg a pártjuk átkozódva fogadták a foglyot, s ellenséges hangulatot igyekeztek kelteni a nép körében King Tamás ellen, aki köztiszteletben és szeretetben állt. De a keresztények egy csapata egész a korlátig tolakodott, amely mellett Tamásnak el kellett haladnia, bátorító, szeretetteljes szavakat mondottak neki, amikor közelükben érkezett. Jakab és János az első sorban állottak s az Úr Jézus szenvedéseit és szavait hozták Tamás emlékezetében, hogy ezzel is erősítsék, buzdítsák az elszánt öreget.

– Imádkozzatok! – szólt hozzájuk, amikor előttük vezették el. Még többet is mondott volna, de a poroszlók hirtelen elzárták tőle a korlátot, és néhány lépcsőn felfelé hurcolták az emelvényre, ahonnan mindenki könnyen láthatta. Egy-két lépcsővel feljebb kiterített szőnyegen, félig fekvő helyzetben, egy vánkosra dülve ült a bíró, méltóságának és hatalmának teljes tudatában.

La-men sakitól piros arccal és bosszút lihegő örömmel fordult a feléje közeledő fogolyhoz, azután diadalmasan hordozta körül véraláfutásos szemeit, a szájával csámcsogott, mintha valami kitűnő étel ízében gyönyörködne ínycsod kedvteléssel. Azután nehéz szuszogások között ülő helyzetbe emelkedett és a hallgatóság felé fordulva, ismertette a bűncselekményt, amelyért a vádlott most a legfőbb törvényszék elé került, ahol bizonyára elnyeri igazságos büntetését. Beszédében a leggorombább gyalázásokba tört ki a nyugatról becsempészett ördögimádó vallás ellen, s miután kedvére szidta és káromolta az ég Urának tanát, a tanítómesterre rivalt, amikor is a nyilvános kihallgatás kezdetét vette.

– Na! Te ördög fullajtárja, hát végre a megérdemelt helyedre kerültél! Amint hallom, másokat is elcsábítottál az isteni Buddha igaz imáadásától. Hát majd most meglátjuk, hogy segít rajtad a te Istened?!

King Tamás, akit két poroszló hatalmas láncon hozott az ítélszék elé, amikor az emelvényre ért, koreai szokás szerint térdre és karjára borult, de láthatólag nem hallotta a gyalázkodó szavakat, mert lelke másutt volt: a Keresztrefeszített járt előtte, annak szavait hallgatta, miközben ajkai imát rebegtek. Amikor a főmandarin nyersen rákiáltott, észre sem vette, hogy ez neki szól, csak midőn a poroszlók durván megrántották láncait, tért magához, hogy tulajdonképpen most hol is van.

– A neved? Nem hallod, kutya, hogy a nevedet kérdezem?

– King Tamás a nevem.

– King? Igen, ez koreai név; de Tamás? Ilyen nevet még nem hallottam Koreában.

– Ez az én keresztény nevem, melyet a szent keresztségben kaptam.

– M-i-i-i? És te mersz a mi tiszta füleink hallatára a ti piszkos üzelmeitekről beszélni?

Elő a pan-tsét! Háromszor verjete a piszkos szájára vele!

A kemény börtalp háromszor sújtott le Tamás szájára, úgyhogy piros vére szertefreccsent.

– Na, most megízlelted a pan-tsét, mindjárt meg fogod kóstolni a jon-tsillát is, ha ördögi hiteded meg nem tagadod és azonnal nem áldozol az isteni Buddhának.

– Jézusom, akit érettem megostoroztak, adj erőt ez órában! – sóhajtott föl imádkozva Tamás, aztán határozottan mondta: – Tégy velem amit akarsz, a jó Isten kegyelmével soha többé nem hódolok a bálványok előtt, akiknek vakságomban oly sokáig szolgáltam.

A tömegben mozgolódás támadt. A keresztények közül a legelőkelőbbek is és a két ifjú keresztény, Pál és Jakab, egész a korlátig furakodtak, s bátran kiáltottak La-men felé:

– Fogass el minket is! Mi is keresztények vagyunk! Mi is King Tamással együtt akarunk osztozkodni a szenvedésekben, hogy az örök dicsőség részesei legyünk!

– Majd reátok is kerül a sor, ti bolondok! – kiáltotta haragjában tajtékozva a főmandarin, mert úgy vélte, hogy tekintélyén csorba esett.

– Janok, jegyezd fel a nevüket, még szükség lesz a névsorukra!

– Rendőrök, szorítsátok vissza azokat az örülteket a korláttól! Ti pedig lázadók jegyezzétek meg magatoknak, hogy ha még egyszer zavarni meritek a tárgyalást, azonnal kang-ba veretlek beneteket és a börtönben gondolkozhattok majd esztelen viselkedésetek felől. Társatoknak pedig csak rontjátok az ügyét!

A rendőrök durván lökdösték vissza a korlátnál állókat, miközben előhozták a jon-tsillát, úgy körülbelül másfél méter hosszú és 15 cm széles fahasábot, amelynek csapásai alatt egész húsdarabok váltak le a vértanú talpáról. Az iszonyú kínok csendes felkiáltásokat sajtoltak ki a szenvedő ajkáról, de akárhányszor csak kérdezték, hogy akar-e már áldozni az isteni Buddha előtt, mindannyiszor tagadólag rázta a fejét.

– A korbács talán célravezetőbb lenne! – szólalt meg az ifjabb La-men, – aki gyönyörködve nézte tanítómestere szenvedését – a háta biztosan csiklandósabb lesz, mint a talpa! De már úgy látom, nem tud becsületesen a lábára állni, segítsünk neki egy kicsit!

– Jól van! – mondta a bíró s ránevetett gonoszul fiára, akivel, úgy látszik, megértették egymást. – Húzzátok föl a magasba!

– A karjainál, vagy a hajánál fogva akasszam föl? – kérdezte a hóhér.

– Természetesen a hajánál fogva! – sietett a válasszal az ifjabb Lá-men. – Igaz, hogy nem lesz valami kedves látványosság ez a vén bitang, amint jobbra, balra fintorgatja az ábrázatját, de ne mulasszuk el az alkalmat, hogy visszaadjuk a hajhúzásokat, amelyekben engem is nem egyszer részesített... No Mester, most meglátjuk, hogy ki az erősebb!

Csufondáros szavain egy pár pribék röhögni kezdett, de a jobb érzésűek rosszalólag csóválták a fejüket.

– Nem szégyenled magad! Te hálátlan, gonosz teremtés! – kiáltott Pál a sírástól fátyolozott hangon, s a tömeg közül többen csatlakoztak a kisfiúhoz még a pogányok közül is, és „Pfuj!”-t kiáltottak a lelketlen gonosz ifjú felé.

*

Tamást egészen a csípőjéig levetkőztették, aztán hajánál fogva egy gerendára húzták föl. Maga ez a szörnyű művelet is rettenetes kínokat okozott neki. Csakhamar aztán szaporán hullottak hátára a szörnyű korbácsütések. A hús csafatokban hullott szertesét és a vér bőségesen ömlött a nyitott sebekből, pirosra festve az emelvény lépcsőzetét. Tamás nem sokáig bírta a kegyetlen ütések, hanem eszméletét veszve himbálódzott a levegőben. Amikor La-men észrevette, beszüntette a kínzást, leoldották Tamást szörnyű helyzetéből, s vizet locsoltak arcába, hogy magához térjen. Amikor eszméltre ébredt, La-nem újra kérdést intézett hozzá:

– Nos, te féleszű, akarsz-e most már áldozni az isteni Buddhának?

– Soha! Isten megerősít engem!

– Hóhérok! Rajta! Szeretném látni, hogy nem tudom-e megpuhítani a te kemény fejedet!
– kiáltotta a dühtől valósággal tajtékozva La-men.

A hóhérok tudták, hogy mi következik. Mintha maga a gonosz lélek bujt volna beléjük, olyan szorgosan teljesítették a parancsot s készítették elő az újabb kínzást, mely elképzelhetetlen szenvedést okozott. Akit ilyen kínzásnak alávetettek, az nyomorék maradt egész életében. A csuklókat csavarták ki helyükből. Még a pogány nézők szíve is megesett Kingen, mert mindannyian ismerték becsületességét, és bár elítélték, hogy szerintük elvetette az igazi tanokat, mégis szánakoztak rajta; azért hangosan szót emeltek King érdekében, hogy ne hajtsák végre rajta ezt a borzalmas kínzást. La-men azonban ekkor már annyira dühöngött King Tamás hajlíthatatlansága miatt, hogy figyelembe sem vette a kéréseket, s szinte magánkívül rendelkezett:

– Előre!

A hóhérok Tamásra rohantak s néhány pillanat alatt kicsavarták jobbkarját a vállcsuklóból. Tamás hangosan, szívettpő hangon imádkozott:

– Édes Üdvözítőm, aki engeded, hogy szent kezeidet kicsavarják és szögekkel átszegezzék ... adj erőt, hogy hű maradjak Hozzád! ...

A hóhérok La-menre néztek, várva a jelt, hogy folytassák-e szörnyű munkájukat.

– Tovább!

A jobb láb következett... Csak a vértanú fájdalmas nyöszörgése volt hallható. Egyszerre velőtrázó sikoltás hallatszott s King Tamás eszméletlenül rogyott össze.

– A jobb láb készen van! – szólt a hóhér s egyet rántott a vállán, mikor a tömeg elszörnyülködését hallotta.

– Hát legyen vége! – szólt La-men, aki nagyon hajhászta a népszerűséget s nem szívesen hallgatta a rosszaló felkiáltásokat. – Locsoljátok fel és kimondom felette az ítéletet.

– Már ilyen hamar? – kiáltotta csalódottan az ifjabb La-men. – Hiszen még ki sem próbáltuk a lószőrűrészt, meg a fakést! Alig vártam, hogy egy pár ujjnyira a húsába fűrészelhessünk.

A tömeg méltatlankodása azonban nagyon is hangos lett. Fenyegető szavak hallatszottak:

– Bevádolunk a nagymandirinnál, a királynál! – hangzott innen is, onnan is. Az ifjabb La-men behúzta nyakát, s nem mert többet szólni, atyja pedig sietett kihirdetni az ítéletet, miután Tamást nagynehezen eszméletre térítették. Megkérdezte még egyszer hivatalosan, hogy akar-e Buddhának áldozni, vagy nem? Amikor Tamás határozott tagadó válaszát megkapta, kimondta a halálos ítéletet, melyet mindjárt a következő napra tűzött ki.

– Hála Istennek! – sóhajtott Tamás kínoktól remegő hangon.

– Ítélj el minket is! – kiáltottak többen a keresztények közül, de La-men szó nélkül a törvényszéki palota belsejébe vonult. Az ellene támadt rossz hangulat sehogyan sem volt ínyére, félt, hogy ha újabb vádak emelnek ellene, ismét távoznia kell nehezen visszaszerzett hivatalából, melyhez pedig mindenek felett ragaszkodott. Bosszankodott, hogy engedte magát elragadtatni, s haragudott fiára, akinek kedvéért elfeledkezett hivatalos méltóságáról. Most azon töprengett, hogy miként köszörülhetné ki a csorbát, mely képzelt népszerűségén esett.

A hóhérok felkapták a szegény elnyomorodott King Tamást, hiszen az többé a maga lábára állni már nem tudott, és visszahurcolták a börtönbe. A keresztények egész a börtön ajtajáig kísérték, vigasztaló, bátorító, szeretetteljes szavakat mondtak neki, aztán áldását kérték, tisztelettel csókolgatták elnyomorodott tagjait, melyek Krisztusért zúzottak össze.

Pál és Jakab sehogyan sem tudtak elválni kedves tanítójuktól, hiába lökdösték őket a poroszlók, keservesen sírtak, s csókolgatták mesterük kezeit, ahol csak érték. Tamás meghatódottan nézett rájuk, megáldotta őket, homlokukra kis keresztet rajzolt, majd pedig csendesen mondta:

– Ti ketten követni fogtok engem...

Aztán becsukódott a börtönajtó, az örök botokkal kergették szét az odasereglett keresztényeket.

*

Magasrangú, előkelő családok közbenjárására King Tamásnak megkegyelmeztek és a halálos ítéletet száműzetésre változtatták át, ahol azonban a kiállott retTenetes kínzásokban még ugyanazon évben belehalt.¹

A koreai törvények szerint az egyes tagok viselkedéséért az egész családot felelősségre lehet vonni. Innen magyarázható, hogy az üldözések elején néhányan megtagadták hitüket, mert a családalapítók felszólították gyermekeiket, hogy hagyják el azt a vallást, melynek követése oly borzasztó következményeket vonhat maga után az egész családra. Komolyan megfenyegették az ellenkezőket, hogy kizárják őket a családból, amely különösen a gazdagoknál nagy anyagi veszteséget is jelentett volna. Nem csoda, ha a gyávák és kislelkűek elpártoltak Krisztustól; ma is az anyagiak és az emberfélelem hány embert távolít el Krisztus követésétől. A szerencsétlenek között, akik megtagadták hitüket, ott volt Péter is, aki atyja kívánságára tagadta meg hitét, és János, aki annyit buzgólkodott az igaz hit terjesztésén. Hiányzott mindkettőjükből az igazi benső alázatosság és jámborság, így a próba idején elestek. Rajtuk beteljesedett az Úr Jézus példázata a fővényre épített házról, amely összedőlt, amikor eljött az árvíz és a viharok, mert nem kösziklára, hanem fővényre volt építve.

Pál, Jakab és édesanyjuk nyugodtan tűrték, mikor kilátásba helyezték, hogy kizárják őket a családból, csak mosolyogtak a fenyegetéseken. Mit árthatnak nekik az emberek, amikor Jézus velük van? Ők készek voltak mindent feláldozni, az életüket is odaadni Krisztusért.

¹ Hahn, Geschichte der kath. Missionen III. 447.

XI. fejezet: Az anya halála

Az első üldözés gyorsan száguldott végig, mint hirtelen támadt orkán a vetések fölött, és utána megtisztult a levegő. Arra volt jó, hogy elválassa a konkolyt a búzától. A Kingen véghezvitt kegyetlen kínzás, mely sokaknak a rosszalását vonta maga után, az udvar haragját zúdította La-menre és fiára. Az okos nagymandarin tanácsosnak látta, hogy mindkettőt megfossa hivatalától és eltanácsolja őket a fővárosból. Sőt, hogy az ellenséges pártot kiengesztelje és a gyűlölködésnek elejét vegye, jónak látta, hogy a nemesek Ti pártjából néhány ifjút a királyi udvarba osszon be szolgálatra. Ezek között a kiválasztottak között volt a mi Pálunk is.

Édesanyja nehéz szívvel engedte az idegen környezetbe, hiszen mindig együtt volt fiával eddig, és sajnálta, hogy felbomlik az ő kis keresztény szövetségük, amelyben oly bensőségesen egyesültek az anya és gyermekei, de Pál megvigasztalta édesanyját:

– Anyám, én biztos vagyok benne, hogy így is elnyerem a vértanúság koronáját, amit King Tamás megjósolt nekem, imádkozzatok Jakabbal értem, hogy mindvégig hűséges maradjak, imádkozzunk mindhárman Péterért, hogy megbánja gyávaságát és hittagadását, és visszatérjen a mi szent hitünkhöz.

Megállapodtak még abban, hogy Pál, amikor csak teheti, eljön a közös imák végzésére, aztán elváltak egymástól, akiket nemcsak a test és vér köteléke fűzött össze, hanem, akik Krisztusban is egyek lettek.

Pált a király közvetlen szolgálatára osztották be, ahol kellemes modora és alapos tudása által csakhamar megnyerte a felséges úr kegyeit. Gyakran olvasott fel Korea történelméből a király szórakoztatására és sokszor folytattak eszmecsereket. Mi sem természetesebb, hogy a kereszténységről is szó esett. Pál összeszedte minden ékesszólását, és úgy adta elő az örök szép igazságokat és történeteket, melyeket a Szentírásból ismert. Megmagyarázta a keresztény tanokat, és a hit terjedéséről a keresztény vértanúk életéből is elmondta mindazt, amit ő tudott. Valósággal fűtötte a vágy és lelkesedés, hogy a királyt megnyerje az Úr Jézus számára. Fáradozása nem sikerült ugyan, mert az elpuhult, gyenge akaratú ember sokkal kényelmesebb volt annál, hogy szakítani tudjon a hagyományokkal, és szembe kerüljön alattvalói egy részével és az elkeseredett bonzokkal. Annyit azonban mégis elért, hogy a király, miután megismerte a kereszténységet, belátta, hogy a keresztények nem veszedelmesek az államra, sőt a legjobb alattvalók, mert vallásuk megparancsolja, hogy engedelmeskedjenek földi uraiknak. Azt is belátta az uralkodó, hogy az Ég Urának tana tökéletesebb, mint Buddha vallása. Pálnak köszönhette tehát a kereszténység, hogy a következő években nem üldözték a keresztényeket Koreában. Ennél tovább azonban nem ment az uralkodó, és Pál belátta, hogy több engedményt hiába igyekezik, nem tud kieszközölni a királytól. Azt a kérését, hogy legalább egyetlen egy keresztény papot hozhassanak az országba, a király a leghatározottabban megtagadta.

A jó Istenre bízta tehát a buzgó fiatalember a kereszténység további fejlődését, de nem szűnt meg annak megszilárdulásán dolgozni úgy, hogy legalább a meglevő keresztényeket összetartsa. Összejöveteleik azonban, ha nem is titokban, de nagyon csendesen, feltűnés nélkül történtek. Ez a magatartás eltompította a kiélesedett ellentéteket, jól lehet a bonzok semmit sem felejtettek, és nagyon is számon tartották a keresztényeket, s várták az alkalmas pillanatot, hogy gyűlölt vetélytársaikat egészen kipusztítsák.

Egy alkalommal, amikor a követség ismét Pekingbe indult, valamelyik megbízott az indulás előtt pár nappal megbetegedett. Pál égett a vágytól, hogy Pekingbe mehessen, de nem mert kérésével előállni, nehogy visszautasítást kapjon, titokban azonban igen kérte védőszentjét, a nemzetek apostolát, aki annyi földet bejárt, eszközölje ki számára azt a

kitüntetés, hogy ő mehessen a hiányzó követ helyett. A király választása csakugyan Pálra esett, azon feltétel alatt engedte meg neki, hogy Pekingbe menjen, ha megígéri, hogy semmiféle idegen könyvet nem hoz át Korea határán. Pál megígért mindent, csak mehessen. Anyjával és öccsével boldogan beszéltek meg, hogy mire használja fel Pál a rendelkezésére álló rövid időt. Sokat terveztek, és abban mind a hárman egyetértettek, hogy addig Koreában nem tud gyökeret verni a keresztény vallás, amíg keresztény pap nem hirdeti ott az Ég Urának tanát. Abban látták tehát Pál útjának célját, hogy tudtára adja a missziós püspöknek a koreai állapotokat és kikéri tanácsát az adott körülmények között.

Amikor Pál az ismert úton hosszú fáradságos utazás után Pekingbe érkezett, az első útja a kolostorba vezetett. Elképzelhetjük, hogy milyen örömmel és szeretettel fogadták ott a hírnököt, aki a világtól teljesen elzárt Koreából érkezett. Örültek a jó hírnöknek, hogy Koreában olyan csodálatos módon terjedt el a kereszténység, és hogy a lelkek szomjúhozna az Üdvözítő tanítása után, de őszintén fájlalták Péter és néhány gyenge keresztény hűtlenségét. Hálát adtak azonban azért a lelkierőért, amelyet a többiek, különösen King Tamás tanúsított az üldözések közepette és a koreai hitközség megalakulásáért, amelynek tagjai már többezren voltak.

Amikor a püspök értesült a püspök- és papszentelés tévedéséről, s megállapította, hogy a több ezer lelkes hitközség szentségek és pásztor nélkül van, elhatározta, hogy minden körülmények között küld papot Koreába. Csak az volt a nagy kérdés, hogy az annyira elzárt országba hogyan juthatnak be az idegenek. Vállalkozó volt bőven a papok között, mert a szinte biztos vértanúság nemhogy elkedvetlenítette, hanem inkább vonzotta a buzgó papokat. A püspök az önkéntes ajánlkozók közül Tsen Jakab nevű kínai papot választotta a fontos és felelősségteljes misszióra, aki az orvosi tudományokban is jártas volt.

A tervet pontosan megbeszélte Pállal. Úgy állapotok meg, hogy Tsen Jakab, mint orvos fog működni az északi tartományokban, ahol Péter, mint mandarin előkelő állást tölt be. Péter, ha nem is volt elég erős, hogy hitéért szenvedjen, de szívében azért keresztény maradt és viselkedésében volt valami megbánásféle is, ami rokonainak szívét bizalommal töltötte el, hogy Péter egykor jóvá fogja tenni hitehagyását. Grovea püspök úgy állapotok meg Pállal, hogy Tsen Jakab Ly név alatt koreai ruhában fog működni és titokban erősíti a keresztényeket s terjeszti az Ég Urának tanát.

Előre megbeszéltek pontosan a napot és az órát is, amikor Tsen Jakab a Jalu folyónál partra száll, és Pál onnan fogja minden feltűnés nélkül a számára majd előre elkészített helyre vezetni, mint a mandarin barátját. Mert Pál biztos volt Péter pártfogásában, akivel ugyan soha sem beszélt e tervről, de Pál ismerte unokabátyja jó tulajdonságait és gyengeségeit egyaránt. Biztos volt benne, hogy segíteni fog.

Pál a rövid pekingi tartózkodása alatt szentgyónáshoz és .szentáldozáshoz járult, sőt a bérmálás szentségét is felvette, így lélekben teljesen megerősödve, telve buzgósággal és áldozatkészséggel, hogy szent hitéért sokat dolgozzon, tért vissza hazájába. Szüksége is volt lelkierőre, mert a megpróbáltatás órája már közel volt.

*

Az 1791-ik esztendőben ismét a Pick-párt került a kormányra. A visszafojtott düh, amely a keresztényeket megsemmisüléssel fenyegette, csak alkalomra várt, hogy teljes erejével kitörjön. A nagymandarin nem csinált belőle titkot, hogy halálos csapást akar mérni a keresztényekre. Tudta jól, hogy Pál befolyása az udvarnál akadályozza őt, hogy szándékát végrehajtsa, azért arra törekedett, hogy Pált eltávolítsa az udvartól, hogy őt és öccsét némítsa el először, mert bennük látta a kereszténység legerősebb oszlopait. Pálnak azonban sikerült minden alkalommal elhárítani a veszedelmet.

Már az utolsó támadást is nagyon nehezen tudta visszatartani, mert a keresztények ellenségei nagyon ügyesen fonták be a királyt. A nyár rendkívül forró volt és a nyitott csatornák sok ártalmas baktériumot termeltek, úgy, hogy igen sok ember halt meg a veszedelmes lázaktól, melyet a forróság és az ártalmas kigőzölgés okozott. A bonzok kijelentették, hogy a tömeges halálozás azért van, mert Buddha haragja a keresztények miatt sújtja az országot. A nép elhitte a bonzok híresztelését, és elkeseredetten fordult a keresztények ellen. Ennél kedvezőbb alkalom még nem kínálkozott a keresztények kiirtására, azért maga a nagymandarin készítette el az üldözési parancsot, s személyesen vitte a királyhoz, hogy aláírassa. A befolyásolható király már hajlott az üldözési határozat aláírására, amikor Pál nagy-nehezen mégis meggyőzte, hogy a keresztények nem lehetnek okai a járválynak. A nagymandarin fogát csikorgatta dühében, hogy szándéka nem sikerült, s újabb terveket eszelt ki, hogy felülkerekedjen. Az alkalom nem késett sokáig. Egy váratlan esemény fegyvert adott a pogányok kezébe.

Pál édesanyja váratlanul súlyosan megbetegedett, ezért sürgősen hazahívták az udvarból. Az ifjú szabadságot kért a királytól, hogy édesanyja betegágyához siessen közel fekvő nagybátyja falusi birtokára. Jakab könnyes szemekkel sietett az érkező elé, aki remegve kérdezte:

– Meghalt már anyám?

– Még nem, de most már semmi reményünk nincs, hogy életben maradjon. Nagyon kívánczik utánad és azt mondta, hogy mindketten menjünk azonnal hozzá.

A testvérek halkán léptek a félhomályos szobába s az ágy két oldalán aggódva térdeltek anyjuk mellé, aki láztól égő arcával feküdt ott, s nem hallotta Pál köszöntését, aki könnyes szemmel nézett anyja lesóványodott arcára, s szeretetteljes szavakat súgott a fülébe, de a nagybeteg nem értette gyermeke szavát, s nem vett tudomást jelenlétükről, mert magánkívül küzdött valami láthatatlan ellenféllel, s nyugtalanul hánykolódott fekvőhelyén, miközben hangos szavakat mondott, melyekből néha egészen értelmes mondatok alakultak.

– Vissza! – Üdvözítőmhöz hű maradok! Péter! ... hát igen, ő gyenge volt ... de az első Péter is megtagadta őt és mégis szent lett ... Az Úr megadja neki is a kegyelmet. A főbonz! ... Jaj! ... ismét itt van, hogy elrabolja gyermekeimet ... A Szent Szűz jön! Három koszorút hoz ... Kinek hozod? Nekem egyet, Pálnak egyet és Jakabnak egyet ... Csak hármat? Hát Péter koszorúja hol maradt? Imádkozzatok, hogy ő is megkapja koszorúját! Imádkozzatok! ...

A két testvér könnyes szemmel imádkozott, Jakab gyengéden simogatta anyjának lázasan rángatózó kezét, míg Pál vizes kendővel hűsítette az anyja forró homlokát. Végre a beteg nyugodtabb lett, hosszabban lélegzett, s a feszült tagok elernyedtek. Jakabnak sikerült néhány csepp orvosságot is beadni a nagybetegnek, ami láthatólag jó hatással volt rá, lassan aztán teljesen visszanyerte eszméletét. Amikor felnyitotta fáradt szemeit, gyenge mosoly jelent meg a halvány ajkak körül s egyszerre nyújtotta mindkét kezét gyermekeinek, akik szeretettel csókolgatták az áldott kezet és könnyeikkel áztatták azt.

– Hiszem, hogy az irgalmas Isten kegyes lesz hozzám ... én most az égbe megyek – szólt halkán az anya gyermekeihez – szívesen halok meg, mert tudom, hogy az örök boldogság vár reám, ahol az igaz Istent színről-színre láthatom. De ott is csak akkor leszek igazán boldog, ha biztosan tudom, hogy utánam jöttök. Akkor leszek csak egészen nyugodt, ha megígéritek, hogy az Üdvözítőhöz hűek maradtok, mint Tamás ... a ti mesteretek.

– Megígérjük.

– Ígérjétek meg azt is, hogy Péternek megmondjátok, hogy boldogan halok meg, mint keresztény, lelkemet a Mindenható Isten, az én Teremtőm kezeibe ajánlva ... és az a kívánságom, hogy ő is így haljon meg, hogy lelkét biztosítsa. Megmondjátok neki?

– Igen, anyánk.

– Ígérjétek meg, hogy keresztényhez illően temettek majd el. Ne engedjétek semmi pogány szokást, semmi áldozatot a halottak tibjája előtt – halljátok? Semmi mást, csak egy fakeresztet a síromra ...

A nagybeteg elfáradt a sok beszédétől, de szemei aggodalmasan pihentek gyermekein, különösen az utolsó kérés alatt.

– Úgy lesz, ahogy akarsz, – mondta Pál – ha életembe kerül is!

– A kínzást is magunkra vállaljuk anyám, de pogány módra nem temetnek el, – ígérte határozottan Jakab.

A beteg szemeiben földöntúli boldogság ragyogott, kezeit áldóan nyugtatta gyermekei mélyen meghajló fejére s végső erejét összeszedve, mondta:

– Isten áldjon meg benneteket! Imádkozzatok velem együtt a bánatot ... Viszontlátásra ... nem ... nemsokára ... örökre!

A halvány ajkak még mozogtak egy ideig, a szenvedő arc kisimult, a haldokló mély álomba merült, szelíd béke rajzolódtott vonásaira, úgy látszott, mintha csak aludt volna, de ebből a mély álomból nem ébredt fel többé ezen a földön.

XII. fejezet: A temetés

Amikor az anya végleg lezárta szemeit, gyermekei még lehajtott fejjel imádkozva térdeltek ágya előtt. A nagy csend figyelmeztette őket, hogy édesanyjuk lelke már elszállt közülük. Pál keresztet helyezett imára kulcsolt kezeibe s rózsafüzért font vékony ujjai köré, amint egy képen látta, mely a jó keresztény halálát ábrázolta. Majd testvérelvel együtt újra letérdelt a halott mellé, s forró könnyek között imádkoztak egy ideig elhunyt édesanyjuk lelkiüdvösségéért. Aztán, mielőtt hírül adták volna a halálhírt a ház lakóinak, rövid tanácskozást tartottak, hogy miként hajtsák végre édesanyjuk végső akaratát a temetést illetően.

– Az bizonyos, hogy ígéretünk teljesítése véres üldözést zúdít majd nemcsak reánk, hanem a többi keresztényekre is. Hiszen már most is nagy az elkeseredés a járvány miatt, amiért a bonzok minket okoznak ... csak nagy nehezen tudtam elhárítani ma is a csapást, mellyel a nagymandarin össze akarta zúzni a keresztényeket, – mondotta Pál.

– De anyáknak tett ígéretünket még sem szeghetjük meg, kedves bátyám, csak nem gondolsz erre?

– Távol van tőlem annak még a gondolata is – felelt Pál. – De helyzetünk nagyon kényes, éppen azért előbb alaposan mindent meg kell fontolnunk, hogy miként hajtsuk végre anyánk végső akaratát. Abban biztosak lehetünk, hogyha nem temetjük anyánkat pogány szertartás szerint, ha nem adjuk meg az ősöknek járó áldozatot s mellőzzük a temetéssel járó pogány szokásokat, egész biztosan tömlöcbe vetnek mindkettőnket... Azt pedig te is tudod, hogy kivel kell a közeli hetekben a Jalu folyó partján találkozunk és kit kell a határon túl vezetnünk ...

– A kínai pap! Istenem... és ha mi nem leszünk ott, akkor biztosan az örök kezébe kerül!... De mégis, ha semmit sem ígértünk volna is anyáknak, még akkor is ... én azt hiszem, hogy nekünk keresztényeknek semmiképpen sem szabad az ősöknek áldozatot bemutatni.

– Nem szabad. A pápa a kínai keresztényeknek is megtiltotta azt. Mi ugyan szép szerével kikerülhettük volna az áldozatot, de anyánk egyenesen keresztény temetést kívánt, így tehát nyíltan színt kell vallanunk, ha akármilyen történik is azután.

– Hidd el, bátyám, én örülök, hogy ilyen kényszerhelyzetbe kerültünk. Megtesszük a kötelességünket, a többit pedig rábízuk a jó Istenre. Hiszen Ő mindent megtehet, amit csak akar! Majd megvédelmezi Ő a keresztény papot és hitsorsosainkat is... Én azt ajánlanám, hogy égessük el őseink összes fatábláit, ezzel aztán felégetjük a hidat magunk mögött, akkor már csak előre mehetünk, de visszafelé semmi körülmények között.

– Igazad van, Jakab, megtesszük, amit anyánk kívánt tőlünk, a többit pedig a jó Istenre bízunk. Amikor anyánk ígéretünket vette, akkor rögtön a makkabeusi testvérek anyjára gondoltam. A mi anyánk is éppen olyan bátran és rendíthetetlen hittel szólt hozzánk, mint az a mártír édesanya, aki mindenik fiával végigszenvedte a vértanúságot, aki könyörgött fiainak, hogy bátran menjenek a kegyetlen halálba...Nézz fel az égre!” mondta a legkisebbnek. Nézzünk mi is az égre, öcsém, ahol édesanyánk most kapja koronáját, és ahol minket is vár a korona, melyről anyánk beszélt... Imádkozzunk!

A testvérek letérdeltek a halott mellé, s újra megígérték, hogy halálukig kitartanak, és erőt, kitartást kértek a mennyei Atyától. Pál azután kinyitotta az ajtót, és tudtára adta a várakozó szolgáltnak úrnőjük halálát. Egyesek, akik még pogányok voltak, rögtön hozzákezdték a szokásos halotti siralmakhoz. Jakab azonban elhallgattatta őket, s a keresztény szolgálkkal együtt a rózsafüzér imádkozásába kezdett. Pál kijelentette, hogy mivel elhunyt édesanyjuk keresztény volt, így nem temethetik el pogány szokás szerint, annál is inkább, mert ez volt az elhunyt utolsó kívánsága is.

A szolgák belenyugodtak Pál szavaiba, annyival is inkább, mert már azok is, akik még pogányok voltak, erősen hajlottak az Ég Urának tana felé. Vei-tse azonban, az elhunyt öreg dajkája, aki fanatikus buddhista volt, hangosan kiáltozni kezdett, miközben száraz öklei az ég felé emelkedtek, s ősz haját tépte haragjában

– Az én úrnőmet akarjátok a nyugat ördögeinek szertartásával eltemetni, akit én karjaimon hordoztam! Akit járni tanítottam! Akit kis gyermek korában a nagy Buddhának ajánlottam! Oh, átkozottak azok, akik elcsavarták a lelkét a gyűlölt nyugatiak tanaival! Most már egyedül az áldozatok és Buddha összes törvényei szerint való temetés mentheti csak meg a lelkét a pokoltól! És ti félrevezetett gyermekei, anyátokat a pokolba akarjátok taszítani? Ezt én nem tűröm, jegyezzétek meg magatoknak! Majd én intézkedem a tisztességes temetésről, ha ti nem józanodtok ki gyalázatos ördögimádástokból!

A két testvér hiába akarta lecsendesíteni a felindultságában őrjöngő nőt, az vérbenforgó szemekkel, átkozódva és sikoltozva futott el pogány nagybátyjukhoz, akinek nevével fenyegetődött. A pogány szolgák morgolódní kezdtek, és egymás között igazat adtak Vei-tsének, a keresztények pedig megfélemlítve várták a következményeket, mert érezték, hogy most valami hallatlan dolog fog történni.

– És most – mondotta Jakab –, semmisítsük meg őseink tábláit, mert nagybátyánk meg a rokonság követelni fogja, hogy a temetési szertartásnál ott legyenek a nemzetségtáblák is, és azok előtt akarják majd bemutatni a szokásos áldozatokat.

– Megsemmisítenünk talán mégsem kellene – felelte Pál –, hiszen a pápa a kínaiaktól sem kívánta ezt, csak annyit, hogy ne illessék azokat bálványimádással.

– Igen, csak hogy ha nem semmisítjük meg őket, tiltakozásunk ellenére is vinni fogják a temetésen és áldozatokat is mutatnak majd be előttük.

– Igazad van, ígéretünket csak így válthatjuk be... Jöjjön tehát, aminek jönni kell!

Pál parancsot adott a keresztény szolgáknak, hogy az ősök tábláit az udvar közepére hordják, s mikor ezzel készen voltak, tüzet gyújtottak alattuk, s recsegve, ropogva égtek a rikító piros deszkatáblák, melyeken az ősök arany betűvel írott nevei dicshimnuszok és címek között ékeskedtek.

A család legkiválóbb tagjainak tábláit pedig egyenként hordták ki a fogadóteremből, ahol megkülönböztetett helyen díszítették a csarnok falait. Éppen a legutolsó táblát, a nagy Vei-kim-yn tábornok emlékét dobták a tűzbe, aki Taikosama serege ellen hősiessé küzdve elesett. A lángok magasra csaptak, mikor hátuk mögött jajkiáltás hangzott fel. Nagybátyjuk lépett az udvarra Vei-tse kíséretében.

– Mi történik itt! – kiáltott Kim égre emelt kezekkel. – A tiszteletreméltó ősök képei lángokban ... Ilyen hallatlan gaztett még nem történt Koreában!

– Anyánk kívánta így, a te nővéred – szólott Pál –, tudod, hogy keresztény volt és így is halt meg; természetesen teljesíteni akarjuk utolsó kívánságát, hogy keresztény módon temessük el.

– Mi is keresztények vagyunk és úgy is akarunk meghalni, mi szükségünk lenne tovább ezekre a korhadozó deszkákra? – egésszította ki Jakab bátyja szavait.

– Dehát micsoda átkozott vallás lehet az, amely a drága ősök tiszteletét tiltja és azt kívánja, hogy olyan büntetést kövessenek el, mint aminőbe most ti is beleestetek?

– Tévedsz, bátyám – mondta Pál komolyan – a keresztény vallás nem tiltja az elődök tiszteletét; sőt a halottakért áldozatot is mutat be, amelynek magasztosságáról a buddhistáknak fogalma sem lehet. Azt azonban nem engedheti meg, hogy a halottak lelkének áldozzanak, mintha ők is istenek lennének.

– Elhiszem, hogy amiről ti beszéltek, az Nyugaton szép és kegyeletes dolog, de ti elfelejtettétek, hogy Koreában vagyunk. Itt a mi országunk törvényei parancsolnak, amit pedig ti itt tettetek, az a mi országaink törvényeinek a legszörnyűbb megcsúfolása, vagyis gaztett, ami annál is súlyosabb, mert halott ellen követtétek el a merényletet. Tudom, hogy

rajongó volt anyátok, én sokszor óva intettem őt a túlzásoktól, mert nagyon szerettem szegény megboldogult nővéremet, de ilyesmit csak lázas örületében kívánhatott tőletek, hiszen ő is ismerte Korea szigorú törvényeit. Szerencse, hogy ez az isteneken esett gyalázat még nem szivárgott ki; a szolgák egy kis jutalom reményében szívesen hallgatnak, hiszen ha kitudódna, beláthatatlan következményei lennének ... Az istenek bosszúja az egész országot sújtaná, hogy a gyászos következményekről ne is beszéljek, amely rátok és a többi keresztényekre várna! Még helyre lehet hozni a dolgot valahogy. Most majd én intézkedem!

– De, bácsi, azt meg én mondom, hogy a te intézkedésedből semmi sem lesz ...

A nagytekintélyű bácsi azonban elrohant, hogy helyrehozza, amit szerinte meggondolatlan unokaöccsei elrontottak. A testvérek pedig egymásra néztek, tekintetükben szilárd elhatározás volt, egyet gondoltak.

– Míg a bonzokkal visszatér, van még néhány óránk – mondta Jakab.

– Addig én néhány szolgálával megásom a sírt, te pedig felravatalozod és koporsóba teszed jó anyánk tetemét – rendelkezett Pál. – Sietnünk kell a temetéssel, hogy a bálványimádók áldozata meg ne szentségtelenítse drága halottunkat.

Jakab éppen jókor érkezett a halottasszobába, ahol Vei-tse éppen úrnője festésébe akart kezdeni, ahogyan ez Koreában szokás volt. Amikor Jakab kiutasította a szobából, az öreg pogány nőnek szemei gyűlölettől szikráztak, de csak összeszorított fogai között mormogta el átkait. A fiatalabb testvér azután előhozatta a ciprusfa koporsót, mely készenlétben szokott állni kínai szokás szerint a koreai házaknál is, a szolgálólányokat pedig virágért küldte a kertbe. Ő maga Józseffel, a leghűségesebb keresztény szolgálával, fehér gyolcsba takarta édesanyja tetemét, azután a ciprusfakoporsóba emelték a megboldogultat, s virágokkal hintették teli a koporsót. Mikor a halott így kiterítve nyugodott értékes ciprusfa koporsójában, fehér és piros rózsák között, a keresztény szolgák mind köréje sereglettek, s néma csodálkozással nézték úrnőjüket, mert ahogyan mondták, még ilyen szép buddhista halottat sohasem láttak, s önkéntelenül is letérdeltek koporsója köré, hogy imádkozzanak érte Jakabbal együtt, aki megghatódottan mondta a fájdalmas rózsafüzér szavait.

A szolgák aztán vállukra emelték a lezárt koporsót s elvitték a nagy eperfa alá a kert végébe, ahol annyit imádkozott az elhunyt gyermekeivel együtt, a Mária-érem előtt. A sír már nyitva várta a koporsót s a testvérek csendes megilletődéssel néztek anyjuk koporsója után ... Nem volt pap, aki beszentelte volna a halottat, pogány földben pihent meg a keresztény anya, de lelke már a felhők felett járt az Úr trónusa előtt, hogy átvegye a koszorút, melyet lelki szemeivel már előbb látott és, hogy kieszközölje gyermekeinek is a vértanúk győzelmét...

– Isten veled, anyánk! ... A közeli viszontlátásra! ... Imádkozzál értünk az égen, mert a küzdelem órája elközelgett! ...

Aztán behantolták a sírgödröt. Pál frissen metszett ágakból keresztet tűzött a sír fölé, ahogyan anyjuk kívánta, a nyíló piros rózsákból pedig Jakab font koszorút a keresztre. A megváltás jele ott díszelgett a friss hantokon és a testvérek könnyes szemmel mosolyogtak egymásra. A tekintetük azt mondta: Most már jöhet, aminek jönni kell!

Az utolsó ima után, melyet anyjuk sírjánál elmondtak, lehajtott fejjel távoztak el a temetés helyéről.

Amikor magukra maradtak, Pál határozott hangon mondta öccsének:

– Jakab, most te rögtön lóra ülsz, hogy idejében elhagyd ezt a vidéket. Tudod, hogy a kínai papot át kell segíteni a határon. Lesz még időd bőven, hogy Péternek átadd anyánk üzenetét és beavasd őt tervünkbe.

– Elfeledkezel róla, bátyám, hogy ez a feladat reád vár, hiszen te szóttad a tervet és te ismered a kínai papot is. Siess bátyám, mert az idő rövid!

– Éppen azért, mert az idő sürget, ne tanakodjunk sokáig. Egész biztosan te is meg fogod ismerni az idegent, hiszen már részletesen elmondtam róla mindent, hogy milyen öltözetben lesz, és hol és mikor található. Isten veled, édes öcsém! Órangyalod vezéreljen!

Pál gyengéd erőszakkal tolta kifelé öccsét, keresztet rajzolva homlokára. Búcsúzóul meg akarta csókolni Jakabot, de az nem engedett bátyja unszolásának, hanem kiszabadította magát az ölelő karokból.

– Pál, tudod jól, hogy te sokkal nagyobb veszedelemben vagy itt, mint én, hiszen a nagymandarin neked személyes ellenséged is, irigyelte tőled a király kegyeit, éppen ezért reád jobban fáj a foga, mint reám; menekülj édes Pálom, talán még nem késő!

– Nincs igazad, Jakab! Hát hogyan hagyhatnák itt egyedül a legnagyobb veszedelemben! Magad mondtad, hogy a király engem kegyel, talán sikerül lecsillapítanom haragját, mely az egész kereszténységre zúdul... És ha nem sikerül, akkor is jobb, ha én halok meg, aki idősebb vagyok és már egyszer magamhoz vettem az Oltáriszentséget, hiszen tudod, hogy én Pekingben gyóntam, áldoztam és a bérmálás szentségét is felvettem ...

– Éppen ezért kell neked futnod, mert az Egyháznak nagyobb szüksége van reád. Ha a düh első kitörését kikerülöd, még sok munka várakozik reád ... Bátyám, testvéri szeretettel kérlek, anyánk emlékére ... ülj hamar lóra ... mentsd meg magad és a papot!... De mi az? Lármát hallok! ... Gyorsan, gyorsan, különben későn lesz! ...

Már késő is volt. Mialatt a testvérek szent vetélkedésükben igyekeztek egymásra háritani a kevésbé veszedelmes szerepet, az elkeseredett pogányok egész serege vette körül a házat.

Veit-se dühében és elkeseredésében, hogy eltiltották úrnője előkészítését a pogány temetésre, Kim után futott, hogy jelentse a távozása után történeteket, hogy a testvérek nem akarnak nagybátyjuk tanácsára hallgatni, és ha idejében nem érkeznek, anyjukat az idegen ördög szertartása szerint akarják eltemetni. Kimmel és a bonzokkal a városkapun belül találkozott, akik a falusi lak felé igyekeztek. Veit-se nagy jelenetet rögtönzött, amikor előadta a rajta és úrnőjén történt sérelmet, szemeit forgatta, ruháját és haját tépte, úgyhogy csakhamar embergyűrű vette őket körül. Kim nem segíthetett öccsein már semmit. A bonzok, mikor megértették a dajka híreit, szintén nagy jajveszékeltésbe törtek ki, és a körülöttük levőknek nagy hangon kihírdették a történeteket, hogy micsoda hallatlan gaztettet követtek el a testvérek az ősök tábláival és hogyan akarják anyjukat eltemetni, talán már el is temették a nyugat ördögei szertartása szerint... El sem tudjuk képzelni azt a felháborodást, amit beszédjük okozott. Mint a futótűz, úgy terjedt a hír, és Korea csöcseléke rögtön a bonzokhoz csatlakozott, s fenyegetőzve, egymást a megtorlásra tüzelve, érkeztek meg hihetetlenül rövid idő alatt a nyári lakhoz, ahol a két testvér nagy szeretetében egymást akarta megmenteni a biztos halálveszedelemtől.

Mielőtt a nap leáldozott volna, Pált és Jakabot a keresztény szolgákkal és több hitsorsosukkal együtt láncra verve kiszolgáltatták a nagymandarinnak, aki rögtön börtönbe vetette őket. A két testvért a bonzok alig tudták megvédelmezni, hogy a nép szét ne tépje őket felindultságában, de azt már nem akadályozták meg, hogy a feldühödött pogányok tettlegesen ne üssék-verjék az ifjakat. Kárörvendően nevettek szenvedésükön és csak arra vigyáztak, hogy élve kerüljenek törvény elé a foglyok.

A nagymandarin alapjában véve örült a történeteknek, most már nem kellett ürügyet keresni a testvérek és a keresztények ellen. Azonnal az udvarba sietett, hogy a királlyal aláírassa a határozatot, amely a keresztények üldözésére vonatkozott. Amikor a gyenge királyt a nagymandarin értesítette a történetekről, annak nem volt annyi ereje, hogy kedveltjének és a keresztényeknek pártjára álljon. Engedett a rábeszélésnek, és aláírta a határozatot.

XIII. fejezet: A küzdelem és korona

Pál és Jakab már több hete börtönben sínylődött több száz kereszténnyel együtt, és még mindig nem kerültek kihallgatásra, és nem döntöttek sorsuk felett. Pedig ez a fogság felért a legkegyetlenebb kínzással is. Sötét, nyirkos földalatti helyiségekben, összezsúfolva, dögletes, pestises levegőben élni már magában véve is szörnyű kínokat jelentett a foglyoknak, de ha hozzászámítjuk, hogy a szegény rabok a tsak-kó és a kang miatt sem egyenesen állni, sem feküdni nem tudnak, s e kemény kínzóeszköz veszedelmes sebeket tört fel a vállakon és bokákon, amelyek a piszokban csakhamar elgenyesedtek, akkor azt kell mondanunk, hogy a rögtöni halálítélet megváltás lett volna a szegény halálrászántaknak. A tsak-kó két darab, körülbelül 2 méter hosszú és 15 cm széles hajlékony fadarabból áll, mely vaspánttal van összekötve. Az egyik fadarab alsó végén bevágások vannak, ahova a lábakat dugják a bokacsont fölött, a másik fadarabot pedig a pánt segítségével a vállakon áthajlítják és a két fadarabot egy zárral összekapcsolják. A szerencsétlen teste, akit ilyen zárkába csuknak, így természetellenes módon kifeszül és hátragörbül, úgyhogy minden lépést csak a legnagyobb erőfeszítéssel bír megtenni, azt is valami szörnyű vontatott módon, mert a kemény deszka állandóan dörzsöli és szorítja a veszedelmes sebeket, melyeket e kínzóeszköz vágott lábain és vállán.

Egyedüli vigasztalásuk az volt e szörnyű állapotban, hogy legalább együtt voltak a testvérek és többen az elfogott keresztények közül, s így egymást vigasztalva, bátorítva, keresztény türelemmel viselték a börtön kínjait. Amennyire tudtak, segítettek egymáson, de legtöbb vigasztalást mégis a közös imádság adott s az Úr Jézus keserves kínszenvedésének emlegetése, mely erőt kölcsönzött a szegény szenvedőknek, hogy zugolódás nélkül imádkozva és énekelve vigyék keresztjüket. A börtönfalak, melyek máskor csak nyögéseket és káromkodásokat hallottak, most megható imádságoktól és édes énekektől visszhangoztak, melyeket az Üdvözítő és a Szűzanya tiszteletére igazi benső áhítattal énekeltek a keresztények. A durva börtönőrök, akiknek szíve már egészen elkérgesedett a sok nyomorúság látásától, ámulva figyelték a foglyokat, és emberségesebben kezdtek velük bánni, mert ilyen viselkedést ők még nem láttak. Többször hoztak be nekik friss vizet, vagy felújították a rothadt szalmát, sőt néha rövidebb időre még a tsak-kót is levették róluk.

Egy este, abba a börtönbe, ahol Pál és Jakab feküdtek, új foglyot hoztak. Az örök megkérdeztük tőle, hogy vajon ő is a nyugati vallás követője-e? Erre a jövevény rettenetes káromkodásba kezdett, s átkozta a nyugatiak vallását. Amikor a tsak kóba szorították, és a két testvér mellé a szalmára lökték, még éktelenebb kiabálást vitt véghez, mert a fáklya fényénél felismerte szomszédait.

– Hát ti is itt vagytok, jómadarak? Lám, így járnak az újítók, akik okosabbak akarnak lenni a többieknél! No, most aztán majd füttyülhettek a lószőrfürészhez! ... Hej, hej, csak azt az átkozott mestert, a Kinget fűrészselgettem volna, akkor szívesen viselném ezt a nyomorult kangot is ...

– Szent ég! Hiszen ez az ifjabbik La-men! – kiáltott fel Jakab borzongva.

– Hát ugyan, ki lehetne más, te ostoba fajankó! Hát még azt sem tudod, hogy az öreg La-men már valahol az erdők mélyén kóborol mint tigris, vagy medve, ha csak a pokol fenekén nem pörkölik az ördögök ... Mikor egyszer többet öntött fel a garatra a sakiból, mint máskor szokta, eljött az öreg King mester szelleme és kicsavarta a nyakát. Hát azt mondom nektek, hogy az szörnyűség volt, ahogyan az öreg La-men akkor böggött: „King, ne bánts! Én is megkíméltelek a fakéstől, meg a lószőrfürészről” ... De King szelleme nem engedett, fojtogatta tovább, egészen addig, míg az én öregem meghalt... De mit báméskodtok itt rám? Mondjátok meg inkább, hogy lehet-e itt sakit kapni? ... Hé, sakit, sakit ide!

A két testvér valósággal megdermedt a hírtől, hogy Isten ilyen keményen megbüntette a kegyetlen bírót, akinek az ifjabb La-men elbeszélése után ítélve, szörnyű lehetett a halála, de az a durvaság, ahogyan az elvetemült fiú apjáról és annak haláláról beszélt, valósággal megnémította őket.

– Úgy látszik, ebben az átkozott lyukban nincs senki – folytatta kis vártatva a részeg. – Legalább vizet adjatok! Úgy!... a hóhér fizesse meg holnap; mert, amint hallottam, holnap végre rátok kerül a sor... Csak legalább végig nézhetném ezt a pompás mulatságot! Bizony, megcsipkednek majd benneteket, kényes madárkái, ami gyönyörű mulatság lesz, de azt is elengedném, ha azt a gazember Lau-lut csipkedhetném vagy egy órácskáig... Tudjátok hogyan csapta be atyámat az arany sodronyos gyöngy sinórral? Teljesen olyan volt az, mint amilyent ti a pekingi ládában elzsebeltetek... Az a vén tolvaj Lau-lu találta ki, hogy majd ezzel sikerül a nagymandarinnak és a ti tudós nagybácsikátoknak gáncsot vetni. Hát persze, hogy az én öregem zsebére ment a játék. Cudar sok pénzébe került ez a mulatság az öreg La-mennek, de mire minden készen volt, a nagymandarin már meghalt, így aztán kárba vészett a sok fáradság, meg a pénz... No és képzeljétek csak el, az az alávaló főbonz akkor azt állította, hogy az aranygyöngysort Buddha képe alá kell függeszteni mint fogadalmi tárgyat, mert ezt álmodta ... pedig csak azért találta ki ezt a hazugságot is, hogy az én öregemet becsapja.

– Tegnap aztán nagyon szomjas voltam, nem volt már egy darab pénzem sem. Hát ugyan kitől kérjek kölcsön? Gondoltam, hogy hiszen ott Buddha képe alatt függ az én jogos örökségem, elmegyek hát érte... No persze, még neki állott feljebb ... de hát bizony én elvettem az orra elől atyám ékszerét, el bizony! Nekem ugyan lármázhatott a vén madárijesztő! De tudjátok, hogy az a vén kötélrevaló most is becsapott, még Buddhát is be akarta csapni, mert nem a drága ékszert akasztotta fel a fogadalmi tárgyak közé, hanem csak egy silány utánzatot, az aranyat, meg a drága gyöngyöket pedig a saját zsebébe csúsztatta ... Hej, ha segítenének nekem a pokol szellemei, hogy megforgathatnám egy kicsit a tűzön, inkább magam is vele mennék a pokolba...

Még sokáig káromkodott, szitkozódott a részeg, míg végre elnyomta az álom, és így a foglyok nyugodtan készülhettek pár órácskát az elközelgő küzdelemre.

*

1791. szeptember 7-e végre meghozta a nemeslelkű, hűséges testvéreknek azt a koszorút, melyet King Tamás megjövendölt, édesanyjuk pedig világosan látott. Nem sokkal napfelkelte után Pált és Jakabot a börtön közvetlen szomszédságában levő törvényszéki épület egyik termébe kísérték. Szerencsére La-men még nem ébredt fel ittas álmából, s így nem zavarta a szeretetteljes búcsúzás meghitt perceit, s a testvérek nyugodtan köszönhettek el társaiktól, s imáikba ajánlhatták magukat, az utolsó pillanatban is kitartásra, türelemre s az Úr Jézus követésére buzdítva őket. Megható volt az a szeretet, mellyel a keresztény foglyok útra bocsátották a távozókat. Biztosak voltak benne, hogy ezen a földön már nem találkoznak, mégis az öröm és megatódottság könnyeit hullatták, és sírva ígérték, hogy mindent elszenvednek ők is Krisztusért.

A testvéreket a király kiküldöttje várta. A barátságos, jóindulatú férfi, aki Pált nagyon szerette az udvarnál is, és gyakran volt vendégük a nyárilakban, valósággal visszadöbbsent, amikor a két ifjút megpillantotta, mert a néhány héttel ezelőtt még üde, egészséges, pirospozsgás fiatal emberek most sápadtan, beesett arccal, agyongyötörve állottak meg előtte.

– Lehetséges ez? – mondta, mialatt kezeit az ég felé emelte. – Így látlak téged viszont testvéreddel együtt, ó nemes Yn!... Hiszen alig álltok a lábatokon! Olyanok vagytok, mint az elaggott öregek... Ti a nemesség legszebb, legerőteljesebb hajtásai ... – Miközben jóságos szeméből könnyek gördültek alá, alig hallhatóan hozzátette: – Hiszen alig vagytok még húsz évesek ...

– Igen, tiszteletreméltó Pa-tse, az a levegő, melyet a legutóbbi hetekben élveztünk, nem igen pirosította meg arcunkat, a táplálkozás, meg több apró-cseprő körülmény, amelyről azonban nem érdemes beszélni, nem volt alkalmas arra, hogy üdén és frissen álljunk elibéd – felelte Pál mosolyogva.

Az öreg ember révetegen nézett maga elé és mintegy magához beszélve, halkán mondta:

– Most tulajdonképpen a ti fiatal, erős, egészséges tagjaitokat ki kellene csavarni... ketté törni ... és fejeteket a lábatokhoz helyezni, ha csak a király kegye az utolsó órában kegyelmet és bocsánatot nem hoz számotokra... – Aztán emelt, szinte diadalmas hangon mondta: – De örüljete és csodálkozzatok, kedves fiaim! Azt a gáztettet, amelyet fiatalos meggondolatlanságból véghezvittetek, mert ugyan, hogyan is égethettétek volna el másként az ősök emléktábláit, elfelejtjük ... elfelejti a mi királyunk is, aki szeretettel és bocsánattal gondol rátok... de csak egy feltétel alatt! Ha legalább most az utolsó pillanatban, amíg nem késő, megtagadjátok idegen vallástokat!

– Köszönjük szeretetteljes közbenjárásodat, tiszteletreméltó Pa-tse... és köszönetet mondok általad kegyes szívű királyunknak is, de ilyen feltétel alatt nem kell a kegyelem – felelte nyugodtan és határozott hangon Pál.

– De hát áldozatok legalább egyszer néhány arany papírszeletkét Buddha képének, – mondta rábeszélő hangon az udvari ember – aztán gondolatok magatokban, ami jól esik, hiszen sokan közülünk nem vagyunk elragadtatva a buddhista tanoktól, jól tudjátok.

– Inkább a legkínosabb halált! – kiáltotta Jakab hevesen.

– Szerencsétlenek! Hát ez az utolsó szavatok? Így vetitek el magatoktól a felajánlott kegyelmet, a drága életet! Ez érthetetlen, teljesen érthetetlen!... Nemes Kim, jöjj, segíts ezen tébolyodottakat eszükre téríteni!

A mellékajton keresztül ekkor Kim lépett be, aki láthatóan végighallgatta az egész beszélgetést, és nem kellett neki magyarázni, hogy miről van szó. Az őszbeborult, tiszteletreméltó öreg elővette szeretetének és ékesszólásának minden fegyverét: kéréssel .könyörgéssel, ígéretekkel, majd kétségbeesett fenyegetéssel és kifakadásokkal igyekezett megingatni az ifjak elhatározását, de hiába, azok hűségesen állták a leghevesebb ostromot is.

– Bátyám, ha tudnád, hogy mit kívánsz tőlünk, nem erőltetnél minket, – mondták egybehangzóan. — Te ismered a mi szent hitünket, da becsuktad füleidet, hogy ne halld az Úr hívó szavát, elfordítottad szemeidet, hogy ne kelljen látnod az igazságot, megkeményítetted szívedet, hogy el ne veszítsd, ami ideig-óráig örömet ad az embernek ... De mi ez a rövid földi élet az örökkévalósághoz képest! Mit adhatnál Te nekünk, ha lelkünk üdvösségét, az örök boldogságot elvesztettük! Bátyánk, mi nem hajlunk meg akaratom, kérésed előtt, mint szegény Péter tette, akinek az Isten legyen irgalmas ... Mi nem mondunk le a mennyei koronáról, amely már integet felénk. Bátyám, mi inkább ezt a rövid kint választjuk, hogy ez örökkévalóságon keresztül boldogok legyünk ... szeretünk téged, nagyon szeretünk, mert mindig jó voltál hozzánk, de az Istent mégjobban kell szeretnünk, azért ne fáradj értünk, ne keseregj miattunk, mi imádkozunk érted és Péterért, hogy megismerjétek az igazságot és kövessétek az igaz Istent akkor is, ha áldozatot kíván tőletek ...

Kim még mindig nem akarta feladni a harcot, de az idő, melyet rendelkezésükre bocsátottak, lejárt. A törvényszolgák beléptek, hogy az ifjakat a vérpadra vezessék.

– Jöjj testvércém, – mondta Pál – már közeleg a győzelem!

A testvérek egymásra mosolyogtak, azután kéz a kézben, nyugodtan indultak a fegyveres szolgák között az ítélőszék felé ... Kim és Pa-tse pedig fájdalomtól összetörve, lehorgasztott fejjel követték őket.

Óriási néptömeg szorongott már az udvaron, úgyhogy a poroszlók alig tudtak utat törni köztük, hogy az áldozatokat az emelvényre vezessék, amelyen hat évvel ezelőtt King Tamás állott. A bonzok pártja eleinte gyalázkodó szavakat kiáltozott feléjük, amikor azonban a tömeg a két ifjú arcáról lesugárzó örömet és túlvilági békességet látta, elhallgattak a durva

kifakadások, és mindenki megdöbbsent csendben várta a tárgyalás kezdetét. A szokásos rövid előírt kikérdezés után a bírák felszólították a testvéreket, hogy mondjanak le az idegen vallásról, s fogadják el Buddha tanítását; a király ez esetben, tekintettel tapasztalatlanságukra és fiatalságukra, kegyesen megbocsátja tévedésüket, és igazságos büntetés helyett kegyelmet ad, ellenkező esetben pedig a megkínóztatás minden foka és a biztos halál várja őket.

Mindenki feszült figyelemmel nézett a testvérekre, olyan csend támadt, hogy a légy zümmögését meg lehetett hallani, s mindenki visszafojtott lélegzettel várta a választ.

Pál ekkor messzecehangon, szilárdan és határozottan mondta:

– Köszönöm királyom kegyét, az Isten fizesse meg jóságát, de a felajánlott földi életet az örök élet helyébe nem fogadom el.

– Én pedig egészen úgy gondolkozom, mint testvérem, – emelte fel hangját Jakab – kínozzatok bennünket tetszésetek szerint és öljetek meg! Halhatatlan lelkünknek ez csak javára válik...

A tömegben mozgolódás futott végig, az emberek egymásra bámultak, s csodálkozó felkiáltások hagyták el ajkaikat. Mikor végre a nyugalom helyreállt, a bíró megparancsolta, hogy a kínzást kezdjék meg. A bakók hirtelen ott teremtek a rettenetes tölgyfanyalábokkal karjaikban, hogy az ifjak talpát szétroncsolják, de mielőtt az első ütés lesújthatott volna, Patse, a király kiküldöttje, odakiáltott:

– Megállj! A király nevében! Felsőleges királyunk különös részvétellel indítatva a fiatal gonosztevők iránt, akiket a nyugat ördögei tartanak megszállva, és tekintettel a család magas és nemesi rendjére, a sok szolgálatra, melyet a nagy múltú ősök a hazának és a királyi családnak tettek, felsőleges királyunk mellőzni óhajtja a kínzás fokozatainak végrehajtását, ezért az ítéletet kard általi halálra változtatja át.

– Akkor az én megbízatásom véget ért, – mondta a bíró – nekem itt már nincs több tennivalóm. Hóhéra! Vedd át a két megátalkodott testvért, Yn-t és Ku-an-t, vezesd őket a nagytérre és helyezd ott fejüket a lábuk alá. Írnok, írd az ítéletet!

Az írnök fekete táblát vett elő, melyre nagy piros betűkkel írta fel Yn és Ku-an nevét, a nevek alá pedig bűnük és az ítélet került. A táblát a testvérek előtt vitték, így mindenki olvashatta, hogy a nyugat ördögeinek vallásában való megátalkodottságuk miatt ítélték őket kard általi halálra.

– Mindenki láthatja tehát, hogy keresztény hitünk miatt halunk meg – szólt Pál halkán, de lelkes boldogsággal hangjában.

– Igen, azért halunk meg, aki miérettünk odaadta utolsó csepp vérének is, hogy megnyissa nekünk a mennyországot – válaszolt Jakab földöntúli örömrájangással arcán.

Aztán ismét összemosolyogtak, és megfogták egymás kezét. Arcukon a mennyei boldogság boldog előérzetével bátran lépkedtek a fegyveresek között. Nem érezték a láncok súlyát, nem látták a hóhért, aki előttük ment, nem gondoltak a halálra, mert tudták, hogy most kezdődik számukra a biztos, a boldog örökkévalóság, amelybe a vértanúság küszöbén fognak átlépni. Így mentek végig az utcákon, mely a király-térre vezetett, ahol már beláthatatlan népsokaság várta őket.

– Milyen könnyen halnak meg ezek a fiatal emberek – szólt valaki a szomszédjához a nézők közül. – Mégis csak az ő Istenük lehet az igaz Isten, hogy így meg tudja erősíteni őket.

Másokat is gondolkodóba ejtett az ifjak viselkedése, és a tömött sorok közül innen is, onnan is beszédfozlányok jutottak el a fülükhöz:

– A halál a legmegbízhatóbb próbakő ... Mit gondolsz, a mi bonzaink között akadna-e csak egy is, aki így menne a halálba Buddha tanaiért? ...

– Hallod testvér, hogy mit beszélnek az emberek? – kérdezte Pál csendesen, – imádkozzunk, hogy halálunkkal sok honfitársunk megtérését előmozdítsuk.

– Gondoljunk szegény Péterre is – válaszolt ugyanolyan halkán Jakab.

Imádkozva értek a főtérrre, ahol az ítéletet mégegyszer felolvasták és magas póznára függesztették. A mandarin, aki lóháton vezette a menetet, a póznával szemben letérdeltette a két testvért. Pál és Jakab mégegyszer megölelték egymást, és letérdelték. Hangosan imádkozva hívták segítségül Jézus és Mária édes nevét. A hátuk mögött két hóhér állott kivont karddal kezükben, a mandarinra szegzett szemekkel. A mandarin intésére a kardok megvillantak a napfényben, a két fiatal vértanú feje egyszerre hullott a porba, s míg pirosuló vérük kiömlött a pogány Korea földjére, lelkük összeölelkezve szállt a mennyei Atya színe elé, hogy elnyerjék az örök élet dicső koronáját.

*

A király mélyen megrendült, amikor hírül adták neki a két testvér hősi halálát. Megbánta, hogy beleegyezett a kivégzésbe. Visszavonta a keresztények üldözésére vonatkozó rendeletet, mintegy engesztelni akarva ezáltal az előtte oly kedves Pál szellemét. A keresztény foglyok még két esztendeig sínylődtek ugyan a börtönben, de halálbüntetést egy sem kapott közülük.

A testvérek áldozatát elfogadta a jó Isten. Piros fiatal vérük nem hiába öntözte Korea földjét; bár keresztény papnak csak 1794-ben sikerült Korea földjére lépnie, a keresztények száma mégis egyre szaporodott. Ezt a szokatlan hitlejtést kétségtelenül a két testvér hősi halála eredményezte... Akik emberfélelem miatt elestek, és megtagadták szent hitüket, a két ifjú bátorságától és hithűségétől megszégyenítve, bűnbánatot tartottak, és visszatértek hitükhöz. Ezen megtérők között volt Péter is.

VI. Pius pápa örökönyeket hullatott, midőn a francia forradalom rémnapjaiban értesült a küzdelmekről és a dicső győzelmekről, melyet a katolikus vallás Koreában végigharcolt, mielőtt csak egyetlen katolikus pap lépett volna annak földjére. Ez a hír vigasztalta meg az egyházüldözések közepette. Az az Egyház, melynek fiai halált megvető bátorsággal választják a vértanúság koronáját, nem veszhet el, ha a pokol minden ördöge síkra száll is ellene!

A koreai testvérek és üldözött keresztény társainak példája, akik mai napig is bátran adják oda életüket Krisztusért és az Ő Egyházáért, töltsé el a mi lelkünket is mennyei vigasztalással, rendíthetetlen hithűséggel és bátorsággal.